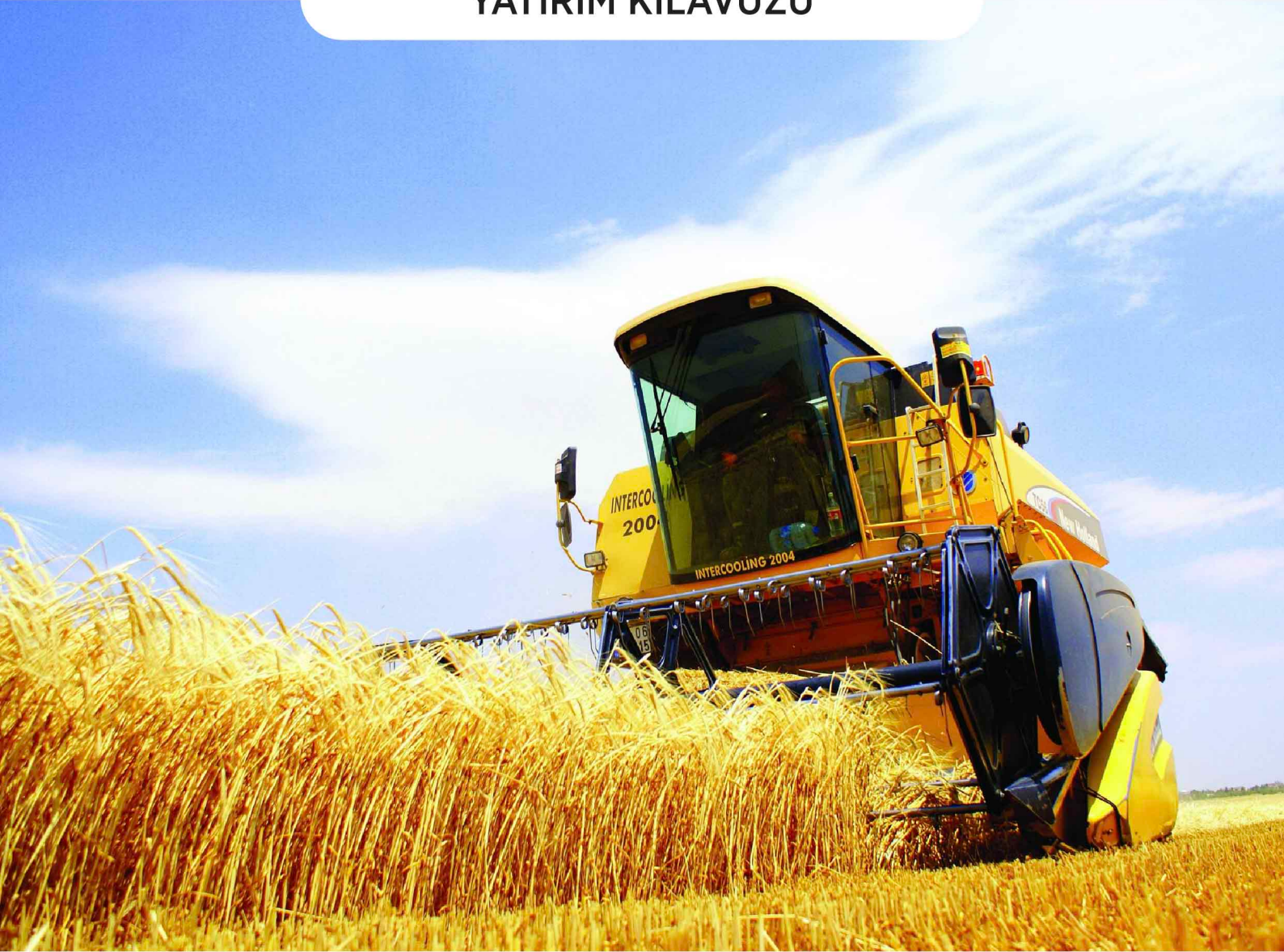

VAN İLİ TARIM SEKTÖRÜ YATIRIM KILAVUZU

SUNUŞ

Van İli Tarım Sektörü Yatırım Kılavuzu, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2014 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında desteklenen, yürütücüsü Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü olan TRB2/14/DFD/0053 destek sözleşme Nolu “Van İli Tarım Sektörü Yatırım Kılavuzu Projesi” kapsamında hazırlanmıştır. Van İli Tarım Sektörü Yatırım Kılavuzu Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından oluşturulan proje ekibi tarafından hazırlanmıştır.

Van İli Tarım Sektörü Yatırım Kılavuzu, Van İlinin tarım alanındaki potansiyelinin ve tarım sektörüne sunduğu imkânların en etkin biçimde değerlendirilmesi, bu yolla bölgeye yeni tarım yatırımlarının çekilmesi, tarımsal üretiminin ve istihdamının artırılması, tarımdan elde edilecek gelirin ve ihracatın artırılması, bunun sonucunda bölgenin ve ülkemizin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkı sağlanması amacıyla hazırlanmıştır. Kılavuzun öncelikli amaçlarından biri de bölgedeki hazine arazilerinin il sınırları içinde tarım sektöründe yatırım yapmayı düşünen potansiyel yatırımcılar tarafından etkin biçimde kullanımının sağlanmasıdır.

GENEL BİLGİLER

TARİHÇESİ

Van’ın eskiçağlara kadar inen çok eski bir tarihi bulunmaktadır. Özellikle Tilkitepe’de yapılan kazılarda ele geçen buluntular Kalkolitik Çağ’dan (MÖ.5500-3500) itibaren yörede sürekli bir yerleşim olduğunu göstermiştir. Ancak, bu buluntular Van bölgesi ile Mezopotamya kültürleri arasında yakın bir ilişki olduğunu da ortaya koymuştur. MÖ.3000’de Hurriler burada yaşamıştır. Doğu Anadolu’da yaşayan Hurriler burayı merkez konumuna getirmişlerdir. Hurrilerin Hititler tarafından yıkılmasından sonra Urartular yöreye hakim olmuş ve Van 300 yıl Urartuların başkenti olmuştur. Bu arada İ.Sardur Van Kalesini kurmuş ve buraya Urartu dilinde Biane adı verilmiş, bu isim zamanla Van’a dönüşmüştür. Urartuların ileri bir kültür düzeyine eriştikleri; Van’da Tuşba, Çavuştepe ve Topraktepe’de günümüze ulaşan sulama, bağcılık ve mimari alandaki eserleri ile anlaşılmaktadır. MÖ.VI.yüzyılın başlarında Medler Urartu Devletini yıkmışlar, bunun ardından da Persler yöreye hakim olmuştur. Büyük İskender’in Persleri yenmesinden sonra Makedonyalılar, ardından Seleukoslar burada hüküm sürmüştür.

MÖ.III.yüzyılda Van yöresi kısa bir süre Ptolemaiosların eline geçmiş bunu MÖ.129’da Partlar, MÖ.I.yüzyılda Ermeni krallarından Dikran’ın egemenliği izlemiştir. Van Partlar ile Romalılar arasında zaman zaman el değiştirmiş, MS.III.yüzyılda Romalılar Sasanilerle yöre için savaşmışlardır. Roma’nın ikiye ayrılmasından sonra Bizans yönetiminde kalan Van VII.yüzyılın ortalarında Arapların eline geçmiştir. IX.yüzyılda Saciler, X.yüzyılda Arap ve Ermeni çekişmelerine sahne olmuştur. Bu çekişmelerin ardından 1021’de Bizanslılar yeniden yöreye hakim olmuş ve Bizans’ın Vaspurakan Teması’nın sınırları içerisinde kalmıştır. Bu arada Orta Asya’dan Türkmen boyları yöreye akınlar yapmıştır. Selçuklular 1054’te Erciş’i, 1064’te de Van çevresini ele geçirmişlerdir.

Malazgirt Savaşı’ndan (1071) sonra Selçuklular yöreye hakim olmuş, 1100’de Sökmenler Van’ı yönetimleri altına almışlardır. Bunun ardından Van yöresi 1205’te Gürcülerin saldırısına uğramış ve kısa bir süre de Eyyubiler buraya egemen olmuşlardır. Moğolların yağmalamasından sonra yöre yeniden Anadolu Selçuklularının, İlhanlıların ve Timur’un denetiminde kalmış, Hakkari beylerinden Karakoyunlu İzzeddin Şir Van ve çevresini yönetimi altına almıştır. Safevilerin bölgede etkin olmasından sonra Yavuz Sultan Selim’in Çaldıran Savaşı’nda Safevileri yenmesiyle Van ve yöresi Osmanlı topraklarına katılmıştır. Bununla beraber Van, zaman zaman Osmanlılar ile Safeviler arasında el değiştirmiştir. Amasya Antlaşması hükümlerine göre Osmanlı toprakları içerisinde kalan Van

zaman zaman İranlıların saldırılarına uğramıştır. Osmanlılar ile İranlılar arasında 17 Mayıs 1639'da yapılan Kasr-ı Şirin Antlaşması hükümlerine göre de Osmanlıların İranlılar ile sınırı belirlenmiş ve Van Osmanlı topraklarında kalmıştır. Osmanlı döneminde Van, Eyalet statüsü kazanmış olup; 1568-1574 tarihleri arasında 12, 1578-1588'de 27 sancağa sahipti.

Van yöresi Osmanlı döneminde bazı ayaklanmalara sahne olmuş, 1895'te Ermenilerin başlattığı ayaklanmalar bastırılmıştır. Bununla beraber I.Dünya Savaşı başlarında Ermenilerin Taşnaktzutyun Örgütü Van'ı işgal etmiştir. 1915'te Ruslar tarafından işgal edilen yöre, Rus İhtilali nedeni ile Ruslar Anadolu'dan çekilirken Van'ı da boşaltmışlardır. Bu kez Ermeniler yeniden Van'ı işgal etmiş, Osmanlı'nın 4.kolordusu 7 Nisan 1918'de Van'a girerek bu işgale son vermiştir.

I.Dünya Savaşı sırasında bu işgallerden ötürü Van büyük ölçüde etkilenmiş, yanmış, yıkılmış ve nüfusu azalmıştır. Bundan sonra "Bağlar Mevkiinde" kent yeniden kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde kırsal bir görünümde olan Van 1923 yılında il konumuna getirilmiştir. 1970'lerde Türkiye ile İran arasındaki demiryolunun açılması, ardından Ortadoğu ülkeleri ile ticaretin yoğunlaşması Van'ın gelişmesine neden olmuştur

NÜFUS

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine bakıldığında 2007 yılında ilimizde 979.671 olan nüfus 2014 yılında 1.085.542 çıkmıştır (Tablo 1). Bunların 530.751'ini kadın nüfusu ve 545.791'ini erkek nüfusu oluşturmakta olup dengeli bir dağılım söz konusudur.

İlçe dağılımına bakıldığında ise en fazla nüfusun 279.660 ile İpekyolu merkez ilçesinde en az nüfusun ise 16.016 ile Bahçeşaray ilçesinde olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 1. Yıllara göre Van nüfusu (TÜİK, 2014)

Yıl	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2014	554.791	530.751	1.085.542
2013	545.479	524.634	1.070.113
2012	538.121	513.854	1.051.975
2011	525.144	497.388	1.022.532
2010	525.788	509.630	1.035.418
2009	523.864	498.446	1.022.310
2008	516.525	487.844	1.004.369
2007	500.068	479.603	979.671

Tablo 2. 2014 yılı ilçelere göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu dağılımı (TÜİK, 2014).

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
-----	------	-----------------	-----------------	-----------------

2014	İpekyolu	141.218	138.442	279.660
2014	Erciş	89.557	83.266	172.823
2014	Tuşba	74.807	70.335	145.142
2014	Edremit	57.659	56.340	113.999
2014	Özalp	36.400	34.865	71.265
2014	Çaldıran	34.578	32.101	66.679
2014	Başkale	29.598	27.810	57.408
2014	Muradiye	26.124	25.041	51.165
2014	Gürpınar	18.866	18.390	37.256
2014	Gevaş	14.424	14.558	28.982
2014	Saray	11.872	10.810	22.682
2014	Çatak	11.679	10.786	22.465
2014	Bahçesaray	8.009	8.007	16.016

COĞRAFİ KONUM

Van İli 31.03.2014 tarihinde büyükşehir olmuş ve 13 ilçesi İpekyolu, Tuşba, Edremit, Erciş, Çaldıran, Muradiye, Özalp, Saray, Gevaş, Bahçesaray, Çatak, Gürpınar ve Başkale olarak belirlenmiştir.

Van dünya üzerinde 42 derece 40 dakika ve 44 derece 30 dakika Doğu boylamları ile 37 derece 43 dakika ve 39 derece 26 dakika Kuzey enlemleri arasındadır. Türkiye üzerinde ise Doğu Anadolu Bölgesi' nin Yukarı Murat-Van Bölümü' ndeki Van Gölü kapalı havzasındadır. Kuzeyden Ağrı ili Doğubayazıt Diyardin ve Hamur ilçeleri; batıdan Van Gölü ile Ağrı ilinin Patnos ilçesi Bitlis' in Adilcevaz Tatvan ve Hizan ilçeleri; güneyden Siirt' in Pervari Hakkari ili Beytüşşebap ve Yüksekova ilçeleri ile komşudur.

Doğusunda ise İran Devleti sınırı yer alır. İl toprakları 19.069 km kare olan yüzölçümü ile Türkiye topraklarının %25' ini oluşturur. Van yüzölçümü bakımından Türkiye' nin 6. büyük ilidir. Van Doğu Anadolu Bölgesi' nin volkanik dağlarla kaplı çukur kesiminde bulunan Van Gölü' nün doğu kıyısına 5 km uzaklıkta çok az meyilli bir arazi üzerine kurulmuştur. Rakım yüksekliği yaklaşık 1725m'dir. Türkiye' nin en büyük gölü olan Van Gölü yüksek dağların ortasında bir çöküntü durumundadır. Çevredeki yüksek dağlar Van ilinin sınırını oluşturur.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

İKLİM

Doğu Anadolu'nun iklimi, şiddetli karasal olmasıyla dikkati çeker. Bu karakter, bölgenin merkezi boyunca, doğuya doğru gidildikçe, yani çevre denizlerin etki alanlarından uzaklaşıldıkça daha da belirginleşir. Bölgede kışlar özellikle çok uzun, şiddetli ve karlıdır. Buna karşılık yaz mevsimi çok kısa olmakla birlikte, bölgenin en kuzeyindeki yüksek platolarda bile oldukça sıcak geçer.

Karasallığın en basit ifadesi olan en sıcak ve en soğuk ay ortalamaları arasındaki farklar: Türkiye'nin kıyı bölgelerinde 20°'yi aşmadığı halde, Doğu Anadolu Bölgesi'ne doğru gittikçe artarak kuzeydoğu kesiminde 30°'nin üzerine çıkar. Bu bakımdan Van Gölü çevresi, bölgenin diğer birçok kısmında rastlanılmayacak derecede düşük karasallık değerleri gösterir. Nitekim yıllık fark Bitlis'te 26°, Hakkari'de 28.5°, Ağrı'da 31° ve Muş'ta 32.5° olduğu halde Van Gölü çevresindeki istasyonlarda 25° civarındadır.

Marmara Denizi'nin 1/3'ü büyüklüğündeki Van Gölü'nün, yakın çevresinin iklimine neler kazandırdığını anlamak için, gölün burada bulunmadığını düşünmek ve benzer özellikler gösteren yerlerle karşılaştırmak yeterlidir. Sıcaklık koşulları yönünden aşağı yukarı aynı özelliklere sahip olan Van Gölü kıyılarının tüm istasyonlarında yıllık sıcaklık ortalaması 9°, yılın en soğuk ayı olan ocak ortalaması -3.6°, temmuz ayı ortalaması ise 22° civarındadır. Oysa hemen hemen aynı enlemde ve daha batıda yer alan, üstelik Van Gölü çevresindeki istasyonlardan 400-500 m. daha alçakta bulunan Muş'ta ocak ayı ortalama sıcaklığı -7.7°'dir. Bu durumda Ocak ayının Muş'ta, Van Gölü çevresine göre bir kat daha soğuk geçtiği anlaşılmaktadır. Bu ayın ortalama sıcaklığı, Van'a göre 100 m. daha alçakta, ancak daha kuzeyde bulunan Ağrı'da ise -10.4°'dir. Mutlak sıcaklıklara bakıldığında bu durum daha da belirginleşir. Örneğin: Van Gölü'nün yerinde bir ovanın bulunduğu varsayıldığında, şu anda -20° ile -25° civarında olan şimdiye kadar ölçülmüş en düşük sıcaklığın (mutlak minimum) -40°'lere kadar düşeceği rahatlıkla söylenebilir. Zira aynı değer Muş'ta -33°, Ağrı'da ise -45.6° olarak ölçülmüştür. Böylece, geç ısınıp geç soğuduğu ve bünyesinde daha fazla ısı depo edebileceği için kışın çevresine göre ılık kalan Van Gölü, bu mevsimde kıyısındaki sahaların sıcaklıklarının fazla düşmesini önlediği gibi, yazın da fazla yükselmesinde engel olarak karasallığı bir dereceye kadar azaltmış olur. Ancak, tüm bu olumlu koşulların dar bir kıyı şeridiyle sınırlı olduğunu ve göl çevresindeki ovalardan ayrılır ayrılmaz iklim şartlarının tamamen değiştiğini unutmamak gerekir. Haziran sonlarına doğru göl çevresinde bulunan birisi, göl kıyısında suya girildiğini, yamaçlarda henüz yeşermiş otları, zirvede ise halen mevcut olan karları görerek üç farklı mevsimin çok dar bir mekan içerisinde, bir arada yaşandığını farketmekte gecikmez. Süresi ve miktarı yıldan yıla değişen donlu günler, Van Gölü kıyılarında batıdan doğuya doğru hafifçe artar. Donlu gün sayısı, Bitlis ili'ne bağlı Tatvan ve Ahlat ilçelerinde 110 gün civarında olduğu halde Van, Erciş ve Muradiye'de 130 güne çıkar. Ortalama olarak kasım başında görülmeye başlayan donlu günler, nisan başında son bulur. Ancak, bu ortalama tarihlerde yaklaşık bir aylık bir sapma meydana gelerek bazı yıllar ekim başında görülürken, bazı yıllar mayıs sonuna da sarkabilmektedir. Bu süre esnasında yaşamın çeşitli yönleri, özellikle tarım faaliyetleri kısıtlandığı gibi, erken ve geç olanlar, ürünlere büyük zararlar verebilmektedir.

Sahada rüzgarlar, Van Gölü'nün uzanış doğrultusuna uymak zorunda kalır. Havzanın batısında batı yönlü rüzgarlar egemen olduğu halde, doğu kesimde ilkbahar ve yaz mevsiminde batı yönlü, sonbahar ve kış mevsiminde ise doğu yönlü rüzgarlar etkindir. Göl ile çevresindeki yüksek plato ve dağlar arasındaki termik zıtlıklar, basınç farklılıklarına yol açmak suretiyle, rüzgar yönleri üzerinde de etken olmuşlardır. Farklı ısınma koşulları gündüzün gölden karalara, geceleyin de kara alanlarından göle doğru meltem rüzgarlarının doğmasını sağlamıştır.

Sıcaklıktaki homojenliğe karşılık, yağış şartları yönünden havzada önemli farklılıklar görülür. Kutbi cephe boyunca batıdan doğuya doğru hareket eden gezici siklonlar (alçak basınç merkezleri) yöreye, Batı ve özellikle Güneydoğu Toroslar engelini aşan en önemli gedik olan Bitlis Vadisi boyunca güneybatıdan girerler. Bu nedenle havzada yağışlar, hava kütlelerinin nem bakımından fakirleşmesine bağlı olarak batıdan doğuya gidildiği oranda azalır. Nitekim Bitlis'te 1000, Tatvan'da 800, Ahlat'ta 600 mm.'ye yakın olan yıllık ortalama yağış, Adilcevaz'da 440, Erciş'te 490, Muradiye'de 450, Van'da 380 ve Özalp'ta 370 mm.'ye

düşer. Van Gölü'nün doğu kıyıları, özellikle Van ve Gürpınar Ovalarıyla Özalp çevresi, tüm havzanın olduğu gibi, aynı zamanda Iğdır Ovası'yla birlikte Doğu Anadolu Bölgesi'nin de en az yağış alan sahaları arasında yer alır.

Van Bölümü'nde Akdeniz ve Karasal yağış rejimleri arasında geçiş tipi bir yağış rejimi görülür. Yağışın en fazla olduğu mevsim ilkbahardır(%39). Bunu kış (%26.6) ve sonbahar (%27.2) izler. Yağışın en az olduğu mevsim ise yazdır. (%7.1) Yağışın büyük bir kısmının kışa yığıldığı, fakat yaz mevsiminin yok denecek kadar az yağış aldığı Akdeniz yağış rejiminden, en yağışlı mevsimin kıştan ilkbahara kaymasıyla ayrılır (karasal tesir). En az yağış alan mevsimin kışa rastladığı, en fazla yağışın ise yazın düştüğü karasal rejimden ise, kışın en yağışlı ikinci mevsim olması ve yaz kuraklığıyla farklılaşır. Yağışlı geçen 85 günün 35'inde kar yağar. Kar yağışlarının görüldüğü devre kasım başından nisan sonuna kadar devam eder ve yağan kar 3 aya yakın yerde kalır.

Van, yılın 120 günü açık, 200 günü bulutlu ve 45 günü ise kapalı gün özelliği ile Türkiye' nin en fazla güneş alan illerinden biridir. Tarihte Urartular'a başkentlik yapmış Van' ın, "Tuşba" adını alması, Tuşba'nın "Güneşi bol olan" anlamına gelmesindendir.

VAN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950 - 2014)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.5	-2.9	1.4	7.8	13.1	18.1	22.2	21.8	17.2	10.7	4.3	-0.8
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.8	2.5	6.6	12.9	18.3	23.8	28.0	28.2	24.1	17.2	10.0	4.4
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.7	-7.2	-2.8	2.8	7.0	10.8	14.6	14.6	10.8	5.7	0.2	-4.6
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	4.4	5.2	6.6	7.1	9.2	11.4	12.1	11.3	9.5	7.0	5.3	4.2
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	9.9	10.1	12.2	12.5	11.4	5.6	2.1	1.4	2.5	8.3	9.2	9.9
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması(kg/m ²)	32.3	33.9	45.5	55.2	46.6	18.4	5.5	3.5	14.5	45.3	47.8	37.2
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1950 - 2014)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	12.6	14.3	22.7	27.2	28.3	33.2	37.5	36.7	35.0	28.8	20.1	15.5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-28.7	-28.2	-22.7	-17.5	-1.5	-2.6	3.6	6.6	-0.1	-7.5	-20.5	-21.3
Günlük Toplam En	27.02.2014	122.0 kg/m ²	Günlük En Hızlı	15.03.2010	129.6	En Yüksek	05.12.1994	120.0				

Kaynak: www.mgm.gov.tr

DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

Doğu Anadolu, İç Anadolu ile İran arasında, büyük bir kısmı doğal orman sahasına dahil bir ada gibi yükselir. Bu durum, İç Anadolu ve İran'a göre Doğu Anadolu'nun daha nemli olmasından kaynaklanır. Ormanların alt sınırı herşeyden önce nemlilik derecesine bağlıdır. Bu sınır bölgenin batısında 1100-1400 m iken, doğusunda 1800-1900 m'ye kadar çıkmaktadır. Bölgenin başka bir özelliği de ormanların üst sınırının çok yüksek olmasıdır. Bölgenin batısında ormanların üst sınırı 2400 m, doğusunda ise 2800 m kadardır. Hatta Akdeniz'den gelen nemli hava akımlarının bu bölgeye kolayca sokulduğu, Bitlis oluğunun tam karşısına denk gelen Nemrut Dağı'nın güney yamaçlarında, çalılık halinde meşeler yayılırken, kalderanın içinde meşelerden, yabani meyve ağaçlarından, kavak ve huşlardan oluşan bir orman görülür. Bu orman, kalderanın dik olan iç duvarlarında yer yer 2900 m'ye kadar çıkar ki bu, ülkemizde tesbit edilmiş olan en yüksek orman sınırıdır. Doğu Anadolu'daki ormanlar genellikle şiddetli ve uzun kışlara ve fazla olmayan yağış miktarına uyum sağlamış, soğuğa dayanıklı, seyrek ve orman altı çok zayıf, kuru ormanlar halindedir.

Van Gölü çevresi, insanlık tarihinin en eski zamanlarından beri yerleşilmiş bir sahadır. Bu nedenle, yörede bitki örtüsü insanlar tarafından büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Yüzyıllarca süren tahrip sonucunda Anadolu'nun çoğu yerinde olduğu gibi, Van Gölü çevresinde de asli bitki örtüsü bozulmuş, bir yerde, özellikle ormanlar ortadan kaldırılmıştır. Nitekim, tarihi belgeler de bunu ispatlamaktadır. M.Ö.8. yüzyılda, bugün çıplak olan Van-Hakkari yöresine bir sefer düzenleyen Asur hükümdarı, bu yöredeki sazlık kadar sık ormanları kestirdiğinden bahsetmektedir. Eskiden buraların ormanlık olduğunu gösteren başka bir delil de, günümüze kadar ulaşan orman bakiyeleridir. Bu ormanlara özellikle Başkale-Gevaş arasında rastlanır. Ekolojik şartlar göz önüne alındığında Van'ın güney kesimleri dışında kalan yörelerde, geçmişteki doğal bitki örtüsünün ağaçlı step olduğu söylenebilir. Step içindeki başlıca türler, çeşitli meşe türleri ve bodur ardıçlardır. Çam türleri, Van Gölü çevresinde kendilerine uygun, ekolojik ortamı bulamamışlardır. Van'da yetişebilecek çam türü sarıçamdır. Bugün orman kalıntılarına ilin güney kesimlerinde rastlanır. Bu kesimlerde bitki örtüsü genellikle meşelerden oluşur. Meşeler, bozulmuş, birçok yerde çalılık halini almıştır. Ağaçlık sahalara Gevaş'ın güneyinde de rastlanır. Meşeler yanında, seyrek de olsa, sakız menengiç, bodur ardıç, kızılıçık, doğu çınarı, ceviz, titrek kavak ve yabani meyve ağaçları da görülmektedir.

Van'ın güneyinde stepler de görülür ve en önemli elemanı geven otudur. İlin güneyi dışında ormanlara rastlanmaz. Sadece Erciş'in kuzeyinde, Ilıca Suyu Vadisi'nde seyrek meşe toplulukları bulunur.

Van'ın doğu ve kuzeyi bugün antropojen step görünümündedir. Seyrek olarak vadi boylarında ağaçlara rastlanır. Bu kesimde hakim olan step formasyonu otsu bitkilerden oluşur.

PLATO VE YAYLALAR

Plato ve yaylalar, Van yüzölçümünün toplam %33' ünü teşkil eder. Genellikle platolar dağların arasına sokulmuştur. 3.Zaman'da oluştuklarına ilişkin yükselmelerden belirtiler ve özellikler taşımaktadır.

İlin doğusunda yer alan Norduz Yaylaları hayvancılık bakımından çok önemli yerlerdir. Abağa Düzü' nün güneyindeki ortalama 2.450 m yükseltisindeki geniş yaylalar kuzeye doğru eğim kazanır. Manda Dağı' nın eteklerinde de sulak, bol otlu olan yaylalar vardır. Ahda Dağı' ndan Erçek Gölü' nün kuzeyine kadar Karasu ile Mememdik Çayı arasında otu ve suyu bol geniş yaylalar vardır. Ayrıca, Nacarabat Dağı' nın batı yamaçlarında yer alan yaylalar havancılık açısından oldukça önem taşır.

OVALAR ve VADİLER

Van Ovası

Van ilinin kurulduğu yerde olup, Van Gölü' nün doğusunda 150 km karelik bir alanı kaplamaktadır. Ovanın yaklaşık yükseltisi 200 m kadardır. Van Ovası, kuzeydoğuda Sıhke Düzü, kuzeyinde Akköprü Düzü ve güneyinde de Şamranaltı Düzü adını alan bir kaç bölümden oluşur. Çok verimli toprağa sahiptir.

Erciş Ovası

Van' ın en önemli ovalarından biridir. Yüzölçümü 150 km² olan bu ova, Van Gölü' nün kuzeyinde yer almaktadır. Nispi yükseltisi çok azdır. Erciş Ovası iki bölüme ayrılır. Bunlar Hatun ve Erciş ilçe merkezinin yer aldığı Sulu Ovadır. Erciş Ovası' nda çok çeşitli sebze ve meyve yetiştirilmektedir.

Hoşap Vadisi

Norduz Yaylası' nın yüksek kesimlerinden doğan Hoşap suyu, Hoşap Ovası' na dek derin ama sarp olmayan bir vadide akar. Hoşap Vadisi, Gürpınar ilçesinin Güzelsu (Hoşap) beldesi merkezi yakınında Hoşap Ovası' na açılır.

Mememdik Vadisi

Özalp yöresinde doğan Memedik Çayı boyunca birçok düzlük uzanır. Vadi boyunca uzanan düzlüklerden Saray ve Mollahasan (Karakallı) düzleri, akarsuyun yukarı tarafında yer alır. Memedik Vadisi oldukça dardır. Bu vadi batıda Erçek Düzü' ne açılır.

AKARSULAR

Van İli sınırları içinde çeşitli boyutlarda akarsular bulunmaktadır. Van Gölü havzasının akarsuları genelde Van Gölü'ne dökülürler, ilin güneyinde yer alanlar Basra Körfezine, doğu kısmından uzananlar ise İran'a ulaşmaktadır. Van İli sınırları içinde önemli sayılabilecek akarsular şunlardır:

Bendimahi Çayı

Van Gölü havzasının en önemli akarsularındandır. İl'in kuzeyinde Aladağ ve Tendürek dağı arasında doğar ve Van Gölü'ne dökülür. Çok sayıda kola sahip olan çay, Çaldıran ovasını sular. Çaldıran ovasını takiben çeşitli vadileri geçerek Muradiye ovasına gelir. Burada çeşitli büyüklükte şelaleler oluşturarak Van Gölü'ne bağlanır. Uzunluğu yaklaşık 90 km'dir.

Hoşap Çayı

İlin güneydoğusunda, Başkale civarındaki İspiriz dağlarıyla, Norduz yaylasından kaynaklanır. Doğu-batı uzanımlı olan bu çay, Zernek baraj sahasını geçerek, Havasor ovasına girer. Gevaş İlçesi'nin kuzeyinden Van Gölü'ne ulaşır. Uzunluğu 130 km'dir.

Karasu Çayı

Özalp İlçesi'nin kuzeyindeki Pirreşit, Ahta dağlarının sularını toplayarak doğar. Erçek gölü yakınından geçerek Van Gölü'ne dökülür. Uzunluğu 130 km'dir.

Zilan Deresi

Erciş İlçesi civarında yer alan bu akarsu, kuzey-güney yönlü akış sunmaktadır. Aladağlardan doğar. Erciş ovasından geçen akarsu, Van Gölüne dökülür. Deliçay; Erciş İlçesi'nin doğusunda yer alan bu akarsu Van Gölü'nün kuzeyinde dökülür.

Memedik Çayı

Saray ilçesi doğusunda, İran sınırından başlayıp batıya doğru akar. Özalp ilçesinden geçip, doğu-batı yönlü akış sunar. Çay, Memedik vadisini aşarak Erçek gölüne ulaşır. Uzunluğu yaklaşık 60 km'dir. - Kotur Çayı; Saray İlçesi 'nin güneyinde, yer alan bu çay, İran'daki Urumiye Gölü'ne dökülür. –

Çatak Deresi

İl' in güneyinde, Çatak ilçesi içinden geçen bu akarsu, kuzey-güney yönlü akar ve Botan Çayına katılır.

Van ili sınırları içinde bu akarsulardan başka daha küçük çaplı bir çok dere vardır. Bunlardan önemli olanları; İrşad Çayı, Kırkgeçit Deresi, Miri Çayı ve Kurubaş Çayı'dır.

GÖLLER

Van Gölü

60 bin yıl önce Nemrut Volkanı'nın patlaması ile Muş Ovası'nı da içine alan büyük su kütlelerinin özü Tatvan'da kapanmıştır. Böylece 4.zamanda, Nemrut Dağı Volkanı'ndan çıkan lavlar, bir set oluşturarak Van Gölü çanağının Muş Ovası ile bağlantısını kesmiştir. Çanakta toplanan suların dışa akışı kesildiği için zamanla Van Gölü bugünkü şeklini almıştır

Erçek Gölü

Van Gölü' nün 30 km doğusunda, lavların yığılması ile oluşmuş, bölgenin ikinci büyük gölüdür. Van Gölü'nden bir eşikle ayrılan Erçek Gölü, bir çöküntü havzası içindedir. Yüzölçümü 99 km² olup deniz seviyesinden yüksekliği, 1.800 m'dir. En derin yeri 15 myi bulur. Göle doğudan karışan Memedik Çayı bol su taşımaktadır. Göl, Van Gölü gibi oldukça tuzlu ve sodalıdır.

Keşiş Gölü

Bir diğer adı da Turna Gölü' dür. Eskiden yapay bir gölet durumundayken, bol kaynaklarla beslenerek bugünkü halini aldığı söylenir. Keşiş Gölü; Kuh, Kozan ve Erek Dağı arasındaki vadidedir. Yüzölçümü 4 km² dir.

Sulak Alanlar

İlimiz sınırları içerisinde Uluslararası kriterlere sahip çok sayıda sulak alan bulunmaktadır.

- 1- Çelebibağı Sulak Alanı,
- 2- Bendimahı Sulak Alanı,
- 3- Çaldıran Sulak Alanı,
- 4- Karasu Sulak Alanı,
- 5- Van Sulak Alanı,
- 6- Edremit Sulak Alanı,
- 7- Dönemeç Sulak Alanı,

- 8- Yaylı yaka Sulak Alanı,
9- Göründü Sulak Alanı sayılabilir

SU KAYNAKLARI

Su Kaynakları Potansiyeli

Yerüstü suyu : 12397,05 hm³ /yıl
Yeraltı suyu : 397,14 hm³ /yıl
Toplam su potansiyeli 12794,19 hm³ /yıl
Doğal göl yüzeyleri : 393 632 ha
Baraj rezervuarı yüzeyleri : 2 126 ha
Gölet rezervuarı yüzeyleri : 290,6 ha
Akarsu yüzeyleri : 2 907 ha
Toplam su yüzeyleri : 398 955,6 ha

Yerüstüsuyu (İl çıkış toplam ortalama akım) : 2 921,97 hm³/yıl
Karasu çayı : 150,77 hm³/yıl
Gevaş suyu : 30,07 hm³/yıl
Deliçay : 104,48 hm³/yıl
Memedik deresi : 20,81 hm³/yıl
Güzelsu deresi : 138,60 hm³/yıl
Zilan çayı : 327,97 hm³/yıl
Çatak çayı : 1 367,30 hm³/yıl
Müküs çayı : 480,77 hm³/yıl
Bendimahı çayı : 301,20 hm³/yıl

Yeraltı Su Kaynakları

ADI	TÜRÜ	YERİ	KAPASİTESİ (m ³ /yıl)	KALİTESİ
Zernabat	Kaynak	İlin 15 Km. Doğusu	1.892.160	1.Sınıf
Kırmızı bulak	Kaynak	Gevaş 4 Km. Güney	2.838.240	1.Sınıf
Cianiçepeian	Kaynak	Çatak 6 Km. kuzey	946.080	1.Sınıf
Cumhuriyet	Kaynak	Çatak 9,5 Km Kuzey	252.288	1.Sınıf
Edremit	Kaynak	Edremit Güneyi	630.720	2.Sınıf
Imamabda	Kaynak	Erciş 35 Km. KD' su	1.734.480	1.Sınıf

Yukarı Işıklı	Kaynak	Erciş 2 Km. Kuzey	9.460.800	1.Sınıf
Süsenbulaklar	Kaynak	Bostaniçi 3 Km. Doğ.	157.680	1.Sınıf
Gündüzlü	Kaynak	Sağmal 15 Km. KB	788.400	1.Sınıf
Esrük Dağı	Kaynak	Unseli 4 KM. KD' su	378.432	1.Sınıf
Osman	Kaynak	K.pmar yerleşim alanı	189.216	1.Sınıf
Başkaynak	Kaynak	B.saray 6 Km. Kuzeyi	1.261.440	1.Sınıf
Kırkgöz	Kaynak	Özalp 30 Km. GD' su	504.576	1.Sınıf
Yaşkütük	Kaynak	Çaldıran 12 Km. KB	630.720	1.Sınıf
Benevşe	Kaynak	Muradiye 4,5 Km. D.	693.792	1.Sınıf
Ayrancılar	Kaynak	Muradiye 20 Km. KD	662.256	1.Sınıf
ispiriz, Varabilen 1-2	Kaynak	Başkale 8 km. Doğu	1.292.976	1.Sınıf
Şamran	Kaynak	Gürpınar 2 Km. G.	157.680.000	1.Sınıf

Van İli Yeraltı Su Kaynakları (DSİ 17. Bölge Müdürlüğü, 2006).

ENERJİ KAYNAKLARI

1.Güneş Enerjisi

Van ilinin yıllık ortalama toplam güneş enerjisi global radyasyon değeri 1.635 kWh/m²-yıl'dır. Bu değer, Karaman ili için 1660 kWh/m², Antalya ili için 1646 kWh/m²'dir. Van ili hem güneş enerjisi global radyasyon değeri, hem de güneşlenme süresi bakımından miktar olarak Türkiye ortalamasının çok üzerindedir. Güneş enerjisinden elektrik üretiminde kullanılan güneş panellerinin verimini etkileyen birçok parametre de göz önüne alındığında Van ili, Türkiye'nin en büyük güneş enerjisi potansiyeline sahip illeri arasında gösterilmektedir.

Türkiye Güneş Enerjisi Haritası

2. Su Gücü

Van İlinde işletmede olan barajlar ve hidroelektrik santralleri şunlardır:

Zernek Barajı (Engil Çayı)

Koçköprü Barajı (Zilan Çayı)

Sarıme Mehmet Barajı (Karasu Çayı)

3. Kömür

Van-Erciş-Zilan Kömür Sahası: Saha, Erciş İlçesinin kuzeyinde bulunmaktadır. İlçeye uzaklığı 30 km dir.

Van-Gülpınar-Şahmanis Kömür Sahası : Saha Gülpınar ilçesinin 50 km güneyinde bulunmaktadır.

Van-Hoşap-Başkale Yöresi Kömür Sahası : Saha, Van'ın yaklaşık 40 km GD da Hoşap civarında, diğeri de Van'ın takriben 75 km GD da Başkale yöresinde olmak üzere 2 ayrı Neojen havzasında görülmektedir.

4.Rüzgar

Ortalama rüzgar hızı 2,2 m/sec'tir. Rüzgar enerjisi ile ilgili tesis bulunmamaktadır.

SICAK SU - MADEN SUYU

Van - Başkale - Çamlık Mevkii Sıcak Su Sahası: Sıcak Su sahası, Van – Hakkari karayolu üzerinde Zap Suyu kıyısında Çamlık mevkiindedir.

Akbaş Köyü Maden Suyu: Erciş İlçe merkezinin kuzeybatısında, Kocapınar bucağın in 3 km kuzeybatısındaki Akbaş köyündedir. Yapılan çalışmalarda suyun sıcaklığının 19°C, suyun debisinin 20 lt/dak, CO2 miktarının 110 mg/lt olduğu saptanmıştır. Suyun deri hastalıklarına iyi geldiği bilinmektedir.

Hasanabdal Kaplıcası: Erciş ilçe merkezinin 28 km kuzeydoğusunda Kertis bucağının 20 km kuzeybatısında Hasanabdal deresi mevkiindedir. Suyu romatizma ve deri hastalıklarına karşı kullanılır.

Deftriş Kaplıcası: Muradiye ile Çaldıran arasında Deftriş köyü civarındadır. Yapılan ölçümlerde suyun sıcaklığı 36 °C, debisi 3 lt/dak, CO2 miktarı 440 mg/lt olduğu hesaplanmıştır.

Kaynak Adı	Sıcaklık (°C)	Debi (l/s)
Şorköy (Taşkapı) kaynağı	42-80	18
Hasanabdul kaynakları	34-65	9
Zilan (ZG-1)	80	40>
Zilan (ZG-2)	92	4
Zilan (ZG-3)	98	22
Çaldıran Ayrancılar	83	15
Çaldıran Buğulukaynak	37	5
Özalp Çaybağı	61	0.1
Özalp-Saray	87	30
Gürpınar, Seyhan Kaynağı	25	1.5
Başkale, Çamlık kaynağı	31-37	1.5

Van İli Jeotermal Sahalar (M.T.A Bölge Müdürlüğü- 2011)

ULAŞIM

Van'da havaalanı bulunmaktadır. Van'dan Ankara ve İstanbul'a her gün düzenli ve direk uçak seferleri yapılmaktadır. Ayrıca Van'dan Antalya ve Van İzmir'e de direk uçuşlar da yapılmaktadır. İran'ı Türkiye'ye bağlayan karayolu Van üzerinden geçerek, Bitlis üzerinden Akdeniz Bölgesine, Muş üzerinden Türkiye'nin batısına bağlanmaktadır. Türkiye'nin en önemli demiryolu hatlarından biri, Van Gölü üzerinden İran'a bağlanmaktadır. Van Gölü'nde, tren vagonları ile yolcu ve taşıtlar için feribot seferleri düzenli olarak yapılmaktadır.

İlin Ulaşım İmkânları

- ♦ Van Saray ilçesindeki Kapıköy sınırında demiryolu ulaşımı
- ♦ TCDD Van Gölü feribot bağlantılı olmak üzere İran'a düzenlenen tarifeli seferler
- ♦ İstanbul-Tahran-İstanbul arasında haftada bir gün düzenlenen tren seferi
- ♦ Trans Asya treni ve Van-Tebriz-Van arasında haftada bir gün düzenlenen tren seferi
- ♦ İlimizi transit geçen İran ile Suriye arasındaki demiryolu bağlantısı
- ♦ Haftada 2 gün yapılan yurtiçi yolcu ve yük taşımacılığına yönelik Van Gölü Ekspresi ile Haydarpaşa - Tatvan - Haydarpaşa seferleri
- ♦ THY, AnadoluJet, Sun Express ve Pegasus Havayolları ile Van Ferit Melen Havaalanı'ndan İstanbul, Ankara, Antalya ve İzmir'e karşılıklı seferler

KONAKLAMA POTANSİYELİ

Van ili konaklama tesisleri açısından Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en modern tesislerini bünyesinde toplamıştır. İlde birçok otel, konuk evi ve misafirhane mevcut olup bunların en önemlilerini Elit Otel, Rescate Otel, Merit Otel, Urartu Oteli, Ahtamara Otel, YYÜ Konuk Evi, Polis Evi, Öğretmen Evi ve Tarım İl Müdürlüğü Misafirhanesi oluşturmaktadır.

YATIRIM İKLİMİ

Van ili mevcut durumda yatırımlar bölge potansiyelinin çok altında olduğu için, ilde yer alan kurum ve kuruluşlar, yatırım ortamını iyileştirme ve yatırımcıya özen konusunda çok isteklidirler. Valilikler, İl Özel İdareleri, Kalkınma Ajansı ve diğer kamu kurum ve kuruluşları yatırımcılara destek ve rehberlik konusunda azami bir gayret içindedirler. Bölge halkının yardımseverliği de yatırım sürecinde kolaylaştırıcı bir etki yapmaktadır. Bölgede günlük yaşam huzurlu ve olağan bir şekilde sürmektedir.

VAN'DA YATIRIM

- Avrupa'nın Doğuya açılan kapısı
- Ucuz işgücü
- Zengin enerji ve maden potansiyeli
- Turizm potansiyeli
- İran ile sınır kapısı
- Teşvik Kararnamesinde en avantajlı kategori olan 4.bölge olarak tanımlanması
- Yatırım yeri tahsisinde kolaylık
- TRB2 Bölgesinin merkez ili olması Van İlinde yatırım yapmak için destekleyici unsurlardır.

İLDE YATIRIMCILARI DESTEKLEYEN ÖNEMLİ KURUMLAR

- ◆ Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
- ◆ Van Ticaret ve Sanayi Odası
- ◆ Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
- ◆ Van OSB Müdürlüğü
- ◆ Van Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- ◆ Van Ziraat Odası

VAN DA ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

İLİN ENERJİ POTANSİYELİ

Güneş Enerjisi

- ◆ Güneşlenme süresi, radyasyon değeri, rakım ve tarım dışı kullanılan arazi gibi ölçütler göz önüne alındığında Van ili Türkiye'nin güneş enerjisi açısından en avantajlı ilidir.
- ◆ Van'ın toplam güneş enerjisi potansiyelinin 14.000 MW olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam Türkiye'nin mevcut kurulu gücünün yaklaşık ¼'üne karşılık gelmektedir.

Hidro Elektrik Potansiyeli

- Bölge güneş enerjisinin yanında Hidroelektrik enerji bakımından da zengin bir potansiyele sahiptir.
- Van'da ki akarsular (Murat Suyu, Çatak Çayı, Müküs Çayı gibi) büyük ölçekli hidroelektrik yatırımlarına uygun alanlardır.
- Bunun yanında özellikle mikro hes projeleri açısından değerlendirilebilecek çok sayıda küçük su kaynakları da mevcuttur.

Jeotermal Enerji Potansiyeli

- Van da yatırıma açık jeotermal sahalar vardır. İlgili sahalar sağlık turizmi, ısıtma ve seracılık alanlarında kullanılabilir.

Turizm Potansiyeli

İlde öne çıkan turizm türleri;

- İnanç ve kültür turizmi
- Kıyı turizmi
- Alternatif turizm
- Kış sporları dağ ve doğa turizmi
- Yayla turizmi, kırsal ve eko turizm
- Kongre, incentive ve fuar turizmi
- Sağlık ve termal turizm
- Marina ve yat turizmidir.

İnanç ve Kültür Turizmi

Bölgemizdeki başlıca inanç ve kültür turizmine yönelik değerler:

- Yedi Kilise
- Van Kalesi
- Akdamar Adası
- Hoşap Kalesi
- Çavuştepe Kalesi

Kış Turizmi

Kış sporları açısından oldukça elverişli dağlara ve doğal güzelliklere sahip olan bölge de yeterli tanıtım ve tesislerin yapılması ile kış turizmi merkezine dönüşme potansiyeli mevcuttur.

Kış turizmine elverişli dağ etekleri ve yamaçlarda, yılın 4-5 ayı (aralık-nisan ayları) karla örtülüdür. Kış sporları açısından, karla örtülü günler ile kar kalınlığı, karın yerde kalma süresi ve diğer mikroklimatik etkenler bakımından diğer merkezlere göre önemli üstünlüklere sahiptir.

Van'da kış turizmine yönelik olarak Van Abalı kayak tesisleri mevcuttur.

Kıyı Turizmi

Van ilinin kıyı şeridi Antalya ili kıyı şeridi uzunluğundadır. Sahil boyunca henüz yapılaşma ile bozulmamış koylar, yeşil bitki örtüsüyle sarılmış kıyılar mevcuttur. Van

Gölünde Akdamar, Çarpanak, Adır ve Kuş adaları olmak üzere dört büyük ada bulunmaktadır. Bölge 100'ü aşkın kuş türünün yaşadığı adeta bir kuş cenneti ve mesire alanıdır. Bölgeye uygun yatırımların yapılması durumunda İran, Irak başta olmak üzere Ermenistan, Gürcistan, Nahçıvan ve Azerbaycan vb. ülkelerin kıyı turizmi ihtiyacını daha az ulaşım masraflarıyla karşılayabilecek turizm potansiyeline sahiptir.

EĞİTİM

İlin Eğitim Durumu

İlimizde 2014 yılı itibariyle temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına kayıtlı 312.663 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerimiz 8.947 derslikte eğitimlerine devam etmekte olup derslik başına düşen öğrenci sayılarımız İlkokul ve Ortaokul'da 35, Genel Ortaöğretim'de 25 ve Mesleki ve Teknik eğitimde 31 kisidir.

İlde 51 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Çok Programlı Lise bulunmaktadır. Özalp, Erciş ve Edremit ilçelerinde Sağlık Meslek Lisesi mevcuttur. Meslek Liselerinde 62 farklı alan ve 226 dal arasında ihtiyaç duyulan alanlarda 12. sınıf öğrencilerine “işletme becerileri eğitimi” adı altında eğitimler verilmektedir.

BİTKİSEL ÜRETİM

Arazi Varlığı ve Sulama İmkânları

Toplam 2.100.300 ha olan Van İli arazisinin %17,72'sini tarım arazisi, %64,71'ini çayır-mera, %1,25'ini orman fundalık ve %16,32'sini de tarım dışı arazi oluşturmaktadır.

Van İli ve Türkiye Geneli Arazi Dağılımı

Alan Adı	VAN		TÜRKİYE	
	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)
Tarım Arazisi	372.196	17,72	24.435.984,80	31.19
Çayır-Mera	1.359.022	64,71	14.616.687,30	18,65
Orman	26.294	1,25	21.389.783,00	27,30
Diğer	342.788	16,32	17.915.244,90	22,86

Toplam	2.100.300	100	78.357.700,00	100
--------	-----------	-----	---------------	-----

Türkiye’de toplam 24.435.984,80 ha işlenen arazi bulunmakta iken, Van İlinde 372.196 ha işlenen arazi bulunmaktadır.

Toplam tarım arazisinin %27,2’si hububat ekim alanı, %28,1’i yem bitkileri ekim alanı, %0,5’i diğer tarla ürünleri ekimi, % 1,2’si bağ-meyve tarımı, % 0,4’ü açıkta sebze üretim alanı, % 30,8’i nadas alanı ve %11,8’i tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan tarım arazileri oluşturmaktadır.

Van İli ve Türkiye Geneli İşlenen Tarım Arazisi Durumu

İşlenen Arazi Türü	VAN		TÜRKİYE	
	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)
Tarla Arazisi	2.079.319	55,3	16.459.504,90	67,36
Nadas	1.145.843	30,8	4.249.025,50	17,39
Sebze	13.147	0,4	729.415,90	2,99
Meyve+Bağ	41.166	1,2	2.998.038,5	12,27
Kullanılmayan tarım arazisi	440.111	11,8		
TOPLAM	372.196	100	24.435.984,80	100

Van İlinde 372.196 hektar tarım arazisinin 123.173,3 hektarı sulanmaktadır. Sulanan arazi tarım arazileri içindeki oranı %33,1’dir.

Van İlinde Arazi Sulama Durumu

Sulama Durumu	Van Sulama Durumu		Türkiye Sulama Durumu	
	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)
Sulu Arazi	123.173,3	33,1	5.420.000,0	22,18
Kuru Arazi	249.022,7	66,9	19.015.984,8	77,82
Toplam	372.196	100	24.435.984,8	100

TEMEL BİTKİSEL ÜRÜN TÜRLERİ, REKOLTELER

Van İli tarla ürünleri üretiminde önemli bir paya sahip değildir. Türkiye buğday üretiminin % 0,6'sı Van İlinde gerçekleştirilmektedir. Şeker pancarının % 0,3'ü ve patates üretiminin % 0,1'i Van'da üretilmektedir.

Seçilmiş Tarla Bitkilerinin Üretim Durumu

Ürün Adı	Toplam Ürün Miktarı (Ton)		Van Üretiminin Türkiye İçindeki Oranı (%)
	VAN	TÜRKİYE	
Buğday	115.551	19.674.000	0,6
Arpa	11.000	7.372.156	0,14
Korunga	67.588	1.508.930	4,5

Şeker Pancarı	62.743	17.942.112	0,3
Patates	5.374	4.513.453	0,1

Elma, ceviz, armut ve kayısı Van İlinde ağırlıklı olarak üretilen meyve türleridir.

Ülkemiz ceviz üretiminin % 2,5'i Van'da gerçekleştirilmektedir.

Seçilmiş Meyve Türlerinin Üretim Durumu

Ürün Adı	Toplam Ürün Miktarı (Ton)		Van Üretiminin Türkiye İçindeki Oranı (%)
	VAN	TÜRKİYE	
Elma	6.468,7	2.600.000	0,2%
Ceviz	4.470,0	178.142	2,5%
Armut	2.088,9	380.003	0,5%
Kayısı	1.049,1	450.000	0,2%

Sebze üretiminde Van, Türkiye'de önemli bir paya sahip değildir. Van'da sulanan araziye bağlı olarak sebze üretimi sınırlıdır. Domates, karpuz, kavun, lahana, fasulye ve hıyar İl'de üretilen başlıca sebze türleridir.

Seçilmiş Sebzelerin Üretim Durumu

Ürün Adı	Toplam Ürün Miktarı (Ton)		Van Üretiminin Türkiye İçindeki Oranı (%)
	VAN	TÜRKİYE	
Beyaz Lahana	5.414	481.511	1,1%
Fasulye	1.720,7	587.967	0,3%

Kavun	2.552,1	1.688.687	0,2%
Hıyar (Salatalık)	3.132,9	1.739.191	0,2%
Karpuz	4.065,2	4.022.296	0,1%
Domates	9.988,3	10.052.000	0,1%

Van'da yem bitkileri üretimi içerisinde 830 bin ton ile yonca ilk sırayı almaktadır.

Yonca Türkiye üretimi içerisinde %7,1'lik bir paya sahiptir. Korunga üretiminin %4,5'i Van'da gerçekleştirilmektedir.

Ürün Adı	Toplam Ürün Miktarı (Ton)		Van Üretiminin Türkiye İçindeki Oranı (%)
	VAN	TÜRKİYE	
Yonca	830.720	11.676.115	7,1%
Korunga	67.588,8	1.508.930	4,5%

VAN BİTKİSEL ÜRETİM VERİLERİ

ÜRÜNLER	2002 ÜRETİM	2013 ÜRETİM	DEĞİŞİM (%)
Toplam Tarla Ürünleri	470 Bin Ton	930 Bin Ton	98
Toplam Sebze Üretimi	45 Bin Ton	36 Bin Ton	-20
Toplam Meyve Üretimi	12 Bin Ton	16 Bin Ton	33
Buğday	103 Bin Ton	116 Bin Ton	13
Elma	5 Bin Ton	7 Bin Ton	40
Ceviz	4 Bin Ton	5 Bin Ton	25
Armut	1.470 Ton	2.150 Ton	46
Kayısı	890 Ton	990 Ton	11

Şekerpancarı	94 Bin Ton	43 Bin Ton	-54
Arpa	27 Bin Ton	11 Bin Ton	-59
Patates	42 Bin Ton	8 Bin Ton	-81
Domates	15 Bin Ton	13 Bin Ton	-13
Lahana	8.750 Ton	5.490 Ton	-37
Karpuz	6.170 Ton	4.870 Ton	-21
Hıyar	4.920 Ton	3.760 Ton	-24
Kavun	3.930 Ton	3.460 Ton	-12

ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA BİTKİSEL EKİLİŞ ALANLARI DURUMU

Ürün Adı	Ekiliş Alanı (dekar)
Hububat (Buğday, Arpa)	884.449
Yem Bitkileri (Yonca, korunga, silajlık mısır, fiğ)	1.146.486
Diğer Tarla Ürünleri	10.894
Bağ – Meyve	51.049
Sebzelik (Açıkta)	16.394
Sebzelik (Örtüaltı)	77
Ürün Toplamı	2.109.349
Nadas Alanı	1.172.503
Tarım Elverişli Olup, Kullanılmayan Arazi	440.111
TOPLAM	3.721.963

İLİMİZ İÇİN BİTKİSEL ÜRETİMDE STRATEJİK ALANLAR

1-SEBZE-ÖRTÜALTI ÜRETİMİ

Van ili ve ilçelerindeki sebze-örtüaltı üretiminin analizi yapıldığında güçlü yönler olarak;

- İldeki sebzeciliğe elverişli tarım arazisi varlığı fazladır.
- Yetiştiricilikte özellikle geç turfanda üretim şansı bulunmaktadır.
- İlin Sebzecilikte çalışacak genç nüfusu ve işgücü fazladır. Artabilecek üretim sahalarında çalışmak üzere, genç iş gücü bulmak kolaydır.
- İlimizin Güneşli gün sayısı fazladır. Güneşli gün sayısının fazla olmasından, örtü altı üretimde, açıkta yetiştiricilikte ve kurutulmuş sebze- meyve işletmelerinin yaygınlaştırılmasında daha fazla kullanılabilecektir.
- Birçok hastalık ve zararlı yönüyle, bölge nispeten ari durumdadır.
- Domates, kabakgiller, fasulye, lahanagiller ve serin iklim sebzeleri, yetişebilmesi için vejetasyon yeterlidir.
- Arazi parçalanmasını engelleyen yasal mevzuat vardır.
- Örtü altı için Sıcak Su Kaynaklarına sahip ilçeler bulunmaktadır.
- Örtü altı sebze yetiştiriciliğinde kullanılabilecek, jeotermal kaynaklar mevcuttur.

2013 YILI SEBZE ÜRETİM DURUMU

ÜRÜN	TÜRKİYE		Konya		Ağrı		Van	
	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)

SEBZE	8.559.860	28.448.218	176.530	727.376	7.983	16.692	17.619.	36.017
ÖRTÜALTI	611.696	5.940.751	171	3.595	Üretim yok	Üretim yok	53	288

VAN İLİ SEBZE ÜRETİM DURUMU

ÜRÜN	2011		2012		2013	
	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
SEBZE	13.746	32.281	13.226	30.599	17.619	36.017
ÖRTÜALTI	72	393	79	419	53	288

VAN İLİ ÖNEMLİ BAZI SEBZE ÜRETİMİ

ÜRÜN	2011		2012		2013	
	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)

DOMATES	3.253	10.119	3.267	9.857	5.408	12.413
FASULYE (TAZE)	2.013	2.034	1.751	1.721	2.555	2.454
LAHANA(BEYAZ)	1.510	6.093	1.380	5.414	1.602	5.486
PATATES	3.601	4.293	4.519	5.373	3.200	5.384

2013 YILI İLÇE DETAYI SEBZE ÜRETİM DURUMU

İlçe Adı	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
MERKEZ	4.167	7.856
BAHÇESARAY	97	134
ÇATAK	156	49
EDREMİT	1.628	3.621
ERCİŞ	6.240	14.965
GEVAŞ	4.200	6535
GÜRPINAR	30	30
MURADIYE	1.078	2.824
ÖZALP	3	3
TOPLAM	17.619	36.017

SEBZE ÜRETİMİNE AÇILABİLECEK ALANLAR

İlçe Adı	Toplam Tarım Alanı (da)	Sulu Tarım Alanı (da)	Sebze Üretim Alanı (da)	Sebze Üretim Alanının Sulu Alana Oranı (%)
Merkez	634360	253000	4167	1.65
Bahçesaray	35928	23780	97	0.41
Başkale	380501	95000	0	0.00

Çaldıran	252498	80000	0	0.00
Çatak	179996	90000	156	0.17
Edremit	97238	50000	1628	3.26
Erciş	434229	202040	6240	0.31
Gevaş	76047	40000	4200	0.11
Gürpınar	471954	150000	30	0.02
Muradiye	326576	112500	1078	0.96
Özalp	309000	30590	3	0.01
Saray	78972	35721	0	0.00
TOPLAM	3277299	123631	17619	1.51

VAN İLİ SEBZE TÜKETİM DURUMU

Toplam Sebze Tüketimi (Ton)	Toplam Sebze Üretimi (Ton)	İl Dışından Gelen Sebze Miktarı (Ton)	Sebze Üretiminin İl İhtiyacını Karşılama Oranı (%)
299600	36017	263600	12

Sebze tüketimi 280 kg/kışı/yıl

2. MEYVE ÜRETİMİ

Van ili ve ilçelerindeki meyve üretiminin analizi yapıldığında güçlü yönler olarak;

- İlde meyve yetiştiriciliğine uygun arazi varlığı fazladır.

-Meyvecilikte özellikle Ceviz, badem ve fıstık yetiştiriciliği için uygun ekolojik faktörler olması nedeniyle bu kabuklu meyvelerin yetiştirilmesi değerlendirilmelidir.

- Yetiştiricilikte özellikle geç turfanda üretim şansı bulunmaktadır.
- İlin genç nüfusu ve işgücü seviyesi yüksektir.
- İlde güneşli gün sayısı fazladır. En fazla güneş alan illerdendir. Güneşli gün sayısının fazla olması birçok meyve çeşidinin yetişmesine olanak sağlamaktadır.
- Birçok hastalık ve zararlı yönüyle, bakır olup, diğer bölgelere nispeten ari durumdadır.
- Vangölü havzasında yetiştirme olanağı olan birçok meyve çeşidi vardır. (Elma, Erik, Armut, Ayva, Kaysı, Kiraz, Vişne ve Ceviz)
- Çatak ile Bahçesaray ilçelerinde ormanlık alanlardaki yabani melengiç ağaçları üzerine fıstık aşısı yapma olasılığı vardır.
- İlimiz ekolojisinde yetiştirilebilecek meyve çeşitleri Ülkemiz ve bölgemiz için, parasal getirisi yüksek ürünlerdir.
- İlin Büyük göç oranda alması nedeniyle iç tüketim fazladır. Bu değerlendirilmelidir.
- Tarihi bir geçmişe sahip ancak, tahrip olmuş bağ alanların tekrar kurulması için uygun iklim, toprak ve araziye sahiptir.
- İlimizde, Yüzüncü Yıl Üniversitesinin çalışmaları, yöre ekolojisinde meyve ve bağcılık konularında, ciddi bulgulara ulaşılmasını sağlamıştır. İlimizde bulunan üniversitede Van ili ve çevresinde yapılmış olan adaptasyon ve seleksiyon çalışmalarına ait sonuçlardan faydalanılmalıdır.
- Arazi parçalanmasını engelleyen yasal mevzuat vardır.

2013 YILI MEYVE ÜRETİM DURUMU

ÜRÜN	TÜRKİYE	Konya	Bitlis	Van

	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
MEYVE	5396228	17992681	207399	177735	36526	14965	43466	15891

VAN İLİ MEYVE ÜRETİM DURUMU

ÜRÜN	2011		2012		2013	
	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
MEYVE	41166	14224	43,847	15288	43466	15891

2013 YILI İLÇE DETAYLI MEYVE ÜRETİM DURUMU

İlçe Adı	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
Merkez	11.373	4094,28
Bahçesaray	4.740	1706,4
Başkale	82	29,52
Çaldıran	85	30,6
Çatak	8.462	3046,32

Edremit	8.271	2977,56
Erçiş	8.638	3109,68
Gevaş	778	280,08
Gürpınar	277	99,72
Muradiye	1.494	537,84
Özalp	15	5,4
Saray	15	5,4
TOPLAM	43.446	15.891

Van İlinde Seçilmiş Meyve Çeşitlerinin Üretim Alanı

İlçe Adı	Elma (da)	Armut (da)	Ayva (da)	Erik (da)	Kayısı (da)	Kiraz (da)	Üzüm (da)	Ceviz (da)	Badem (da)
Merkez	8144	1022	46	61	428	123	160	1524	-
Bahçesaray	349	102	-	1	12	51	-	4216	25
Başkale	50	32	-	-	-	-	-	-	-
Çaldıran	55	8	-	-	-	-	-	22	-
Çatak	136	30	-	-	45	30	-	8251	-
Edremit	6114	584	21	82	454	77	-	1380	-
Erciş	5918	654	28	85	361	98	20	1426	-
Gevaş	167	215	-	-	13	-	-	354	-
Gürpınar	212	50	-	5	10	-	-	-	-
Muradiye	868	141	-	22	131	8	-	306	-

Özalp	-	-	-	-	15	-	-	-	-
Saray	15	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	22028	2838	95	256	1469	387	180	16237	25

İLİMİZDE MEYVE ÜRETİMİNE AÇILABİLECEK SULU ALAN

İlçe Adı	Toplam Tarım Alanı (da)	Sulu Tarım Alanı (da)	Meyve Üretim Alanı (da)	Meyve Üretim Alanının Sulu Alana Oranı (%)
Merkez	634360	253000	11375	4.50
Bahçesaray	35928	23780	4766	20.04
Başkale	380501	95000	82	0.09
Çaldıran	252498	80000	85	0.11
Çatak	179996	90000	8492	9.44
Edremit	97238	50000	8773	17.55
Erciş	434229	202040	8668	4.29
Gevaş	76047	40000	778	1.95
Gürpınar	471954	150000	277	0.18
Muradiye	326576	112500	1494	1.33
Özalp	309000	30590	15	0.05
Saray	78972	35721	15	0.04
TOPLAM	3277299	123.631	44820	3.85

VAN İLİ MEYVE TÜKETİM DURUMU

Toplam Meyve Tüketimi (Ton)	Toplam Meyve Üretimi (Ton)	İl Dışından Gelen Meyve Miktarı (Ton)	Meyve Üretiminin İl İhtiyacını Karşılama Oranı (%)
203300	15891	187409	7,8

Meyve tüketimi 190 kg/kişi/yıl

3. HUBUBAT ÜRETİMİ

Van ili ve ilçelerindeki hububat üretiminin analizi yapıldığında güçlü yönler olarak;

-İlimizin genç nüfus yoğunluğunun fazla olması,

-Yörede tarım alanlarının bakir olması, kirlenmemiş olması,

-Hububat-tahıl tüketimi vazgeçilmezdir..

-Tarım sektöründe istihdam edilen iş gücünün değerlendirilmesi, Özellikle kadın iş gücünün değerlendirilmesi bir fırsattır.

- İlimizin sınır il olması, pazarlama alternatiflerinin fazla olması,

-İlimizde tarım alanlarının ucuz olması,

-Arazi parçalanmasını engelleyen yasal mevzuat vardır.

HUBUBAT ÜRETİM DURUMU

TAHILLAR (Ürün adı)	TÜRKİYE GENELİ	KONYA	ERZURUM	VAN
------------------------	-------------------	-------	---------	-----

	Hasat Edilen Alan (ha)	Üretim (bin Ton)	Verim (Kg/Da)	Hasat Edilen Alan (ha)	Üretim (bin Ton)	Verim (Kg/Da)	Hasat Edilen Alan (ha)	Üretim (bin Ton)	Verim (Kg/Da)	Hasat Edilen Alan (ha)	Üretim (bin Ton)	Verim (Kg/Da)
Buğday (2011)	8.062.848	21.800	557	726.283	2.444,8	677	112.760	156,7	139	87.400	99	210
Arpa (2011)	2.855.892	7.600	555	263.898	929	688	38.539	59	153	4.322	5,1	119
Buğday (2012)	7.521.691	20.100	542	604.916	1.570,6	525	117.567	188	160	88.172	115	130
Arpa (2012)	2.748.605	7.100	559	274.869	706,8	553	37.695	57	152	4.273	7	164
Buğday (2013)	7.750.272	22.050	597	707.493	2.291,9	647	118.668	216	182	85.470	115,5	135
Arpa (2013)	2.717.559	7.900	603	252.360	838	686	35.425	78,7	222	5.339	10,5	197

2013 YILI İLÇE DETAYLI HUBUBAT ÜRETİM DURUMU

İlçe Adı	Üretim Alanı (da)	Üretim (Ton)
Bahçesaray	4279	596
Başkale	153679	24188
Çaldıran	57323	7965
Çatak	2333	258
Edremit	30783	6108
Erciş	96201	4123
Gevaş	8489	285
Gürpınar	95024	15328
Muradiye	44400	5718

Özalp	128069	10429
Saray	52025	10966
Merkez	235494	28151
TOPLAM	908099	126067

4. YEM BİTKİLERİ ÜRETİMİ

Van ili ve ilçelerindeki yem bitkileri üretiminin analizi yapıldığında güçlü yönler olarak;

İldeki tarım arazisi varlığı fazladır.

- İlin genç nüfusu ve işgücü fazladır. Artabilecek üretim sahalarında çalışmak üzere, genç iş gücü bulmak kolaydır.

- Güneşli gün sayısı fazladır. Güneşli gün sayısının fazla olması, yem bitkileri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılmasında daha fazla kullanılabilecektir.

- Birçok hastalık ve zararlı yönüyle, bölge nispeten ari durumdadır.

- Bölgemizin hayvan varlığı fazladır. Dolayısıyla yem bitkileri değerlidir.

- Birçok yem bitkisinin yöre ekolojisinde yetişme olanağı vardır.

-İlimizde, Yüzüncü Yıl Üniversitesinin çalışmaları, yöre ekolojisinde, yem bitkileri yetiştiriciliği konularında, ciddi bulguların bulunmasını sağlamıştır. İlimizde bulunan üniversitede Van ili ve çevresinde yapılmış olan adaptasyon ve seleksiyon çalışmalarına ait sonuçlardan faydalanılabilecektir.

- İlimiz ekolojisinde yetiştirilebilecek yem bitkileri, Ülkemiz ve bölgemiz için, parasal getirisi yüksek ürünlerdir.

- Kaba yem ihtiyacı konusunda bulunan ülkesel açık, ilimiz için bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

-Arazi parçalanmasını engelleyen yasal mevzuat vardır.

YEM BİTKİLERİ ÜRETİM DURUMU

(rn Adı)	TÜRKİYE			Konya			Kars			Van		
	Hasat Edilen Alan (bin Ha)	Verim (Kg/Da)	retim (bin Ton)	Hasat Edilen Alan (bin Ha)	Verim (Kg/Da)	retim (bin Ton)	Hasat Edilen Alan (bin Ha)	Verim (Kg/Da)	retim (bin Ton)	Hasat Edilen Alan (bin Ha)	Verim (Kg/Da)	retim (bin Ton)
Yonca	26	.014	2616	9,5	.574	089	,1	33	,2	6	77	52
Korunga	89	59	630	,7	.318	2	4,6	54	11	6	27	4
Fiğ	95	06	,4	2,8	.288	65	0,5	78	40	,2	52	,1
Silajlık Mısır	88	.595	7835	1	.434	150	,7	.800	3	,6	.540	6

TOPLAM YEM ÜRETİMİ

Kaba yemler içerisinde ayır-mer'alar toplam üretim % 43,4n oluşturmaktadır.

Yem bitkilerinin payı ise % 44.4tr.

Yemler	retim-Ton
Çayır-Mera	735.000
Yem Bitkileri	752.000

Bitki Artıkları (Sap- Saman- Anız)	204.000
Toplam	1.691.000

VAN İLİ TOPLAM YEM ÜRETİMİ VE HAYVAN İHTİYACI KARŞILAŞTIRMASI

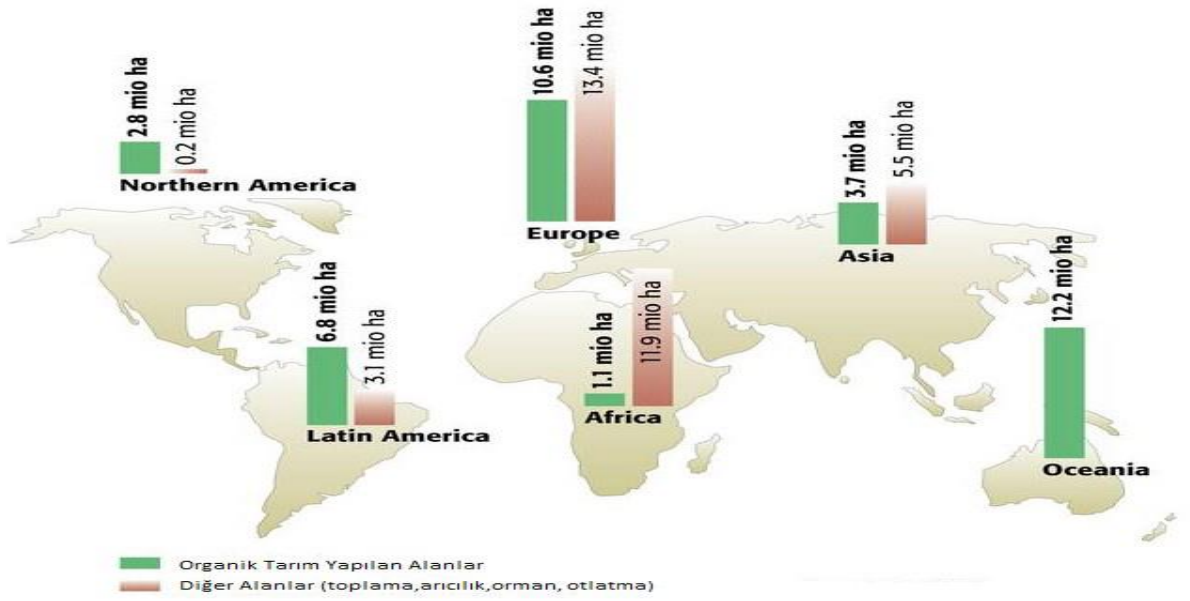
YEM KAYNAKLARI	ÜRETİM/İHTİYAÇ	MİKTARI-TON
YEM KAYNAKLARI(TON)	İHTİYAÇ	1.316.000
	ÜRETİM	1.691.000
	FARK	375.000

5. ORGANİK TARIM

Van ili ve ilçelerindeki organik tarım sektörünün analizi yapıldığında güçlü yönler olarak;

- Organik tarım konusunda ulusal mevzuatın varlığı
- Kurumsal yapının varlığı
- Üretici örgütlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin varlığı
- Yerel marka oluşturabilecek ürünlerin olması
- İlin coğrafi konumu

- Bakir toprakların varlığı
- Su kaynaklarının varlığı
- Organik hayvancılık için çayır ve meraların varlığı
- Organik tarıma destek verilmesi
- Hayvancılık işletmelerinin varlığı
- Geleneksel üretimden dolayı düşük girdi kullanımı
- Organik ürünlere dış pazarda talep olması
- Turizmden faydalanılabilmesi.
- Organik üretim için uygun ekolojinin olması
- Kullanılabilir su varlığı
- İşgücü maliyetinin düşük olması
- Toprak ve suyu kirletecek ağır sanayinin olmaması
- Organik tarımı destekleyici geleneksel bilgi ve tecrübenin varlığı
- Ziraat fakültesinin olması (Bilgiye ulaşma ve paylaşma kolaylığı)
- Diğer bölgelere oranla hastalık ve zararlıların daha az görülmesi
- Ulaşım imkânlarının artması

Dünyadaki Organik Üretim Alanları dağılımı (FIBL, 2013).

DÜNYADA ORGANİK TARIM

-Dünya’da organik tarım alanı 37.04 milyon hektardır.

-AB ülkeleri içerisinde 1.5 milyon hektar ile İspanya ilk sıradadır, ardından İtalya ve Almanya gelmektedir.

- 2008-2009 döneminde tüm dünyada organik tarım alanını en fazla artıran ülkeler Arjantin ve Türkiye’dir.

- 2010 yılı itibariyle dünya organik tarım değeri 59 milyar dolardır. Bunun % 45’i ABD’ye aittir.

- Dünyada kişi başına en çok organik ürün tüketen ülkeler arasında İsviçre, Danimarka, Lüksemburg, İsveç, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Fransa gelmektedir.

- Türkiye’de organik üretimi başlatan sebep; geleneksel ürünlerin Avrupa organik pazarında talep edilmesi olmuştur.

- İhracata yönelik olarak kuru üzüm ve kuru incir gibi geleneksel ürünlerle başlamıştır.

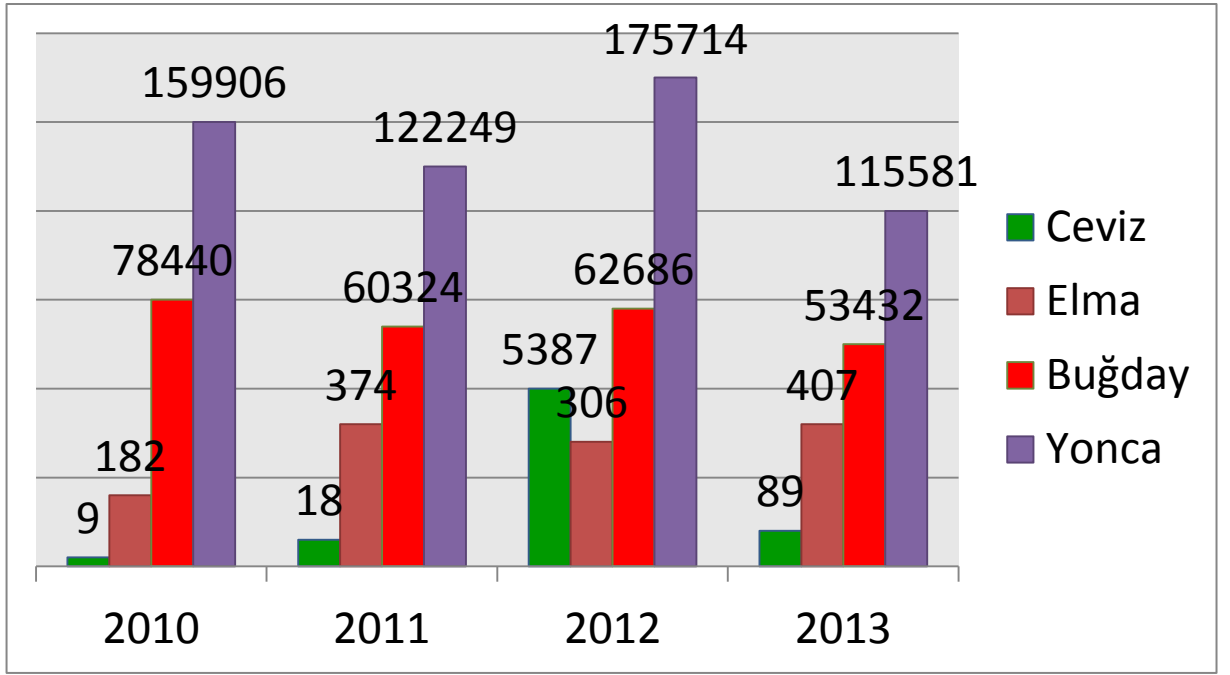
- Türkiye’de organik tarım faaliyeti yapılan ürün sayısı 200’ü geçmiştir.

**TÜRKİYE YILLAR İTİBARIYLA ORGANİK TARIMSAL ÜRETİM
GÖSTERGELERİ (Geçiş Süreci Dâhil)**

Yıllar	Ürün Sayısı	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)
2003	179	14.798	113.621	323.981
2004	174	12.806	209.573	378.803
2005	207	14.401	203.811	421.934
2006	203	14.256	192.789	458.095
2007	201	16.276	174.283	568.128
2008	247	14.926	166.883	530.225
2009	212	35.565	501.641	983.715
2010	216	42.097	510.033	1.343.737
2011	225	42.460	614.618	1.659.543

Kaynak: Ulusal Eylem Planı 2010-2013 (GTHB, OTBİS Kayıtları 2012)

ÖNE ÇIKAN ORGANİK ÜRÜNLER

VAN İLİ ORGANİK TARIM GELİŞİMİ

-İlimizde organik tarım desteklemesi ilk olarak 2010 yılında Gürpınar İlçesinde 10 çiftçinin buğday ürünü ile başlamıştır.

-Dekara desteklemesi 25 TL'ye yükseltilmiştir.

-İlimizde ve bölgede KSK yetkililerin muhtar ve aracılar ile iş birliğine giderek, eksik ve yanlış bilgilendirme sonucu sadece destekleme odaklı bir tablo çizilmiş ve 10.000 dolayında çiftçi organik tarıma başlamıştır.

-İl müdürlüğümüzce, organik tarım faaliyetine başlayan çiftçilere dair seri bilgilendirme eğitimleri düzenlenerek organik tarımın aslında ne olduğu anlatılmış ve eğitimler halen devam etmektedir.

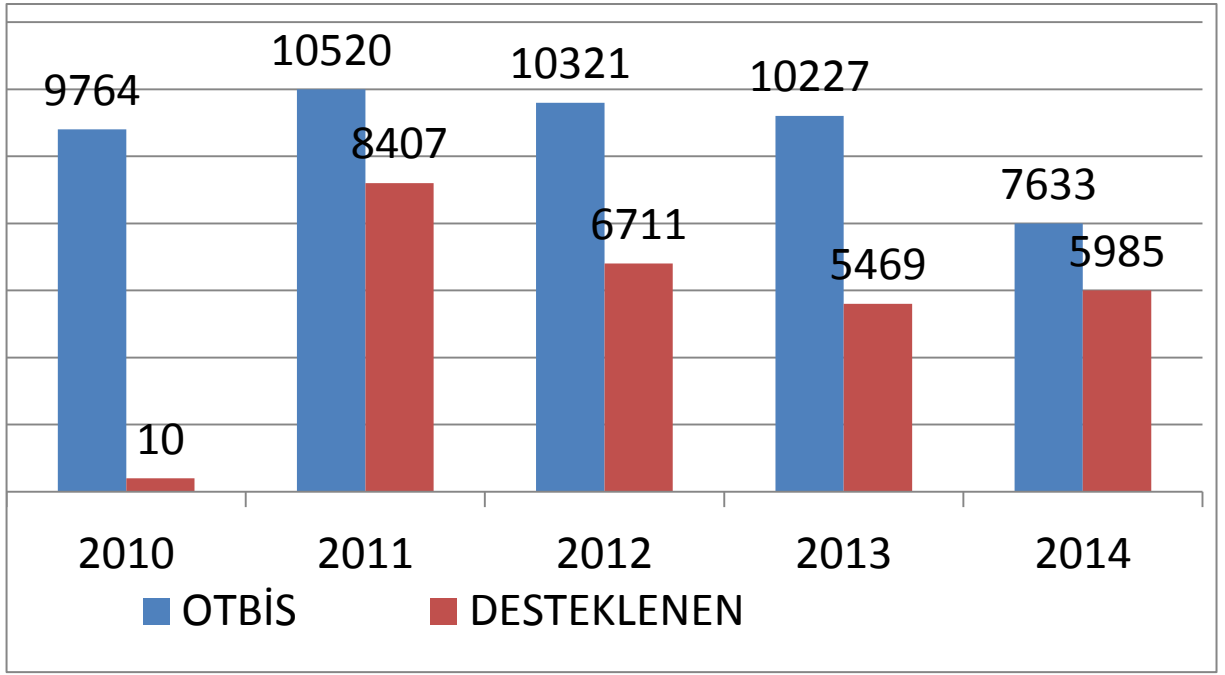
-Ancak dekara desteklemesi 10 TL'ye düştükten sonra; destek odaklı faaliyette bulunan çiftçi sayısında azalma gerçekleşmiştir.

-İl Müdürlüğümüzde 2012-2014 yıllarını kapsayan eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları ile köy, Okul ve Ziraat Fakültesi eğitimlerinde; 5216 çiftçiye ve 4970 öğrenci ve bunların öğretmenlerine ulaşmıştır.

ORGANİK TARIM ÜRETİM VERİLERİ

	Çiftçi Sayısı	Oran İl/Türkiye	Toplam Alan ha.	Oran İl/Türkiye	Üretim Ton	Oran İl/Türkiye
TÜRKİYE	60797		769.014		1.620.466	
Erzurum	2548	% 4,2	31.452	% 4,1	126.032	% 7,8
Konya	425	% 0,7	827	% 0,1	11.078	% 0,7
Van	4282	% 7	47.481	% 6,2	138.763	% 8,6

OTBİS ve ÇKS VERİLERİ

ORGANİK TARIM 2014 YILI DESTEKLEME VERİLERİ

İlçe Adı	İşletme Sayısı ÇKS	Destekleme Alanı (da) ÇKS	Miktarı (TL) ÇKS
BAHÇESARAY	8	199,188	5203,86
BAŞKALE	409	36326,747	363837,23
ÇALDIRAN	681	63201,690	632016,90
ÇATAK	673	36997,372	424461,88
EDREMİT	62	8145,071	105423,89
ERCİŞ	339	45794,153	470875,55
GEVAŞ	13	1255,310	12553,10
GÜRPINAR	1890	192921,080	1944339,44
MERKEZ	704	108399,570	1112612,16
MURADIYE	304	36211,218	382347,90
ÖZALP	632	74606,769	746067,69

SARAY	270	34669,175	346691,75
Toplam	5.985	638.727,343	6.546.431,35

ORGANİK TARIM ÇALIŞMALARI

2014 tarihli **OTBİS** verilerine göre İlimiz sınırları içerisinde Organik Tarım faaliyetine devam eden çiftçi sayısı **7.947** kişidir. Bitkisel üretim tek yıllık bitkilerde 2, çok yıllık bitkilerde ise 3 yıllık, organik tarım geçiş sürecini dolduran ve Organik Tarım Uygulama Esaslarına uyan çiftçiler organik tarım desteklemesine başvurabilmektedir.

EĞİTİM:

2012 yılında başlayan üç yıl süreli, Van İli Organik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi isimli Eğitim Projesi kapsamında İlimiz genelinde üretici ve tüketici bilincini arttırmaya yönelik, organik tarım eğitimlerine devam edilmektedir.

2014 yılı içinde ilçelerimizde 116 adet toplantı ile 1741 çiftçiye eğitim düzenlenmiştir.

2012-2014YILLARI ORGANİK TARIM ÇİFTÇİ EĞİTİM FALİYETLERİ

YILI	TOPLANTI SAYISI	ÇİFTÇİ SAYISI
2012 (ilk başlangıç yılıdır)	29	538
2013	167	2937

2014	116	1741
TOPLAM	312	5216

2012-2014 YILLARI ORGANİK TARIM OKUL EĞİTİM FALİYETLERİ

YILI	TOPLANTI SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
2012 (ilk başlangıç yılıdır)	13	505
2013	9	2000
2014	11	2465
TOPLAM	33	4970

6. ÇAYIR MERA ALANLARININ KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

MERBİS ÇALIŞMALARI

-MERBİS Projesi kapsamında Türkiye Geneli mera, çayır, otlak, yaylak ve kışlak alanlarına ilişkin sayısal veriler sistem üzerinden ulaşıp görüntülenebilecektir. Meralara ilişkin ıslah, işgal, kiralama, tahsis amacı değişikliği, mera yönetim birlikleri ve hayvan varlığı gibi verilerde sistemde yer almaktadır.

-Bu şekilde meralarla ilgili bilgi almak isteyen, kiralamak isteyen çiftçi, yatırımcı yurt genelinde meraların bulunduğu yeri, alanı, ıslah durumu, otlatma kapasitesi gibi bilgilere elektronik ortamda ulaşabilecektir. (merbis.tarim.gov.tr/BUGEM)

-İlimiz 13 İlçe ve bu ilçelere bağlı 677 yerleşim biriminden (/Belediye/Mahalle) oluşmaktadır. İlimizin Toplam Mera alanı 1.239.289 ha dır. 564 yerleşim biriminde 843525 ha mera alanının tespiti yapılmıştır. 259 yerleşim biriminde 337679 ha mera alanının tahditi tamamlanmıştır. 236 yerleşim biriminde 301516 ha mera alanının tahsis çalışmaları tamamlanmıştır. MERBİS çalışmaları kapsamında 309 yerleşim birimine ait veriler sisteme aktarılmıştır.

İLLERE GÖRE VERİ GİRİŞLERİ

İL ADI	VERİ GİRİŞİ YAPILAN PARSEL SAYISI	VERİ GİRİŞİ YAPILAN ALAN
ANKARA	1177	299.689
KONYA	21635	4.582.653
MALATYA	73	85.448
ELAZIĞ	1845	781.060
ERZİNCAN	2078	2.003.828
DİYARBAKIR	1287	427.655
GAZİANTEP	1205	445.655
VAN	7687	3.406.496

Not: Veriler merbis.tarim.gov.tr/BUGEM sayfasından alınmıştır.

MERA ISLAH ÇALIŞMALARI

2014 yılında Tuşba İlçesi Atmaca Mahallesi ve İpekyolu İlçesi Ağzıkara Mahallesinde 2'şer adet olmak üzere 4 adet Hayvan İçme Suyu Tesisi (SIVAT) yapılmıştır.

2014 yılında 2 mahalleye ait meralara 32.000 Kg Amonyum Sülfat ve 25.300 kg. DAP gübresi uygulaması yapılmış ve bu köylerin kaba yem ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak 2.400 kg yem bitkisi tohumu dağıtılmıştır.

YILLARA GÖRE MERA ISLAH ÇALIŞMALARI

Yılı	Islah Yapılan Köy Sayısı	Islah Edilen Alan (da)	Yapılan Sıvat Adedi	Kullanılan Gübre Miktarı (kg)	Dağıtılan Tohum Miktarı (Kg)	Harcanan Ödenek Tutarı (TL)
2011	6	1.420	-	35.500	-	26.980
2012	6	1.463	-	35.540		34.868
2013	-	-	-	-	-	-
2014	2	24.422	4	32.000	3.150	106.191

VAN İLİ İLÇE BAZLI ÇAYIR-MERA ALANLARI

İLÇE ADI	ÇAYIR ALANI (Ha)	MERA ALANI (Ha)
BAHÇESARAY	1.919	32.080
BAŞKALE	12.081	195.351
ÇALDIRAN	15.063	92.307
ÇATAK	9.314	131.092
EDREMİT	119	1.164
ERCİŞ	10.441	123.993
GEVAŞ	10.844	37.168
GÜRPINAR	18.973	316.648

MURADİYE	13.853	51.033
ÖZALP	7.365	108.231
SARAY	5.423	49.654
TUŞBA	6.810	47.611
İPEKYOLU	6.954	49.135
TOPLAM	119.733	1.239.289

MERA ALANLARININ DEĞİŞİMİ (1970-2012)

ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA BİTKİSEL EKİLİŞ ALANLARI DURUMU

BÖLGELER	1970 Köy Hizmetleri	1991 Tarım Sayımı	2001 TÜİK SAYIMI	1998-2012 GTHB
	Alanı (ha)	Alanı (ha)	Alan (ha)	Alanı (ha)
EGE	1.027.900	615.900	802.879	356.766
MARMARA	463.600	564.100	552.662	274.391
AKDENİZ	1.002.400	434.300	659.334	515.894
İÇ ANADOLU	5.884.200	3.890.300	4.570.182	3.371.816
KARADENİZ	1.993.100	1.556.000	1.533.605	1.062.285
DOĞU ANADOLU	9.162.100	4.573.400	5.485.449	3.373.499
GÜNEYDOĞU ANADOLU	2.165.100	743.600	1.012.576	530.885
TOPLAM	21.698.400	12.377.600	14.616.687	9.485.536

TÜRKİYE GENELİ MERA TESPİT-TAHDİT-TAHSİS DURUMU

Yıllar	Mera Varlığı (ha)	Tespit Alan (ha)	Tesbit Oran (%)	Tahdit Alan(ha)	Tahdit Oran (%)
1998-2002	-	2.183.075	15	1.665.232	12
2002-2011	-	6.531.278	45	2.661.139	18
Toplam	14.616.687	8.714.353	60	4.326.139	30

Not: Veriler merbis.tarim.gov.tr/BUGEM sayfasından alınmıştır.

VAN İLİ MERA TESPİT-TAHDİT-TAHSİS DURUMU

TESPİT		TAHDİT		TAHSİS	
Tespiti yapılan Köy/Belediye/ mahalle Sayısı	Tespit Yapılan Alan(ha)	Tahditi yapılan Köy/Belediye/ mahalle Sayısı	Tahdit Yapılan Alan(ha)	Tahsisi yapılan Köy/Belediye/ mahalle Sayısı	Tahsis Yapılan Alan(ha)
564	843525	259	337679	236	301516
% 82,34		% 49,4		% 91,12	

YILLARA GÖRE MERA TESPİT-TAHDİT-TAHSİS ÇALIŞMALARI

YILI	TESPİT		TAHDİT		TAHSİS	
	Tespiti yapılan Beld/ mahalle Sayısı	Tespit Yapılan Alan(ha)	Tahditi yapılan Belediye/ mahalle Sayısı	Tahdit Yapılan Alan(ha)	Tahsisi yapılan Belediye/ mahalle Sayısı	Tahsis Yapılan Alan(ha)

2011	13	21.599	19	18.091	--	--
2012	18	64.377	--	--	--	--
2013	50	134.884	--	--	48	62.267
2014	26	115.359	13	21.685	1	2.007

YILLAR İTİBARI İLE TAHSİS AMACI DEĞİŞİKLİĞİ YAPILAN ALANLAR VE TAHSİS EDİLEN KURUMLAR										
YILI	MİGEM	MİLLİ EĞİTİM	KARA YOLLARI	TARIM	İL ÖZEL İDARESİ	BELEDİYELER	DSİ	AFAD	OSB	DİĞER RESMİ KURUMLAR
2011	140	25	--	---	---	434	---	---	600	---
2012	923	82	303	---	---	---	---	20175	---	---
2013	264	200	80	---	269	---	173	---	---	2004
2014	200	73	---	194	126	48	---	---	2800	
TOP.	1528	381	383	194	395	483	173	20175	3400	2004

**AĞAÇLANDIRMA AMAÇLI ÇEVRE VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜNE
YILLAR İTİBARI İLE TAHSİS EDİLEN MERA ALANLARI**

YILI	TAHSİS YAPILAN MAHALLE	TAHSİS EDİLEN
------	------------------------	---------------

		ALAN(DA)
2005	Tuşba (Beyüzümü)	860
2006	Tuşba (Çitören,Bardakçı)	915
2007	Tuşba (Topaktaş), Gevaş (Orta Mahalle)	2174
2008	Tuşba (Topaktaş)	1632
2009	İpekyolu(Bostaniçi,Bakraçlı), Gevaş(Pınarbaşı), Edremit(Kavurma)	9127
TOPLAM		14.708

Ürün Adı	Ekiliş Alanı (dekar)
Hububat (Buğday, Arpa)	884.449
Yem Bitkileri (Yonca, korunga, silajlık mısır, fiğ)	1.146.486
Diğer Tarla Ürünleri	10.894
Bağ – Meyve	51.049
Sebzelik (Açıkta)	16.394
Sebzelik (Örtüaltı)	77
Ürün Toplamı	2.109.349
Nadas Alanı	1.172.503
Tarıma Elverişli Olup, Kullanılmayan Arazi	440.111

TOPLAM	3.721.963
---------------	------------------

2014 YILI BİTKİSEL ÜRÜN DESTEKLEMELERİ

Destek Adı	2014 Yılı			
	Çiftçi sayısı	Alan (Dekar)	Fidan/Fide Sayısı (adet)	Destek Miktarı (TL)
Organik Tarım Desteği	5.985	638.727,343		6.546.431,35
Yem Bitkileri Desteği *	4360	57.890,01		2.555.047,04
Sertifikalı Tohum Kullanımı Desteği	Müracaat aşamasında	Müracaat aşamasında		Müracaat aşamasında
Sertifikalı Fide, Fidan Desteği	Müracaat aşamasında	Müracaat aşamasında	Müracaat aşamasında	Müracaat aşamasında
Hububat Teşvik Primi Desteği	416			594.672,97
Kimyevi Gübre Desteği **	30.067	2.252.636,00		11.856.492,29
Toprak Analizi **	10.381	1.031.688,30		2.579.248,96
Mazot Desteklemesi **	30.145	2.315.612,22		9.443.524,91
TOPLAM				

* 2014 verisi olup kesinleşmemiştir.

** 2013 yılı verisidir.

YILLARA GÖRE KİMYEVİ GÜBRE TÜKETİMİ

Yıllar	VAN Tüketim Miktarı (Ton)	TÜRKİYE Tüketim Miktarı (Ton)	VAN ilinin Türkiye Tüketimine Oranı (%)
--------	---------------------------------	-------------------------------------	---

2011	2.703	9.074.308	0,03
2012	4.730	10.148.982	0,04
2013	4.773	11.415.756	0,04
2014	4.956	---	

KİMYEVİ GÜBRE BAYİLERİ

2014 YILI SAYISAL BİLGİLER

Dönem İçinde			Toplam Bayi	Kontrol Edilen Bayi	Toplam Kontrol Sayısı	Yaptırım
Mevcut	Açılan	Kapanan				
Tuşba	-	-	1	1	12	-
İpekyolu	-	-	7	7	84	-
Muradiye	-	-	1	1	12	-
Erciş	-	-	6	6	72	-
Gevaş	-	-	2	2	24	-
TOPLAM			17	17	244	

BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

***Patates Üretimini Yaygınlaştırma Çalışmaları:**

İlimizde patates üretimini arttırma çalışmaları kapsamında Başkale İlçemizde Patates üretimini tanıtmak amacıyla 16 da. alanda patates demonstrasyonu kapsamında ekiliş yapılmıştır.

Bu yıl Patates üretiminin arttırılmasına yönelik yapılan çalışmalarla İlimizde 765 da. alanda patates ekilişi gerçekleştirilmiştir.

*** Aspir Üretimini Yaygınlaştırma Çalışmaları:**

İlimizde ilk kez İl Müdürlüğümüzce; Bakanlığımızın bu konudaki hassasiyetini göz önünde bulundurarak Aspir Tarımının yaygınlaştırmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmiştir. 2014 yılında İlimizde toplamda yaklaşık 3200 dekarlık alanda aspir ekimi gerçekleşmiştir.

Saha çalışmaları neticesinde önder çiftçilerle görüşülerek ekim çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak VATBO İşletmesine ait arazilerde 14.04.2014 tarihinde yaklaşık 600 Dekarlık alanda Aspir bitkisi ekimi gerçekleşmiştir.

Üretilen Aspir ürününün pazarlanması konusunda çiftçilerimizle gerekli istişareler yapılmakta olup, pazarlama konusunda herhangi bir sıkıntı yaşanmamıştır. İlimizde Aspir tarımının gelişme kaydetmesi beklenilmektedir.

2014 YILI ÜRETİM SEZONUNDA ASPIR EKİLİŞLERİ

Ortalama 50 kg/da verim ile toplam 159.000 kg aspir üretimi gerçekleşmiştir. Satış fiyatı 0,75krş/kg olup Pazar problemi yaşanmamıştır.

BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA BAKANLIĞIMIZA SUNULAN PROJELER

• Yemeklik Dane Baklagil Üretimini Yaygınlaştırma Projesi :

2015 yılında uygulanmak üzere, 4 İlçe seçilip 4 çiftçiye 25 dekar alandan toplam 100 dekar alan üzerinden 3 yıllık süreyle proje yürütülmesi, 25 da/4 çiftçi =100 dekar olmak üzere yılda 4 adet demonstrasyon parseli kurulması konusunda ilgili proje Bakanlığa sunulmuştur.

• Patates Üretimini Yaygınlaştırma Projesi :

2015 yılında uygulanmak üzere, 4 İlçe seçilip 4 çiftçiye 25 dekar alandan toplam 100 dekar alan üzerinden 3 yıllık süreyle proje yürütülmesi 25 da/4 çiftçi =100 dekar. Yılda 4 tane demonstrasyon parseli kurulması konusunda ilgili proje Bakanlığa sunulmuştur.

• Aspir Üretimini Yaygınlaştırma Projesi :

2015 yılında uygulanmak üzere, 4 İlçe seçilip 4 çiftçiye 25 dekar alandan toplam 100 dekar alan üzerinden 3 yıllık süreyle proje yürütülmesi; 25 da/4 çiftçi =100 dekar yılda 4 adet demonstrasyon parseli kurulması konusunda ilgili proje Bakanlığa sunulmuştur.

• Organik Meyveciliği Yaygınlaştırma Projesi :

2015 yılında uygulanmak üzere, 3 İlçeden seçilecek 3 çiftçiye 20 dekar alandan toplam 60 dekar alanda kapama elma bahçesi tesis edilerek 3 adet demonstrasyon bahçesi kurulması konusunda ilgili proje Bakanlığa sunulmuştur.

ELMA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Van ili ve ilçelerindeki elma yetiştiriciliği sektörünün analizi yapıldığında güçlü yönler olarak iklim, temiz kaynaklar, elma üretim miktarı, verimliliği, çeşitlilik, ucuz işgücü, tarım arazisi, coğrafi konum, tarım kültürü, üniversitenin varlığı öne çıkmaktadır.

Dış çevre kapsamında ise Türkiye'nin elma üretimi ve ihracatı, elmanın sınai ve ticari özelliği, gıda sektörünün büyümesi, teşvikler ve Vizyon 2023 hedefleri, organik tarıma artan ilgi Van ili ve ilçeleri elma yetiştiriciliği için fırsat oluşturmaktadır.

1-Uygun İklim:

Ilıman ve özellikle soğuk iklim meyvesi olarak bilinen elma, düşük sıcaklıklara ve sert iklimlere dayanıklı olmakla birlikte kış dinlenmesine en fazla ihtiyaç duyan meyvelerin başında gelmektedir. Anavatanı Anadolu ve Kuzey Kafkasya olarak bilinen elma, gece-gündüz sıcaklık farkı yüksek olan bölgelerde daha iyi yetiştirme koşullarına sahiptir. Bu durum Van ili ve ilçeleri için önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

2-Temiz Kaynaklar:

Bitkisel üretim faaliyetlerinin diğer illere göre daha düşük yoğunlukta yapılması, Van ilinde gübreleme, ilaçlama gibi kimyasal ya da katkı maddelerinin daha düşük olmasına imkan sağlarken, bu durum toprak, su vb. doğal kaynakların kirlenme düzeyini oldukça düşük bırakmaktadır. Dolayısıyla Van ili ve ilçelerinde doğal kaynakların diğer illere göre çok daha temiz ve kirliliğinin çok daha düşük olması, organik tarım için önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

3-Yüksek Elma Üretim Miktarı:

Van ili ve ilçelerinde en çok yetiştirilen bitkisel ürünlerin başında elma gelmektedir. Van ilinde üretim miktarı bakımından ve üretim alanı bakımından en fazla yetiştirilen bahçe bitkisi konumundaki elma, yem bitkileri, tahıl ürünleri ile şekerpancarı ve patatesten sonra en fazla yetiştirilen bitkisel ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum üretim miktarı açısından Van iline avantaj sağlamaktadır.

4-Yüksek Verim:

Van il ölçeğinde olmasa da bazı ilçelerde Türkiye ortalamasına yakın ve hatta bazı elma çeşitlerinde Türkiye ortalamasının üzerinde verim elde edilmektedir. Örneğin Muradiye ilçesi, bütün elma türlerinde Türkiye ortalamasının üzerinde veya ortalamaya yakın verim değerine sahiptir. Bu durum Van iline rekabet avantajı sağlamaktadır.

5-Ürün Çeşitliliği:

Türkiye genelinde 450'nin üzerinde türü yetiştirilen elmanın birçok çeşidi de Van ilinde yetiştirilmektedir. Türkiye genelinde ön çıkan golden, starking, grannysmith vb. türler, Van ilinde de yetiştirilebilmektedir. Bunun yanında fuji vb. kaliteli ve talep gören elma türlerinin de Van ilinde tarımı yapılmaktadır.

6-Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye'nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ili en ucuz işgücüne sahip Orta Anadolu Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bu durum yatırımlar ve ekonomik faaliyetler açısından üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline maliyet avantajı sağlamaktadır.

7-Tarım Arazisi Varlığı:

Tarımsal arazi büyüklüğü bakımından Türkiye'nin 27. ili konumundaki Van ilinde aynı zamanda 57 bin hektarın üzerinde tarıma elverişli olmasına rağmen mevcut durumda kullanılmayan arazi bulunmaktadır. Dolayısıyla üretim için gerekli olan arazi varlığı bakımından Van ili önemli bir avantaja sahiptir.

8-Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazarlara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye'nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran'a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır². Bunlar içerisinde Rusya vb. ülkeler, dünya genelinde en çok elma ithal eden ülkeler arasındadır.

9-Tarım Kültürü:

Van ili Türkiye'nin tarıma dayalı ekonomisi olan kentlerinden biridir. Nitekim TÜİK bölgesel istatistiklere göre Türkiye genelindeki gayri safi katma değerde tarım sektörünün payı, Van ilinin de yer aldığı TRB2 Bölgesi'nin gayri safi katma değerinde tarım sektörünün payından düşüktür. Ayrıca istihdamın büyük bir kısmını da tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılması, bilgi, tecrübe vb. açılardan Van iline avantaj sağlamaktadır.

10-Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ), Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. YYÜ'de yer alan Ziraat Fakültesi, üniversitenin ilk kuruluşunda bulunan fakültelerden biridir. Dolayısıyla Van ilinde Ziraat Fakültesi'nin yer alması ve fakültenin uzun bir geçmişi ve deneyime sahip olması, Van ili için avantaj oluşturmaktadır.

11-Türkiye'nin Yüksek Elma Üretimi:

Türkiye gerek üretim miktarı gerekse de ticareti bakımından dünya elma sektöründe önemli bir yere sahiptir. Bunun yanında Türkiye'nin tarımsal üretim ve ihracatında elma önemli bir yer tutmaktadır. Bu açıdan Van ili, Türkiye'nin bu göstergelerini destekleyebilecek ve potansiyel taşıyan kentlerimizden biridir.

12-Elmanın Meyvesel Özelliği ve Yatırımlar:

İklimsel ve üretimsel koşulları sayesinde elma yaz-kış bütün sezon pazara sunulabilen ender tarımsal ürünler arasında yer almaktadır. Bu durum elma talebini olumlu etkilemektedir. Elma talebinin artması ise başta ulusal dev firmalar olmak üzere yatırımcıların dikkatini çekmekte ve elma üretimine yönelik yatırımları artırmaktadır.

13-Büyüyen Gıda Sektörü:

Türkiye, dünyanın önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olmasının yanı sıra artan nüfusu vb. faktörler nedeniyle tarım ve gıda sektörü sürekli büyüyen bir ülkedir. Son 10 yılda tarım ve gıda sektörünün yıllık ortalama büyüme hızı pek çok sektörü geride bırakırken, gelecek dönem açısından da bu durumun süreceğinin beklenmesi önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

14-Teşvikler ve Vizyon 2023 Hedefleri:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeydedir. Türkiye'nin tarım deseni sebze ve meyvecilik alanında geliştirilmesi planlanırken, Türkiye 2023 yılında dünyanın en büyük 5 tarım üreticisinden biri olmayı hedeflemektedir. Ayrıca teşvik paketlerinde Van ili, 6. Bölge'de yer alması nedeniyle sübvansiyonların çok yüksek olduğu bir ildir. Bu kapsamda Van ili, oldukça önemli bir fırsat taşıyan kentlerimiz arasında yer almaktadır.

15-Organik Tarım:

Son yıllarda organik tarıma ve organik tarım ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak süreceği beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik tarım ürünleri, katma değeri en yüksek üretim ve ürün şeklindedir. Dünya genelinde organik tarım ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin yüksek olması, organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

CEVİZ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Van ili ve ilçelerindeki ceviz yetiştiriciliği sektörünün analizi yapıldığında güçlü yönler olarak ekolojik koşullar ve iklim, temiz kaynaklar, üretim, verimlilik, işgücü maliyetleri, tarım arazisi, coğrafi konum, tarım kültürü ve üniversite öne çıkmaktadır.

Dış çevre kapsamında ise Türkiye ceviz üretimi, dış ticaret açığı, gıda sektörünün büyüme hızı, teşvikler, Vizyon 2023 ve organik tarım, Van ili ve ilçeleri ceviz yetiştiriciliği için fırsat oluşturmaktadır.

1-Uygun İklim:

Ceviz ılıman ve özellikle soğuk iklim meyvesi olarak bilinmektedir. Bunun yanında ceviz, düşük sıcaklıklara ve sert iklimlere dayanıklı olmakla birlikte bu iklimsel özelliklerde daha iyi yetişen bir meyvedir. Kırsal iklim özelliklerine sahip Van ilinde kış mevsimi daha uzun sürmekte ve gece-gündüz sıcaklık farklı diğer bölgelere göre yüksek seyretmektedir. Bu durum ceviz üretimi açısından Van ili ve ilçeleri için önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

2-Temiz Kaynaklar:

Bitkisel üretim faaliyetlerinin diğer illere göre daha düşük yoğunlukta yapılması, Van ilinde gübreleme, ilaçlama gibi kimyasal ya da katkı maddelerinin daha düşük olmasına imkan sağlarken, bu durum toprak, su vb. doğal kaynakların kirlenme düzeyini oldukça düşük bırakmaktadır. Dolayısıyla Van ili ve ilçelerinde doğal kaynakların diğer illere göre çok daha temiz ve kirliliğinin çok daha düşük olması, organik tarım için önemli bir avantaj oluşturunken, aynı zamanda diğer tarımsal faaliyetler için de olumlu bir etki yaratmaktadır.

3-Yüksek Ceviz Üretim Miktarı:

Ceviz, Van ili ve ilçelerinde en çok yetiştirilen bitkisel ürünler arasında yer almakla birlikte Van ili Türkiye genelinde cevizin en çok üretildiği 10. il konumundadır. Bunun yanında Van ilinin 6 ilçesinde ceviz yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu kapsamda Van ilinin Türkiye'nin önde gelen ceviz üretim merkezlerinden biri olması, ceviz sektörü açısından Van iline avantaj sağlamaktadır.

4-Yüksek Verim:

Van il ölçeğinde ceviz üretiminde Türkiye ortalamasına yakın verim elde etmektedir. Bunun yanında ceviz yetiştiriciliği yapılan ilçelerin hemen hemen hepsi, Türkiye ortalamasına yakın verim değerine sahiptir. Van ili ve ilçelerinin Türkiye ortalamasına çok yakın verim elde etmesi, ceviz sektörü açısından oldukça önemli bir avantaj sağlamaktadır.

5-Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye'nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ilinin de yer aldığı Ortadoğu Anadolu Bölgesi, en ucuz işgücüne sahip bölgedir. Bu durum özellikle üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline önemli bir maliyet avantajı sağlamaktadır.

6-Tarım Arazisi Varlığı:

Tarımsal arazi büyüklüğü bakımından Türkiye'nin 27. ili konumundaki Van ilinde aynı zamanda 57 bin hektarın üzerinde tarıma elverişli olmasına rağmen kullanılmayan arazi bulunmaktadır. Dolayısıyla üretim için gerekli olan arazi varlığı bakımından Van ili önemli bir avantaja sahiptir. Bu alanlarında bitkisel üretime açılması, ceviz sektöründe üretim miktarının artırılması bakımından önem taşımaktadır.

7-Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazarlara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye'nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran'a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Irak, İsrail vb. ülkeler, dünya genelinde en çok ceviz ithalatı yapan ülkeler arasında yer almaktadır.

8-Tarım Kültürü:

Van ili Türkiye'nin tarıma dayalı ekonomisi olan kentlerinden biridir. Nitekim TÜİK bölgesel istatistiklere göre Türkiye genelindeki gayri safi katma değerde tarım sektörünün payı, Van ilinin de yer aldığı TRB2 Bölgesi'nin gayri safi katma değerinde tarım sektörünün payından düşük kalmaktadır. Ayrıca istihdamın büyük bir kısmını da tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılması, bilgi, tecrübe, deneyim vb. açılardan Van iline avantaj sağlamaktadır.

9-Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. YYÜ'de yer alan Ziraat Fakültesi, üniversitenin ilk kuruluşunda bulunan fakültelerden biridir. Dolayısıyla Van ilinde Ziraat Fakültesi'nin yer alması ve fakültenin uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olması, Van ili ceviz sektörü için avantaj oluşturmaktadır. Özellikle YYÜ Ziraat Fakültesi'nin cevizin yanı sıra Van ilindeki bitkisel ve hayvansal üretime yönelik birçok araştırma vb. çalışması olması, sektörel gelişim için önemli bir avantajdır.

10-Türkiye'nin Yüksek Ceviz Üretimi:

Türkiye üretim miktarı bakımından dünyanın en büyük ceviz üreticileri arasında yer almaktadır. Nitekim Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre Türkiye en çok ceviz üretimi, gerçekleştiren 4. ülke konumunda olmakla birlikte dünya pazarında %5,7 gibi oldukça yüksek bir paya sahiptir. Bu açıdan Van ili, Türkiye'nin bu göstergelerini destekleyebilecek ve potansiyele sahip kentlerimiz arasında başı çekmektedir.

11-Cevizde Dış Ticaret Açığı:

Ceviz, Türkiye'nin dış ticaret açığı verdiği stratejik ürünleri arasında yer almaktadır. Türkiye dünyanın önde gelen ceviz üreticisi olmakla birlikte arz talebi karşılamamakta ve ceviz ithalatı yapılmaktadır. 2013 yılı verilerine göre Türkiye 91 milyon USD ile dünyada en çok kabuklu ceviz ithal eden 4. ülke olmuş ve ceviz dış ticaretinde 90 milyon USD açık vermiştir. Ceviz sektöründe iç talebin ve ithalatın yüksek olması, Van ili için avantaj oluşturmaktadır.

12-Büyüyen Gıda Sektörü:

Türkiye, dünyanın önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olmasının yanı sıra artan nüfusu vb. faktörler nedeniyle tarım ve gıda sektörü sürekli büyüyen bir ülkedir. Son 10 yılda tarım ve gıda sektörünün yıllık ortalama büyüme hızı pek çok sektörü geride bırakırken, gelecek dönem açısından da bu durumun süreciğinin beklenmesi önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

13-Teşvikler ve Vizyon 2023 Hedefleri:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeydedir. Türkiye'nin tarım desenin sebze ve meyvecilik alanında geliştirilmesi planlanırken, Türkiye 2023 yılında dünyanın en büyük 5 tarım üreticisinden biri olmayı hedeflemektedir. Ayrıca teşvik paketlerinde Van ili, 6. Bölge'de yer alması nedeniyle sübvansiyonların oldukça yüksek olduğu bir il konumundadır. Yatırımların büyük bir kısmı, devlet tarafından sübvansiyonlanmaktadır. Bu kapsamda Van ili, oldukça önemli bir fırsat taşıyan kentlerimiz arasında yer almaktadır.

14-Organik Tarım:

Yalnızca Türkiye'de değil, dünya genelinde son yıllarda organik tarıma ve organik tarım ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak süreciği beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik tarım ürünleri, tarım sektöründe katma değeri en yüksek üretim ve ürün şekli olarak kabul edilmektedir. Dünya genelinde organik tarım ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin

yüksek olması, organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

PATATES YETİŞTİRİCİLİĞİ

Van ili ve ilçelerindeki patates yetiştiriciliği sektörünün analizi yapıldığında güçlü yönler olarak temiz kaynaklar, verimlilik, gıda sanayii, işgücü, tarım arazisi, coğrafi konum, tarım kültürü ve üniversite öne çıkmaktadır.

Dış çevre kapsamında ise gıda sektörünün büyüme hızı, teşvikler, Vizyon 2023 ve organik tarım, Van ili ve ilçeleri patates yetiştiriciliği için fırsat oluşturmaktadır.

1-Temiz Kaynaklar:

Bitkisel üretim faaliyetlerinin diğer illere göre daha düşük yoğunlukta yapılması, Van ilinde gübreleme, ilaçlama gibi kimyasal ya da katkı maddelerinin daha düşük olmasına imkan sağlarken, bu durum toprak, su vb. doğal kaynakların kirlenme düzeyini oldukça düşük bırakmaktadır. Dolayısıyla Van ili ve ilçelerinde doğal kaynakların diğer illere göre çok daha temiz ve düşük kirlilik düzeyi bulunmaktadır. Bunun yanında patates, uzun yıllar ekimi yapılan topraklarda kimyasal kirlenme vb. durumlara neden olmaktadır. Bu açıdan Nevşehir, Niğde illeri gibi patates üretiminin yoğun olduğu bölgelerde toprak kirlenmesi ve düşük verim alınması söz konusudur. Dolayısıyla Van ili ve ilçelerinde doğal kaynakların diğer illere göre çok daha temiz ve kirliliğinin çok daha düşük olması, organik tarım için önemli bir avantaj oluştururken, bu durum aynı zamanda yeni patates ekim alanına ihtiyaç duyan Türkiye için de önem taşımaktadır.

2-Yüksek Verim:

Van ilinde il ölçeğinde patates üretiminde Türkiye ortalamasına göre verim düşük kalsa da bazı ilçelerde verim Türkiye ortalamasına yakın düzeyde bulunmaktadır. Başkale, Çaldıran, Erciş ve Saray ilçelerinde Türkiye ortalamasına yakın verim elde edilmektedir. Van ilçelerinde Türkiye ortalamasına çok yakın verim elde etmesi, düşük verim alınan diğer bitkisel ürünlere göre patates sektörü açısından oldukça önemli bir avantaj sağlamaktadır.

3-Gelişen Gıda Sanayii:

Patates ham olarak tüketime sunulduğu gibi gıda sanayiinde işlenerek cips, nişasta, dondurulmuş gıda vb. ürünler elde edilmektedir. Özellikle cips sanayii, patates sektörü için yüksek önem taşımaktadır. Cipsler paket halinde tüketime sunulmakla birlikte dondurulmuş patates, fast food gıda zincirlerinin en temel hammaddesidir. Bu açıdan Van ilinde cips ve dondurulmuş patates fabrikası bulunması, patates sektörünün değer zinciri açısından avantaj sağlamaktadır.

4-Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye'nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ilinin de yer aldığı Ortadoğu Anadolu Bölgesi, en

ucuz işgücüne sahip bölgedir. Bu durum özellikle üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline önemli bir maliyet avantajı sağlamaktadır.

5-Tarım Arazisi Varlığı:

Tarımsal arazi büyüklüğü bakımından Türkiye'nin 27. ili konumundaki Van ilinde aynı zamanda 57 bin hektarın üzerinde tarıma elverişli olmasına rağmen kullanılmayan arazi bulunmaktadır. Dolayısıyla üretim için gerekli olan arazi varlığı bakımından Van ili önemli bir avantaja ve potansiyele sahiptir.

6-Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye'nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran'a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Rusya, Mısır, Lübnan, Suriye, Irak, Kazakistan, Azerbaycan vb. ülkeler, dünya genelinde en çok patates ithalatı yapan ülkeler arasında yer almaktadır.

7-Tarım Kültürü:

Van ili Türkiye'nin tarıma dayalı ekonomisi olan kentlerinden biridir. Nitekim TÜİK bölgesel istatistiklere göre Türkiye genelindeki gayri safi katma değerde tarım sektörünün payı, Van ilinin de yer aldığı TRB2 Bölgesi'nin gayri safi katma değerinde tarım sektörünün aldığı paydan düşüktür. Ayrıca istihdamın büyük bir kısmını da yine tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılması, bilgi, tecrübe, deneyim vb. açılardan Van iline avantaj sağlamaktadır.

8- Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. YYÜ'de yer alan Ziraat Fakültesi, üniversitenin ilk kuruluşunda bulunan fakültelerden biridir. Dolayısıyla Van ilinde Ziraat Fakültesi'nin yer alması ve fakültenin uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olması, Van ili patates sektörü için avantaj oluşturmaktadır. Bunun yanında YYÜ Ziraat Fakültesi ve bağlı akademik birimlerin patates sektörüne yönelik birçok araştırma vb. akademik çalışması olması-çalışmaları devam etmesi, patates sektörü için olumlu bir durumdur.

9-Büyüyen Gıda Sektörü:

Türkiye, dünyanın önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olmasının yanı sıra artan nüfusu vb. faktörler nedeniyle tarım ve gıda sektörü sürekli büyüyen bir ülkedir. Son 10 yılda tarım ve gıda sektörünün yıllık ortalama büyüme hızı pek çok sektörü geride bırakırken, gelecek dönem açısından da bu durumun süreceğinin beklenmesi önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

10- Teşvikler ve Vizyon 2023 Hedefleri:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeydedir. Türkiye 2023 yılında dünyanın en büyük 5

tarım üreticisinden biri olmayı hedeflemektedir. Ayrıca teşvik paketlerinde Van ili, 6.Bölge’de yer alması nedeniyle sübvansiyonların çok yüksek olduğu bir ildir. Yatırımların büyük bir kısmı, devlet tarafından sübvansiyonlanmaktadır. Bu kapsamda Van ili, oldukça önemli bir fırsat taşıyan kentlerimiz arasında yer almaktadır.

11-Organik Tarım:

Yalnızca Türkiye’de değil, dünya genelinde son yıllarda organik tarıma ve organik tarım ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak süreceği beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik tarım ürünleri, katma değeri en yüksek üretim ve ürün şeklidir. Dünya genelinde organik tarım ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin yüksek olması, organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

İTHALAT ÇALIŞMALARI

Van İlinde ithalat yapmak için birçok sebep vardır. Bu sebeplerden bazıları;

-Yoğun iş gücü gerektiren üretime dayalı ihracat sektöründe ilimizde yeterli genç dinamik iş gücünün olması.

- İhraç edilebilecek doğal ürünlerin yetiştirilebileceği geniş ve verimli tarım arazilerinin bulunması.

- Coğrafi konumu itibariyle ilimizin sınır şehri olması; havaalanı ve demiryolu gibi ulaşım imkanlarının bulunması hem ihracat hem de ithalatta avantaj sağlamaktadır.

- İlimizin sınır ili olması

- Komşu ülke İran ile imzalanan ve 1 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe giren Tercihli Ticaret Antlaşmasıyla karşılıklı olarak toplam 265 üründen alınan gümrük vergilerinin düşürülmesi ve İran’ın tırlarımızdan aldığı Yakıt Farkı ücretini indirmesi

BİTKİ SAĞLIĞINA GENEL BAKIŞ

Ülke genelinde 553 zararlı organizma bulunmaktadır. (312 zararlı, 200 hastalık 41 yabancı ot) 329’u ile resmi mücadele programı yapılmaktadır. Van İlinde 24 adet zararlı organizma (16 zararlı, 7 hastalık 1 yabancı ot) bulunmakta ve mücadelesi yapılmaktadır.

Zirai mücadele analizi ve milli ekonomiye katkısı

KONU	TÜRKİYE	VAN
Bitki sağlığı mücadele maliyeti	3-6 milyar TL	689.983 TL
Kurtarılan ekonomik değer	10-20 milyar TL	13.886.450 TL
Mücadele yapılan alan	140 milyon da.	203.275 da.
Kullanılan ilaç	40 bin ton	14,2 Ton.
Dekar başına kullanılan ilaç	130 gram/da.	3 gram/da.

Kaynak: GTHB

ENTEGRE MÜCADELE ÇALIŞMALARI

Entegre Mücadele: Hastalık, zararlı ve yabancı otların çevre ile ilişkilerini dikkate alarak tüm mücadele metotlarının birbiriyle uyumlu bir şekilde kullanılması ile popülasyon yoğunluklarını Ekonomik Zarar Seviyesinin altında tutan zararlı yönetim sistemidir.

İlimizde ilk defa entegre mücadele çalışmalarına 2012 yılında başlanmıştır. Bu kapsamda 2014 Yılı Elma Entegre Mücadele projesi Çalışma Planı çerçevesinde ilimiz İpekyolu, Tuşba, Gevaş, Muradiye ve Edremit İlçelerinde toplam 16 üreticimizin bahçesinde, 281,90 dekar alanda yürütülmüştür.

-Entegre Mücadelenin uygulandığı bahçelerimiz her hafta kontrol edilmiştir.

-Tahmin ve Erken Uyarı istasyonumuzda ve bahçelerimizde asılan tuzaklardan alınan veriler ışığında iç kurduna karşı 2 ilaçlama yapılmıştır.

-Geçmiş yıllarda Yaprak bitleri, İki Kabarcıklı Koşnil, Ağ Kurdu, Pamuklu Bit ve Gövde Kurdu İçin ilaçlama yapılırken,zamansız ve yersiz ilaçlamaların önüne geçilerek Entegre Bahçelerimizde sadece İç Kurdu İlaçlaması yapılmıştır.

-Elma iç kurduna karşı Elma Entegre Teknik talimatlarında belirtilen pestisitler kullanılmıştır.

YILLAR İTİBARI İLE ELMA ENTEGRE MÜCADELE ÇALIŞMALARI

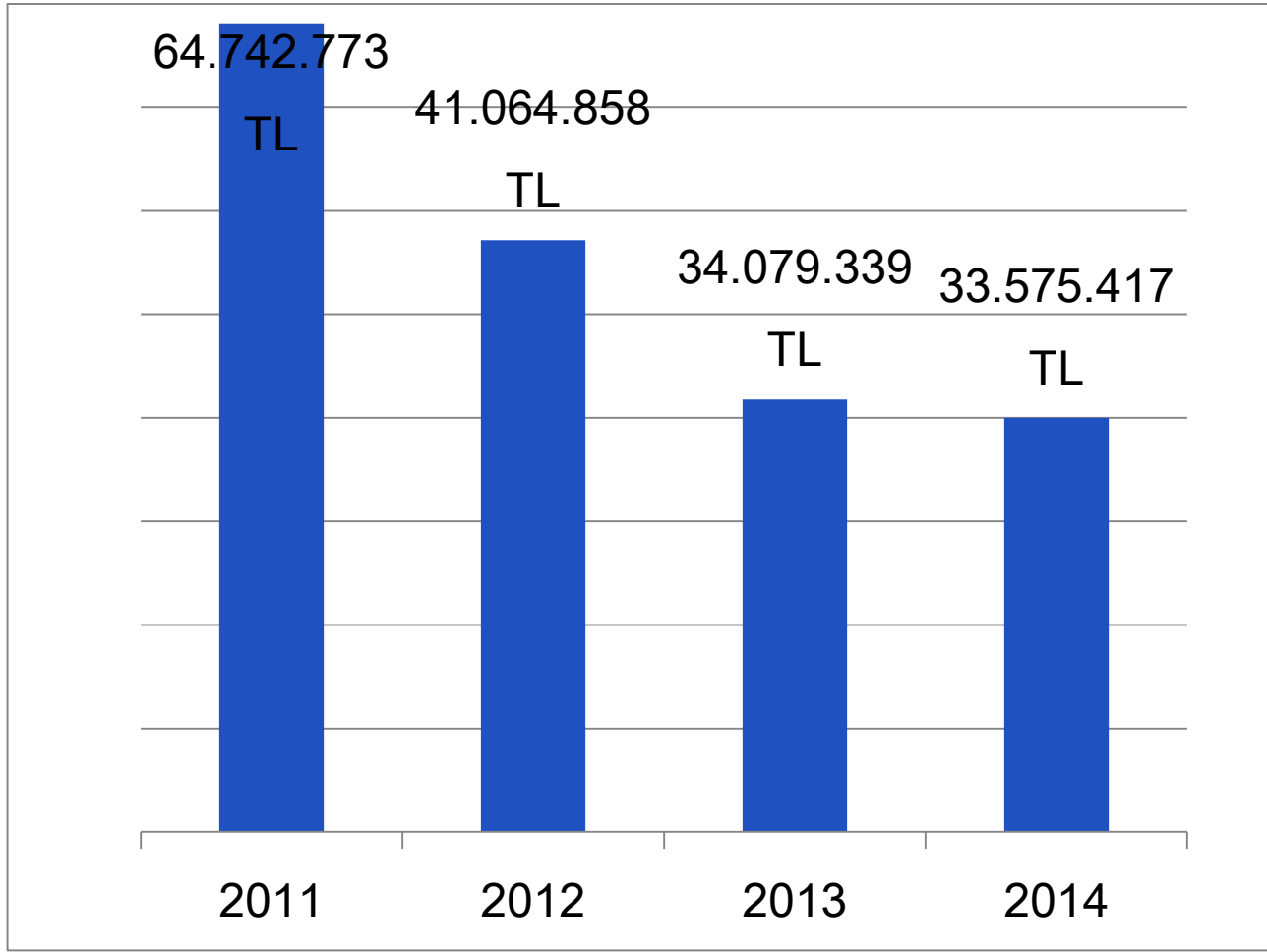
YILLAR	UYGULAMA ALANI (Da.)	ÜRETİCİ SAYISI	ENTE GRE ALANIN, TOPLAM ELMA ALANINA ORANI (%)
2012 (başlangıç yılı)	131	11	% 0,65
2013	149,48	16	% 0,75
2014	281,90	16	% 1,39

Entegre Mücadele Çalışmaları

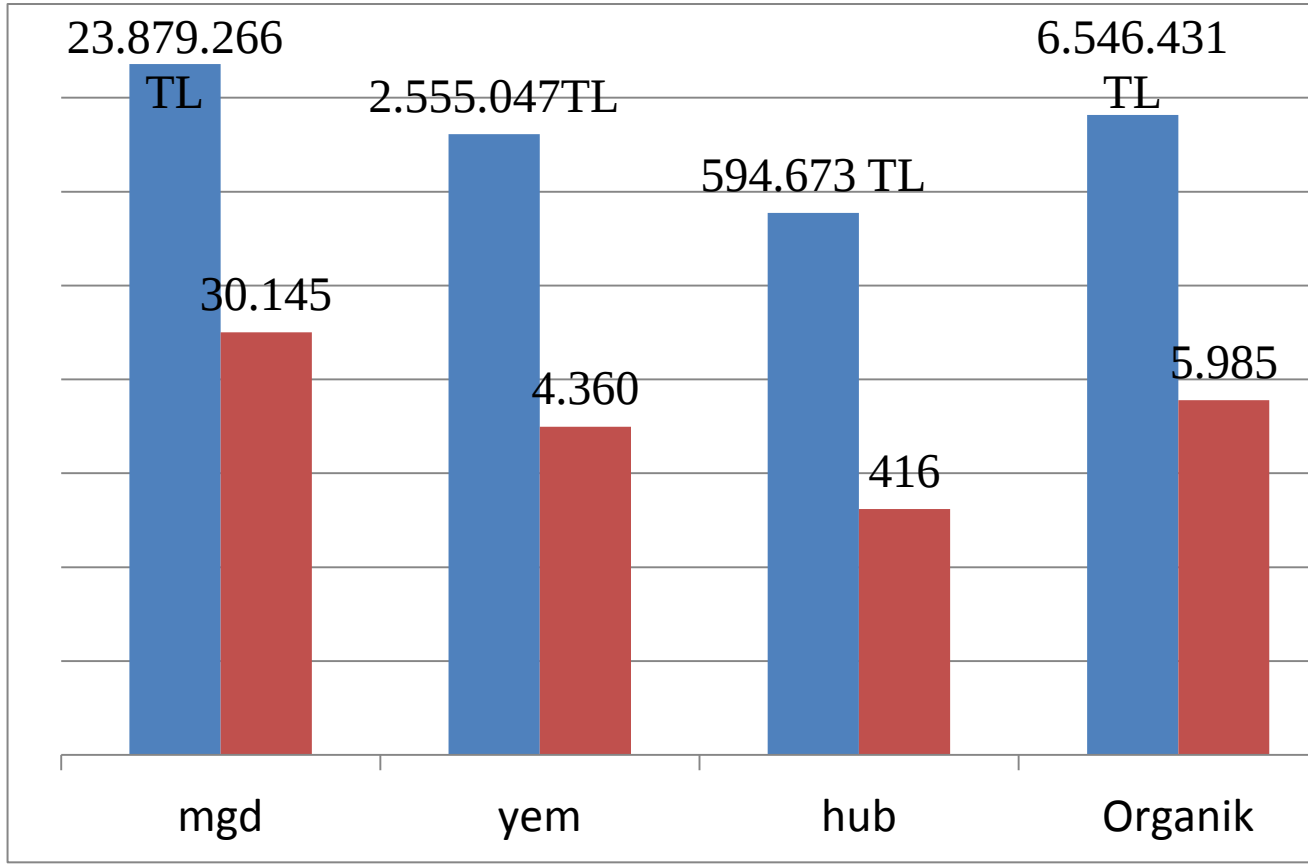
İlçe adı	İlçe Üretim alanı (da)	Köy/Belde sayısı	Üretici Sayısı	Bahçe tarla sayısı	Uygulama alanı (da)	Tahmini üretim miktarı (ton)
İpekyolu	5.047	1	2	2	10	31,50
İlçe Toplamı	5.047	1	2	2	10	31,50
Tuşba	2.785	2	2	2	64	201,60

İlçe Toplamı	2 .785	2	2	2	64	201,60
Edre mit	8 .453	1	3	3	47, 90	150,79
İlçe Toplamı	8 .453	1	3	3	47, 90	150,79
Gevaş	1 200	1	4	4	60	189,00
İlçe Toplamı	1 200	1	4	4	60	189.00
Mura diye	1 450	2	5	5	100	315,00
İlçe Toplamı	1 450	2	5	5	100	315,00
GEN EL TOPLAM	1 8.935	7	1 6	1 6	281 ,90	887 ,985

2011-2014 YILI BİT. ÜRT. DESTEKLEMELERİ

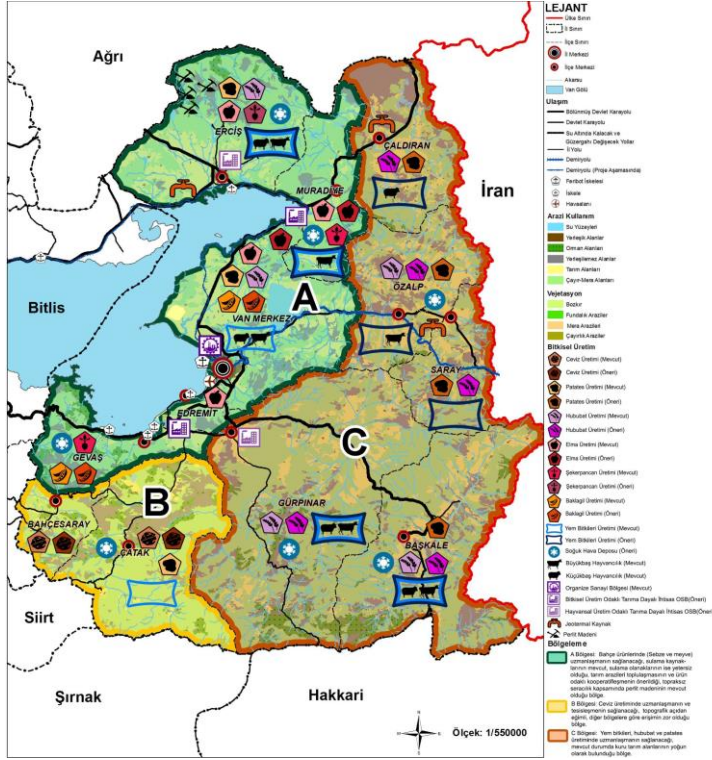

2014 YILI BİT. ÜRT. DESTEKLERİ

İlimizde 01.01.2014 tarihi itibari ile yetkili 6 adet toprak analiz laboratuvarı mevcuttur.

Van İli ve İlçeleri Bitkisel Üretim Bölgelemesi

VAN İLİ YEM ÜRETİM DURUMU

Van ilinde toplam 1.359.022 ha çayır-mera varken, Türkiye’de 14.616.687,30 ha çayır-mera vasfında arazi bulunduğu anlaşılmaktadır. Van’ın mera varlığı ülke mera varlığının %10’una denk gelmektedir.

Van’da yem bitkileri üretimi içerisinde 830 bin ton ile yonca ilk sırayı almaktadır. Yonca, Türkiye üretimi içerisinde % 7,1’lik bir paya sahiptir. Korunga üretiminin %4,5’i Van’da gerçekleştirilmektedir.

Van İli’nde her yaşta toplam 194.856 büyük baş ve 2.485.707 küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Toplam büyük baş hayvan sayısının % 49’u yerli, % 35’i kültür melezi ve % 16’sı kültür hayvanlarından oluşmaktadır. Yapılan hesaplamalar sonucunda Van İlinin toplam hayvan varlığının yaşama ve verim payı olarak yıllık;

TOPLAM KABA YEM İHTİYACI	= yaklaşık 3,07 milyon ton,
SP İHTİYACI (Sindirilebilir Protein)	= 0,2 milyon ton,
TSBM İHTİYACI İŞE	=1,9 milyon ton olarak bulunmuştur.

ÇAYIR VE MER'ALARDAN ELDE EDİLEN BESİN MADDELERİ

Van ilinde toplam 1.359.022 ha çayır-mera bulunmaktadır. Çayır ve meraların ot verimi İlçe bazında farklılık arz etmektedir. Bir hektar çayırdan elde edilen kuru ot miktarı ortalama 2 ton olarak alınmıştır.

Bir hektar meranın toplam kuru ot verimi ise 0,8 Ton'dur.

Ancak meralardan sürdürülebilir yararlanmak için (mera ot miktarının yarısı) kuru ot miktarı 0,4Ton alınmıştır.

Yem Kaynakları	Alan-Ha	Verim-Ton	Toplam Üretim-Ton	P (%)	TSB M(%)	Üretilen SP-Ton	Üretilen TSBM-Ton
ÇAYIR OTU	11 9.733	2	239 .466		60	11 .973	14 3.680
MERABA OTU	1. 239.289	0 ,4	495 .716		60	24 .786	29 7.429
TOPLAM			735 .182			36 .759	44 1.109

YEM BİTKİLERİNDEN ELDE EDİLEN BESİN MADDELERİ MİKTARI

Van'da yaygın olarak yonca ve korunga baklagil yem bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır. Van'ın yem bitkileri üretim alanı, verim ve üretim miktarı Tablo 2.'de verilmiştir. Van ilinde toplam yem bitkileri üretim alanı 124.092,2 hektardır. Yem bitkileri üretim alanlarının % 90'ı yonca oluşturmaktadır. Üretilen toplam kuru ot miktarı 915 ton olup, 81.056 ton Sindirilebilir Protein (SP) ve 590.605 ton Toplam Sindirilebilir Besin Maddesi (TSBM) üretilmektedir.

Yem kaynakları	Alan-ha	Verim	Toplam üretim-ton	p (%)	Tsbm (%)	Üretilen sp-ton	Üretilen TSBM-ton
Yonca	110 .979,9	7 ,48	830 .130		6 5	74.7 12	539 .58

Korun ga	13. 056,9	6 ,42	83. 825	,5	6 0	6.28 7	50. 295
Fiğ	4,4	5	22	,5	6 0	2	13
Silajlı k mısır	51, 0	2 4,5	1.2 50	,5	5 7	56	712
TOP LAM	124 .092,2		915 .226			81.0 56	590 .605

TOPLAM YEM ÜRETİMİ

Kaba yem olarak sadece çayır - mera ve yem bitkileri ele alındığında üretim, SP ve TSBM'nin sırasıyla % 99,5 ve 91,7'sini oluşturmaktadır.

Kaba yemler içerisinde çayır-mer'alar toplam üretimin % 43,3 'ünü, SP'nin % 35.4'ünü ve TSBM'nin % 43.6'sını oluşturmaktadır.

Yem bitkilerinin payı ise aynı sıra ile % 44.3, 64.2 ve 48.1'dir. Bitki artıkları haricinde üretilen kaba yemlerin % 49.4'ünü, SP'nin % 35.5'ini ve TSBM'nin % 47.6'sını çayır ve meralar meydana getirmektedir.

Yemler	Üretim-Ton	Üretilen SP-Ton	Üretilen TSBM-Ton
Kaba Yemler			
Çayır-Mera	735.182	36.759	441.109
Yem Bitkileri	915.226	81.056	590.605
Bitki Artıkları	204.449	422	80.232
Toplam	1.854.857	118.237	1.111.946
Kesif Yemler			

Fabrika yemi			
Dane Yemler	6.407	609	4.997
Toplam	3.716.121	237.083	2.228.889

YEM ÜRETİMİ VE İHTİYACI KARŞILAMA DURUMU

Van İli hayvan varlığının kaba yem, sindirilebilir protein (SP) ve toplam sindirilebilir madde miktarı (TSBM) ihtiyaçları ile ilin yem kaynaklarının bunları karşılama durumu tabloda gösterilmektedir.

Buna göre; Yem, SP ve TSBM üretimi halihazır durumda ihtiyaçları karşılayabilmektedir.

Yem İhtiyacı/İhtiyacı Karşılama Durum Tablosu (Milyon Ton)

TO PLAM KABA YEM İHTİYACI	ÜRE TİLEN KABA YEM	İHTİY ACI KARŞILAMA ORAN I (%)	SP İHTİYACI	ÜRE TİLEN SP- TON	İHTİY ACI KARŞILAMA ORAN I (%)	TS BM İHTİYACI
3,07	3,7	120	0,2	0,24	120	1,9

VAN İLİ TOPLAM YEM ÜRETİMİ VE HAYVAN İHTİYACI KARŞILAŞTIRMASI

YEM KAYNAKLARI	ÜRETİM/İHTİYAÇ	MİKTARI-TON
YEM KAYNAKLARI(TON)	İHTİYAÇ	1.315.832
	ÜRETİM	1.861.264
	FARK	545.433
SP (TON)	İHTİYAÇ	85.530

	ÜRETİM	118.888
	FARK	33.358
TSBM(TON)	İHTİYAÇ	810.052
	ÜRETİM	1.117.635
	FARK	307.583
% FARK	YEM KAYNAKLARI(TON)	41%
	SP (TON)	39%
	TSBM(TON)	38%

HAYVANSAL ÜRETİM GÖSTERGELERİ

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK

Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetleri (gerek yetiştiricilik ve yetiştirme koşulları gerekse de et ve et ürünleri veya süt ve süt ürünleri vb. nihai ürünlerinin ortak olması açısından) birbirlerine benzeyen ekonomik faaliyetlerdir.

Van ili ve ilçelerindeki büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın güçlü yönlerine bakıldığında hayvan sayısı, küçükbaş hayvan ırkı, üretim miktarı, verim, yem bitkileri ve yem sanayii, çayır ve mera, ucuz işgücü, coğrafi konum, tarım kültürü, üniversite öne çıkmaktadır.

Dış çevre kapsamında ise Türkiye'nin hayvancılık sektörü, dış ticaret açığı, gıda sektörü, teşvikler, Vizyon 2023 hedefleri, organik tarım ve AB müktesebatı, Van ili ve ilçeleri Büyükbaş ve Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için fırsat oluşturmaktadır.

1-Yüksek Hayvan Sayısı:

Van ili Türkiye'de hayvancılık faaliyetlerinin en yoğun olarak yapıldığı iller arasında yer almaktadır. Nitekim Van ili hayvan sayısı-hayvan varlığı bakımından ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle Van ilinin küçükbaş hayvan varlığında daha avantajlı olduğu görülmektedir. Yerli ırk sığır sayısında ilk beş sırada yer alan Van ili, koyunculukta ise Türkiye'nin açık ara lider kenti konumundadır. Türkiye genelindeki koyunların yaklaşık %8'i Van ilinde bulunmaktadır. Bu durum Van ili için önemli bir avantajdır.

2-Gen Kaynakları:

Türkiye genelinde birçok küçükbaş hayvan ırkı bulunmaktadır. Türkiye'nin önde gelen genleri arasında yer alan Norduz ırkı, Van iline (Gülpınar ilçesi) özgü ve anavatanı Van ili olan koyun türüdür. Yüzüncü Yıl Üniversitesi başta olmak üzere bilgi üreten kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan bilimsel araştırma ve diğer çalışmalara göre Norduz ırkı, verim, süt kalitesi vb. açıdan avantajlı durumdadır. Bunun yanında Van ilinde Akkaraman, Morkaraman gibi diğer ırklar da uyumlu ve rahat bir şekilde yetiştirilebilmektedir. Dolayısıyla Van ili gen bakımından avantajlı kentler arasındadır.

3-Yüksek Üretim Miktarı:

Hayvancılık faaliyetlerinden elde edilen nihai ürünler süt ve süt ürünleri ile et ve et ürünleridir. Van ili özellikle süt ve süt ürünleri üretim miktarında avantajlı bir konumdadır. Büyükbaş hayvancılık kapsamında yerli ırk süt üretiminde ilk beş arasında ve melez ırk süt üretiminde orta sıralarda yer alan Van ili, küçükbaş hayvancılık kapsamında ise koyun sütü üretiminde lider kent konumundadır. Bunun yanında Van ili keçi sütü üretiminde de 8. sıra ile yine Türkiye'nin rekabetçi kentleri arasında bulunmaktadır. Ayrıca küçükbaş yün, kıl, tiftik üretiminde de Van ilinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Kırmızı et üretiminde ise Van ili büyükbaş hayvancılıkta orta sıralarda, küçükbaş hayvancılıkta ise üst sıralarda bulunmaktadır.

Dolayısıyla Van ili başta küçükbaş hayvancılık olmak üzere hayvancılık faaliyetlerinde üretim miktarı bakımından avantajlı kentlerimiz arasında yer almaktadır.

4- Yüksek Verim:

Van il ölçeğinde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık ürünleri üretiminde Türkiye ortalamasının üzerinde veya Türkiye ortalamasına yakın verim elde etmektedir. Büyükbaş hayvancılık kapsamında yerli ırk sığırcılık, küçükbaş hayvancılık kapsamında ise koyun ve keçi sütü üretiminde Türkiye ortalamasının üzerinde verim alan Van ili, diğer bütün hayvansal üretim göstergelerinde (süt, et, kıl vb.) Türkiye ortalamasına yakın verim değerine sahiptir. Bunun yanında hayvansal üretim yapılan bütün ilçelerdeki verim düzeyi, Türkiye ortalamasının üzerinde veya ortalamaya yakın bir değerde bulunmaktadır.

5- Gelişmiş Yem Bitkileri ve Yem Sanayii:

Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin en temel girdisi yemdir. Ayrıca yem, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetlerindeki maliyetlerin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Mevcut durumda yem bitkileri, Van ilinde en fazla alanda yetiştiriciliği yapılan tarımsal ürün konumundadır. Bunun yanında yonca ve korunga gibi yem bitkilerinde Van ili, üretim miktarı bakımından Türkiye'nin önde gelen illeri arasında yer almaktadır. Ayrıca yem bitkileri tarımının yüksek olması, Van ilinde yem bitkileri sanayiinin de geliştirmiş olmasını beraberinde getirmiştir. Nitekim Van ilindeki gıda sanayiinde birçok yem fabrikası bulunmaktadır. Bu bağlamda Van ili yem bitkileri ve yem sanayii açısından avantajlı konumdadır.

6- Çayır ve Mera Varlığı:

Çayır ve meralar, hayvan otlatılması, dolayısıyla hayvan beslenmesinde önem teşkil etmektedir. Van ili çayır ve mera alanları bakımından oldukça zengin illerimiz arasında yer almaktadır. Nitekim Van ilindeki arazi varlığının %65'i çayır ve mera alanlarından oluşmaktadır. Bu çerçevede yem bitkilerinin dışında Van ili hayvan beslemesi açısından önem taşıyan çayır ve mera olanakları bakımından oldukça avantajlı bir kenttir.

7- Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye'nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ilinin de yer aldığı Ortadoğu Anadolu Bölgesi, en ucuz işgücüne sahip bölgedir. Bu durum özellikle üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline önemli bir maliyet avantajı sağlamaktadır.

8- Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazarlara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye'nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran'a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır. Bunlar içerisinde İran, Irak, Mısır, İsrail, İran, Suudi Arabistan, Lübnan, Rusya, Kazakistan, Katar vb. ülkeler, dünya genelinde en çok hayvansal ürün ithal eden ülkeler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla Van ilinin coğrafi konumu, pazar olanakları açısından önemli bir avantajdır.

9- Tarım Kültürü:

Van ili Türkiye'nin tarıma dayalı ekonomisi olan kentlerinden biridir. Nitekim TÜİK bölgesel istatistiklere göre Türkiye genelindeki gayri safi katma değerde tarım sektörünün payı, Van ilinin de yer aldığı TRB2 Bölgesi'nin gayri safi katma değerinde tarım sektörünün

aldığı paydan düşüktür. Ayrıca istihdamın büyük bir kısmını da tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılması, bilgi, tecrübe, deneyim vb. açılardan Van iline avantaj sağlamaktadır.

10- Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. YYÜ'de yer alan Ziraat Fakültesi ve Veteriner Fakültesi, üniversitenin ilk kuruluşunda bulunan fakülteler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla Van ilinde Ziraat ve Veteriner fakültelerinin yer alması ve bu fakültelerin uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olması, Van ili hayvancılık sektörü için avantaj oluşturmaktadır. Bunun yanında YYÜ Ziraat ve Veteriner fakültelerinin Van ilindeki hayvancılık faaliyetlerine yönelik çalışmalarının yoğun olması önemli bir avantajdır.

11- Büyüyen Türkiye Hayvancılık Sektörü:

Diğer pek çok tarımsal faaliyette olduğu gibi Türkiye, hayvancılık faaliyetleri ve hayvansal ürün miktarı bakımından dünyada söz sahibi ülkeler arasında yer almaktadır. Canlı hayvan sayısının yanı sıra et ve et ürünleri ile süt ve süt ürünleri üretim miktarında Türkiye, dünyanın önde gelen merkezleri arasında bulunmaktadır. Bu açıdan Van ili, Türkiye'nin hayvancılık sektöründeki bu göstergelerini destekleyebilecek ve potansiyel taşıyan kentlerimiz arasında başı çekmektedir.

12- Hayvansal Üretimde Dış Ticaret Açığı:

Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık sektörü, Türkiye'nin stratejik sektörleri arasında yer almaktadır. Nitekim Türkiye özellikle son yıllarda yüksek düzeyde canlı hayvan ve hayvansal ürün ithal ettiği gibi, birçok hayvansal üründe dış ticaret açığı vermektedir. Örneğin 2013 yılı verilerine göre Türkiye, 350 milyon USD'ye yakın canlı hayvan ithal etmiş ve canlı hayvan ticaretinde 332 milyon USD dış ticaret açığı vermiştir. Bunun yanında aynı yıl Türkiye'nin yalnızca tereyağında 88 milyon USD ithalat yaptığı ve 85 milyon USD dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. Benzer şekilde Türkiye taze veya soğutulmuş büyükbaş et göstergelerine göre 20 milyon USD dış ticaret açığı vermiştir. Hayvansal ürünlerde iç talebin artış eğiliminde ve ithalatın yüksek olması, Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

13- Büyüyen Gıda Sektörü:

Türkiye, dünyanın önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olmasının yanı sıra artan nüfusu vb. faktörler nedeniyle tarım ve gıda sektörü sürekli büyüyen bir ülkedir. Son 10 yılda tarım ve gıda sektörünün yıllık ortalama büyüme hızı pek çok sektörü geride bırakırken, gelecek dönem açısından da bu durumun sürmesi beklenmektedir. Özellikle Türkiye'de kişi başına düşen et ve süt ürünleri tüketimi gelişmiş ülkelerin oldukça gerisinde kalmaktadır. ABD, AB ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerde kişi başı et ve süt üretimi, Türkiye'nin 2-10 katı arasında değişmektedir. Ayrıca Türkiye'de artan nüfusun beslenme ihtiyaçları göz önüne alındığında hayvansal üretim gelecek açısından oldukça yüksek potansiyel taşımaktadır. Bu durum Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

14- Teşvikler ve Vizyon 2023 Hedefleri:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeydedir. Bunun yanında son yıllarda hayvancılık sektöründe ithalatın artması ve Türkiye'nin dış ticaret açığı vermesi, hayvancılık sektöründeki teşvikleri arttırmıştır. Bu çerçevede yem bitkileri üretimi, suni tohumlama, damızlık hayvan vb. birçok unsorda teşvik ve destekler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye'nin 2023 vizyonunda 2023 yılında Türkiye dünyanın en büyük 5 tarım üreticisinden biri olma hedefi bulunmaktadır. Bu çerçevede Türkiye, 2023 yılına kadar üretim miktarı ve dış ticaretini yüksek oranlarda artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca bölgesel teşvik paketlerinde Van ili, 6. Bölge'de yer alması nedeniyle sübvansiyonların oldukça yüksek düzeyde olduğu bir ildir. Van ilinde yatırımların büyük bir kısmı, devlet tarafından sübvansiyonlanmaktadır. Bu durum özellikle yatırımların finansman kolaylığı açısından Van ilini diğer illere göre avantajlı kılmaktadır.

15- Organik Tarım:

Yalnızca Türkiye'de değil, dünya genelinde son yıllarda organik tarıma ve organik tarım ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak sürmesi beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik tarım ürünleri, katma değeri en yüksek üretim ve ürün şeklidir. Dünya genelinde organik tarım ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin yüksek olması, temiz kaynakları, iklimi vb. özellikleriyle organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

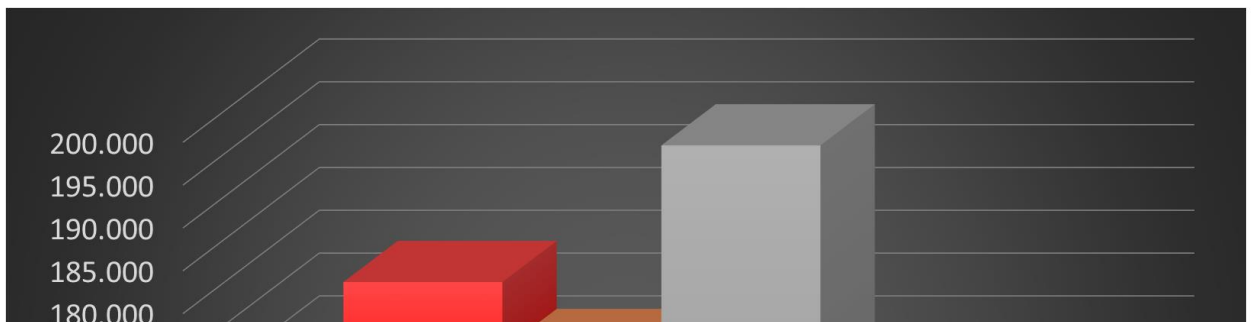
16- AB Müktesebatı:

Türkiye AB'ye üye olma yolunda olan bir ülkedir. Bu çerçevede birçok alanda gerek yasal gerekse de uygulama açısından Türkiye, AB standartları ve normlarına uymak ile yükümlüdür. Bu bağlamda özellikle gıda ve tarım alanında standardizasyon, sertifikasyon vb. düzenleyici çerçeve ile tarım ve gıda üretiminde üretim sürecinde kalite ve standartlarda artış sağlanması beklenmektedir. Bu kapsamda hayvancılık kenti konumundaki Van ilinde daha nitelikli ve kaliteli üretim, daha yüksek nitelik ve katma değer için fırsat oluşturmaktadır.

Büyükbaş Hayvan Mevcudu

R	İLÇELE	2011			2012			2013		
		S	M	T	S	M	T	S	M	T
		İĞİR	ANDA	OPLAM	İĞİR	ANDA	OPLAM	İĞİR	ANDA	OPLAM
Z	MERKE	5	2	56	3	7	39	4	8	
		6.050	25	.275	9.050	50	.800	5.127	48	.975

BAHÇE SARAY	1 .715		1. 715	3 .800		3. 800	4 .294		294
BAŞKA LE	1 3.054		13 .054	1 6.000	1 20	16 .120	1 8.080	1 36	.216
ÇALDIR AN	1 1.750	1 3	11 .763	9 .579	1 21	9. 700	1 0.824	1 37	.961
ÇATAK	2 .238	2	2. 240	2 .120		2. 120	2 .396		396
EDREM İT	3 .993	1	3. 994	5 .353		5. 353	6 .049		049
ERCİŞ	3 7.730	2 00	37 .930	4 3.000	1 50	43 .150	4 8.938	1 70	.108
GEVAŞ	8 .735		8. 735	9 .351		9. 351	1 0.566		.566
GÜRPIN AR	7 .975		7. 975	8 .000		8. 000	9 .041		041
İPEKYO LU									
MURAD İYE	1 8.595	3	18 .598	1 5.796		15 .796	1 7.849		.849
ÖZALP	1 2.132	3 1	12 .163	1 5.410		15 .410	1 7.591		.591
SARAY	5 .593		5. 593	3 .500		3. 500	3 .954		954
TUŞBA									
TOPLA M	1 79.560	4 75	18 0.035	1 70.959	1. 141	17 2.100	1 94.709	1. 291	6.000

KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN ÖNEMİ

Özellikle koyun ve keçi yetiştiriciliği, ülkede yapılabilecek en ucuz maliyetli hayvancılıktır. Küçükbaş hayvancılığın Türkiye ekonomisinde özel bir önemi vardır. Toplam kırmızı et üretiminin %24, 75'i süt üretiminin ise %12,25i koyun ve keçiden sağlanmaktadır.

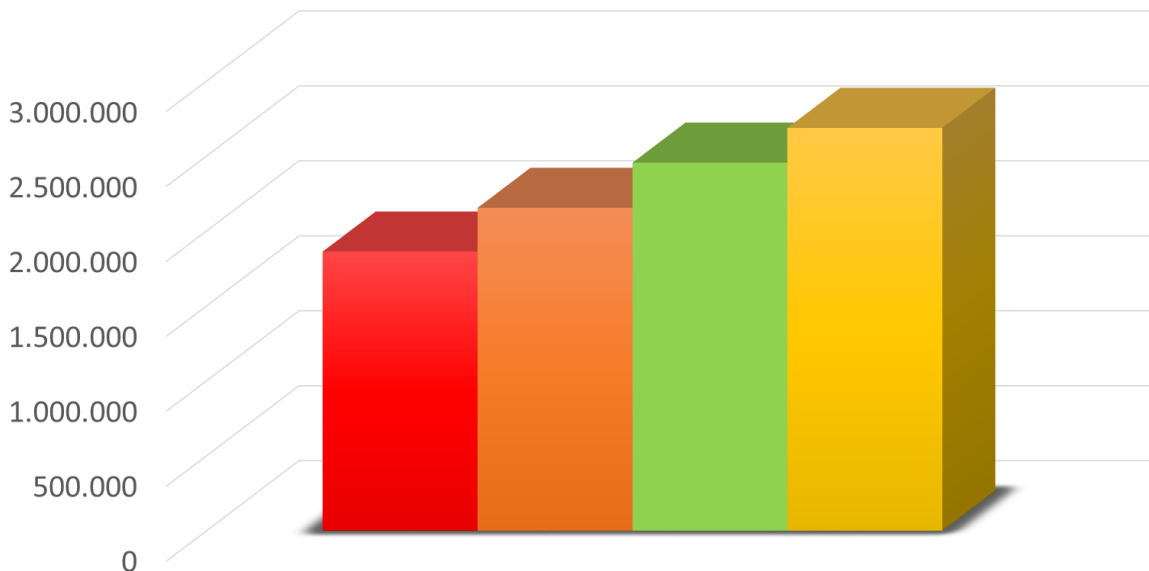
Ülkemiz küçükbaş hayvan varlığı bakımından 38 Milyon ile dünyada ilk on ülke arasındadır.

Vanda küçükbaş hayvancılık önemli bir iktisadi alandır. İl yaklaşık 2,5 Milyon küçükbaş hayvan varlığı ile ülkemizde ilk sırada yer alıyor. Burada yaklaşık 16.000 işletme küçükbaş hayvancılık yapmaktadır.

Küçükbaş Hayvan Mevcudu

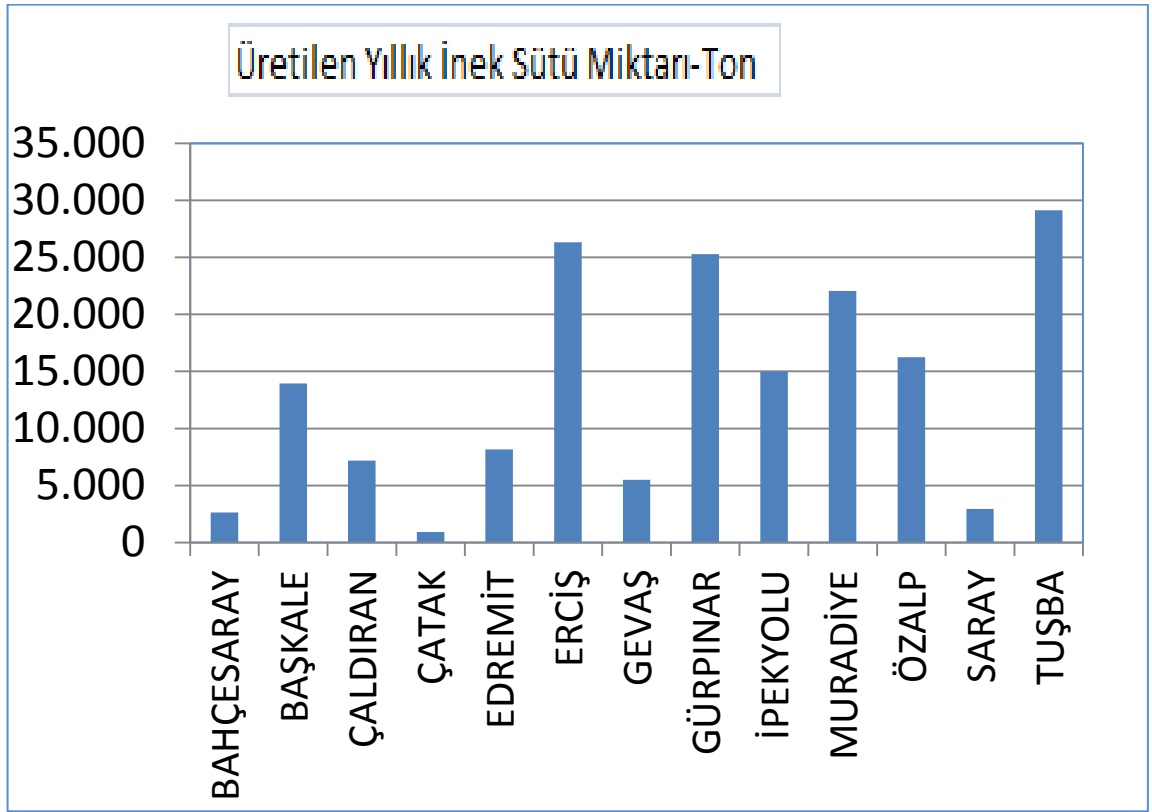
R	İLÇELE	2011			2012			2013		
		K OYUN	K EÇİ	T OPLAM	K OYUN	K EÇİ	T OPLAM	K OYUN	K EÇİ	K OPLAM
Z	MERKE	19 6.700	1 4.400	21 1.100	16 6.232	2 2.668	18 8.900	19 9.842	2 7.226	21 7.068
	BAHÇE SARAY	58 .000	7 .000	65 .000	30 .000	4 .000	34 .000	33 .945	5 .769	38 .714
	BAŞKA LE	24 0.000	1 8.000	25 8.000	18 .000	2 .000	20 .000	20 .444	2 .262	22 .706
AN	ÇALDIR	20 4.500	2 5.000	22 9.500	30 2.000	6 .500	30 8.500	34 3.268	7 .345	41 0.613

ÇATAK	70 .000	9 .000	79 .000	95 .000	1 5.000	11 0.000	10 7.385	1 9.981	7.36
EDREM İT	16 .000	1 .000	17 .000	17 .202	2 .978	20 .180	19 .439	3 .968	.407
ERCİŞ	23 5.000	1 9.822	25 4.822	20 0.000	4 8.000	24 8.000	22 6.226	5 4.289	0.51
GEVAŞ	45 .000	2 .565	47 .565	46 .706	1 8.760	65 .466	52 .779	2 2.199	.978
GÜRPİN AR	24 6.000	1 1.400	25 7.400	65 0.000	5 0.000	70 0.000	73 5.269	5 8.188	3.45
İPEKYO LU									
MURAD İYE	11 0.000	4 .637	11 4.637	12 4.000	9 .020	13 3.020	14 0.196	1 1.193	1.38
ÖZALP	20 0.000	1 2.259	21 2.259	18 2.000	1 .000	18 3.000	20 5.666	1 .131	6.79
SARAY	11 0.000	6 .100	11 6.100	12 0.000	2 3.500	14 3.500	13 0.285	2 7.705	7.99
TUŞBA									
TOPLA M	1. 731.200	1. 31.183	1. 862.383	1. 951.140	2 03.426	2. 154.566	2. 214.744	2 41.256	456.

Van İli ve İlçeleri Hayvansal Üretim Bölgelemesi

Gürpınar	25.284	14,4%	120
İpekyolu	14.990	8,6%	71
Muradiye	22.055	12,6%	105
Özalp	16.239	9,3%	77
Saray	2.946	1,7%	14
Tuşba	29.126	16,6%	139
Toplam	175.317	100,0%	835

İlçe Bazında Sağılan Koyun/keçi sayısı ve Üretilen Koyun/keçi Sütü Miktarı

İlçe	Köy Sayısı	Koyun/Keçi İşletme Sayısı	Sağılan Koyun/Keçi Sayısı	Toplam Süt Miktarı-ton/yıl	Günlük Süt Miktarı Lt/lakt
BAHÇESARAY	21	566	24.846	1.550	12.403
BAŞKALE	67	118	2974	186	1485
ÇALDIRAN	70	1226	69448	4.334	34668
ÇATAK	35	1257	102396	6.390	51116
EDREMİT	30	190	20.804	1.298	10.385
ERCİŞ	102	2381	164458	10.262	82097
GEVAŞ	42	424	31.262	1.951	15.606
GÜRPINAR	82	3413	246890	15.406	123247
İPEKYOĞLU	47	1.192	62.987	3.930	31.443
MURADIYE	49	1.207	86.525	5.399	43.193
ÖZALP	56	2446	135879	8.479	67831
SARAY	28	1052	72932	4.551	36408
TUŞBA	68	503	37.722	2.354	18.831

ORGANİK HAYVANCILIK VERİLERİ

İller	Çiftçi Sayısı	Kovan Sayısı	Ürün ton
Erzurum	7	1165	32

Konya	2	700	11
Van	27	5967	20
Türkiye	279	32342	344

KIRMIZI ET ÜRETİMİ

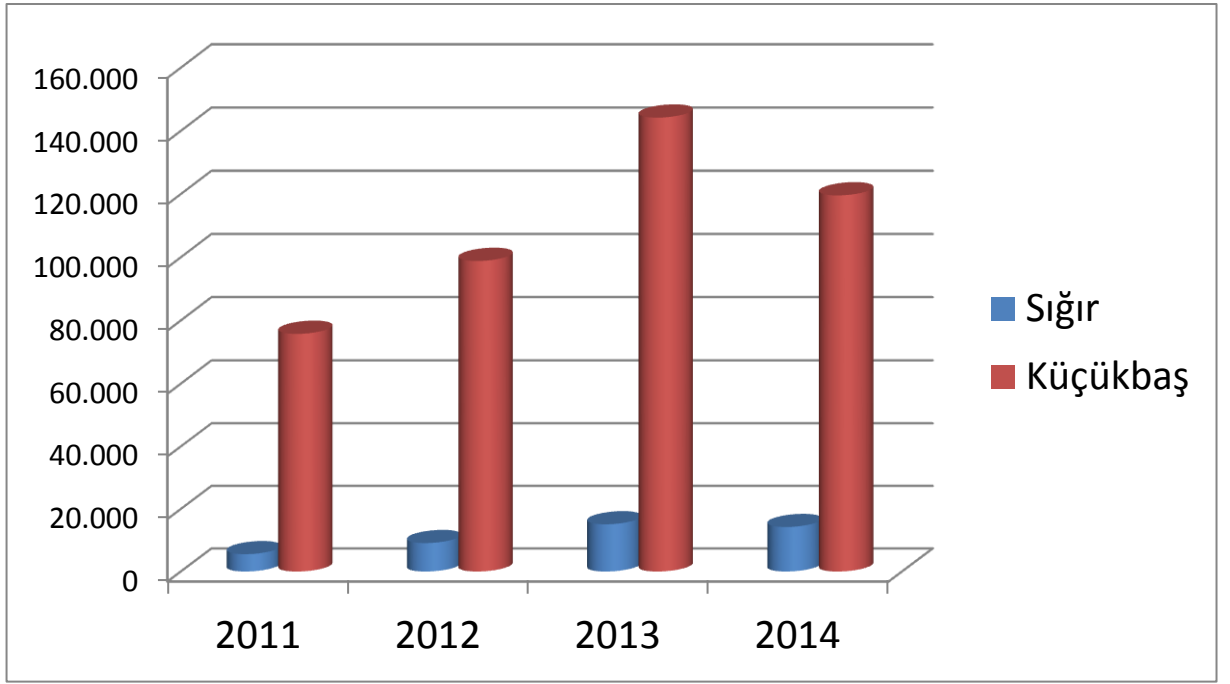
İlimizde Bulunan Mezbahalar:

1. Başkale Belediye Mezbahası (15.07.2013 tarihinde faaliyetine son vermiştir.)
2. E.S.K Van-Et Kombinası (07.11.2013 tarihinde faaliyetine son vermiştir.)
3. Öz Sürerler Hay.Gıda Taş.Tic.Ltd.Şti
4. Vanet Gıda San İç Ve Dış Tic A.Ş

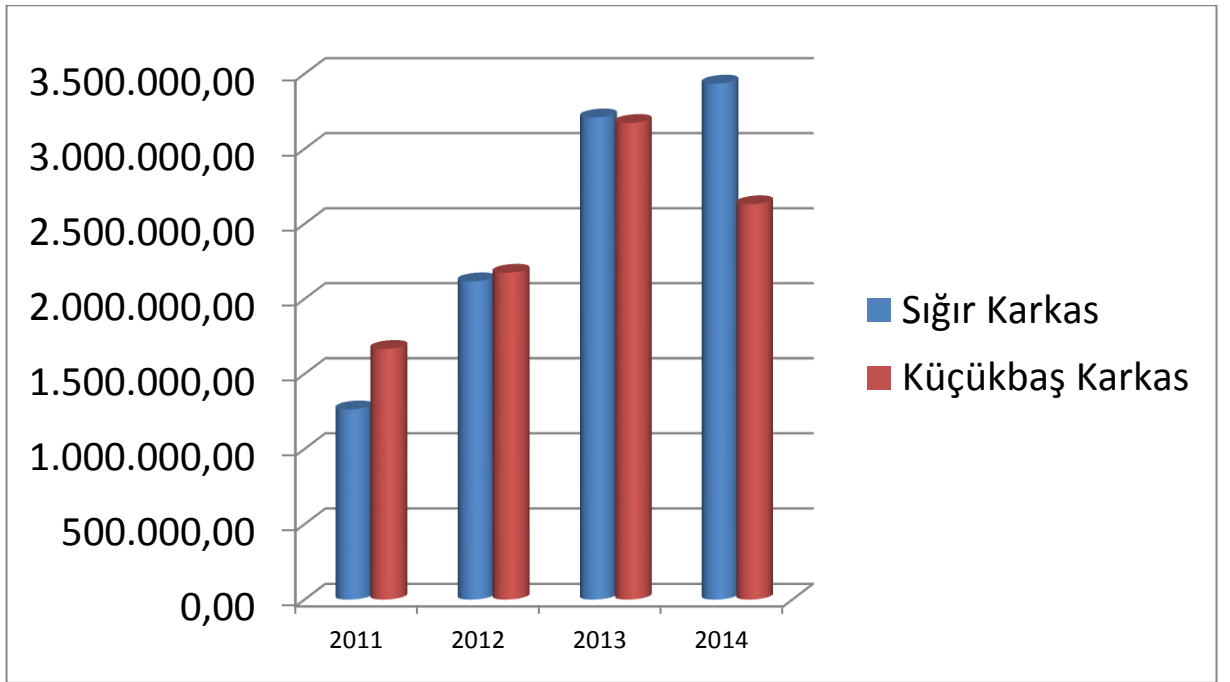
2014 yılında, İlimizde bulunan 2 adet ruhsatlı kesimhanede toplam 14.241 büyükbaş ve 119.601 küçükbaş hayvan kesilmiş olup toplam 6.066.053 kg kırmızı et üretimi gerçekleşmiştir.

Yıllar bazında kesim sayıları ve kırmızı et üretim miktarları

Yıllar	Büyükbaş				Küçükbaş				Kırmızı Et Üretimi (ton)
	Kesim Sayısı	Et Ağırlığı (kg)	Toplam Et (kg)	Karkas Ağırlığı (kg)	Kesim Sayısı	Et Ağırlığı (kg)	Toplam Et (kg)	Karkas Ağırlığı (kg)	
2011	2.357	5.96	553	1.263.636,00	72.089	3.682	771	1.666.962,00	2.930,60
2012	2.768	8.44	112	2.117.386,00	92.865	5.982	5847	2.174.634,00	4.292,02
2013	2.3241	1.879	120	3.209.649,00	12.8921	15.286	14.4207	3.172.554,00	6.382,20
2014	2.2399	1.842	141	3.434.831,00	10.8779	10.822	11.9601	2.631.222,00	6.066,05

Kesilen Hayvan Sayıları

Karkas Üretimi

ARICILIK

Van ili ve ilçelerinde arıcılık sektörünün güçlü yönleri olarak kovan sayısı, bal üretimi, verimlilik, temiz kaynaklar ve flora, ucuz işgücü, coğrafi konum, tarım kültürü, üniversite öne çıkmaktadır. Dış çevre kapsamında ise Türkiye arıcılık sektörü, markalaşma çabaları ve nitelikli tüketici, yatırım maliyeti, gıda sektörü, teşvikler ve Vizyon 2023 hedefleri ile organik tarım, Van ili ve ilçeleri arıcılık sektörü için fırsat oluşturmaktadır.

1-Yüksek Kovan Sayısı:

Van ili Türkiye’de arıcılığın yoğun olarak yapıldığı iller arasında yer almaktadır. 2013 yılı verilerine göre Van ili 84.107 adet kovan sayısı ile 81 il içerisinde 23. sırada bulunmaktadır. Özellikle Bahçesaray ve Çatak ilçelerindeki kovan sayısının, birçok ildeki kovan sayısını geride bırakması, Van ili için arıcılık sektörü bakımından önemli bir avantaj sağlamaktadır.

2- Yüksek Bal Üretimi:

Kovan sayısında olduğu gibi bal üretim miktarında da Van ili il ölçeğinde önemli kentlerimiz arasında yer almaktadır. 2013 yılı verilerine göre Van ili 1.228 ton bal üretim miktarı ile 81 il içerisinde 18. sırada bulunmaktadır. Dolayısıyla Van ili Türkiye bal üretiminde söz sahibi bir kent olarak konumlanmaktadır.

3- Yüksek Verim:

Van il ölçeğinde gerek bal gerekse de balmumu verimlilik göstergelerinde Türkiye ortalamasına yakın verim elde etmekle birlikte her iki alanda da Türkiye ortalamasının üzerinde verim alan ilçe sayısı oldukça fazladır. Örneğin 2013 yılı verilerine göre Van ilinde arıcılık yapılan 9 ilçeden 6 adedi, Türkiye ortalamasının üzerinde bal verimi alırken, geriye kalan ilçelerdeki verim göstergeleri Türkiye ortalamasına yakındır.

4- Temiz Kaynaklar ve Uygun Flora:

Van ili ve ilçeleri, ülkemizin florası zengin ve kirlenmemiş doğal kaynaklara sahip ender bölgelerimiz arasında yer almaktadır. Özellikle Van ili ve ilçelerindeki endemik flora, bitki örtüsü, temiz, doğal kaynaklar, arıcılık sektörünün ihtiyaç duyduğu koşullar açısından önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

5- Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye’nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ilinin de yer aldığı Ortadoğu Anadolu Bölgesi, en ucuz işgücüne sahip bölgedir. Bu durum özellikle üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline önemli bir maliyet avantajı sağlamaktadır.

6- Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye’nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran’a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Suudi Arabistan vb. ülkeler, dünya genelinde en çok bal ithal eden ülkeler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla coğrafi konumu, Van ili arıcılık sektörüne yönelik önemli bir pazar avantajı sağlamaktadır.

7- Tarım Kültürü:

Van ili, Türkiye'nin tarıma dayalı ekonomisi olan kentlerinden biridir. Nitekim TÜİK bölgesel istatistiklere göre Türkiye genelindeki gayri safi katma değerde tarım sektörünün payı, Van ilinin de yer aldığı TRB2 Bölgesi'nin gayri safi katma değerinde tarım sektörünün payından düşüktür. Ayrıca istihdamın büyük bir kısmını da tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılması, bilgi, tecrübe, deneyim vb. açılardan Van iline avantaj sağlamaktadır.

8- Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. YYÜ'de yer alan Ziraat Fakültesi ve Veteriner Fakültesi, üniversitenin ilk kuruluşunda bulunan fakülteler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla Van ilinde Ziraat ve Veteriner fakültelerinin yer alması ve bu fakültelerin uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olması, Van ili arıcılık sektörü için önemli bir avantaj oluşturmaktadır. Bunun yanında YYÜ Ziraat ve Veteriner fakültelerinin Van ilinde arıcılık sektörüne yönelik çalışmalarının yoğun olduğunun gözlenmesi, önemli bir avantajdır.

9- Büyüyen Türkiye Arıcılık Sektörü:

Diğer pek çok tarımsal faaliyette olduğu gibi Türkiye, arıcılık faaliyetleri açısından kovan sayısı ve üretim miktarı gibi göstergelerde dünyada söz sahibi ülkeler arasında yer almaktadır. Nitekim 2013 yılı verilerine göre Türkiye bal üretim miktarında ve kovan sayısında dünyada 2. sırada bulunmaktadır. Bu açıdan Van ili, Türkiye'nin bu göstergelerini destekleyebilecek ve potansiyel taşıyan kentlerimiz arasında başı çekmektedir.

10- Markalaşma Çabaları:

Dünya genelinde bal tüketicileri, tarım ve gıda ürünleri içerisinde en bilinçli tüketici grupları arasında yer almaktadır. Bu durum marka ve kaliteli ürün tercihinin beraberinde getirmektedir. Bu açıdan Türk balı, başta AB ülkeleri olmak üzere dünya genelinde tanınan ve bilinen bal türleri arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda ulusal ölçekte yapılan tanıtım ve markalaşma çalışmaları, Van ili arıcılık sektörü için de önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

11- Nitelikli Tüketici:

Yukarıda da değinildiği gibi bal, tüketicisi en nitelikli ve bilinçli tarımsal ürün olarak kabul edilmektedir. Tüketicinin nitelik ve bilinç seviyesinin yüksek olması, kaçak, niteliksiz, düşük fiyatlı ürünlere yönelik talebi, diğer tarımsal ve hayvansal ürünlere göre oldukça aşağıya çekmektedir. Özellikle Çatak ve Bahçesaray ballarının bölgede tanınması ve kalite açısından yüksek ballar arasında yer alması, nitelikli tüketiciye hitap edilmesi açısından fırsat oluşturmaktadır.

12- Düşük Yatırım Maliyeti:

Diğer bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerine göre arıcılık sektörü sabit yatırım maliyeti daha düşük bir tarımsal faaliyettir. Bunun en temel nedeni, kovan vb. sabit yatırım kalemlerinin diğer tarımsal faaliyetlerdeki yatırım kalemlerine göre daha düşük maliyetli olmasıdır. Bu durum arıcılığa yatırım çekilmesi açısından fırsat oluşturmaktadır.

13- Büyüyen Gıda Sektörü:

Türkiye, dünyanın önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olmasının yanı sıra artan nüfusu vb. faktörler nedeniyle tarım ve gıda sektörü sürekli büyüyen bir ülkedir. Son 10 yılda sektörün yıllık ortalama büyüme hızı pek çok sektörü geride bırakırken, gelecek dönem açısından da bu durumun süreceği öngörülmektedir. Bu durum Van ili arıcılık sektörü açısından avantaj oluşturmaktadır.

14- Teşvikler ve Vizyon 2023 Hedefleri:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeydedir. Arıcılık sektörü için kovandan bal depolama ünitesine kadar her alanda teşvik verilmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin 2023 vizyonunda 2023 yılında Türkiye dünyanın en büyük 5 tarım üreticisinden biri olma hedefi bulunmaktadır. Bu çerçevede Türkiye, 2023 yılına kadar üretim miktarı ve dış ticaretini yüksek oranlarda arttırmayı hedeflemektedir. Ayrıca bölgesel teşvik paketlerinde Van ili, 6. Bölge'de yer alması nedeniyle sübvansiyonların oldukça yoğun olduğu bir ildir. Yatırımların büyük bir kısmı, devlet tarafından sübvansiyonlanmaktadır. Bu kapsamda Van ili, oldukça önemli bir fırsat taşıyan kentlerimiz arasında yer almaktadır.

15- Organik Tarım:

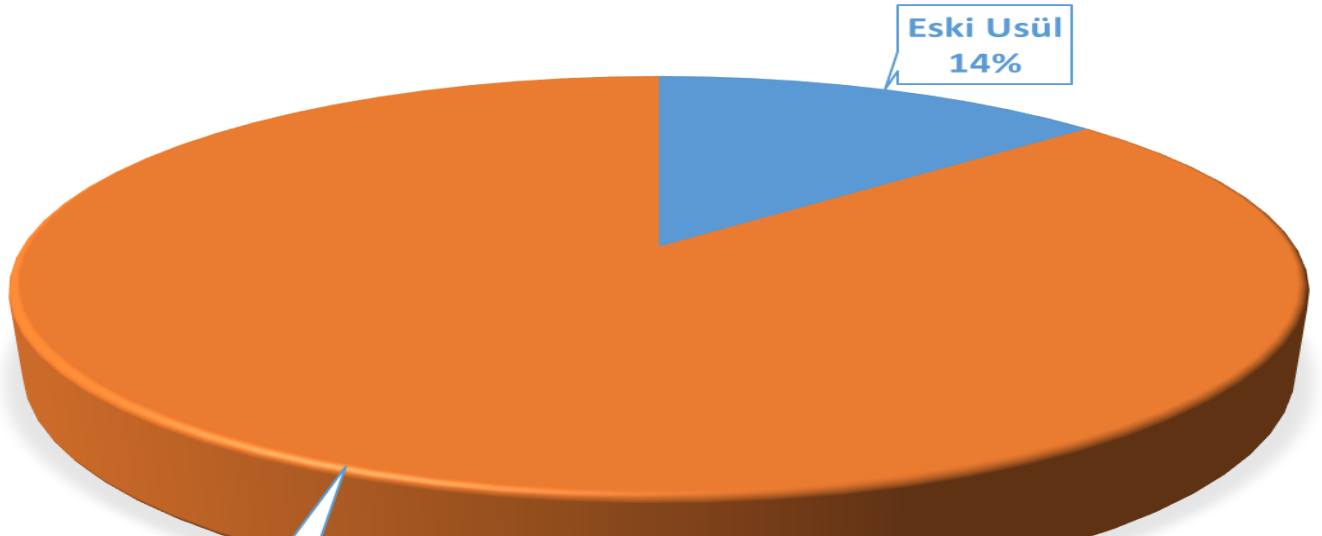
Yalnızca Türkiye'de değil, dünya genelinde son yıllarda organik tarıma ve organik tarım ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak sürmesi beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik tarım ürünleri, katma değeri en yüksek üretim ve ürün şeklidir. Dünya genelinde organik tarım ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin yüksek olması, temiz kaynakları, florası, iklimi vb. özellikleriyle organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Arılı Kovan ve Bal Üretimi

İlçeler	2011			2012			2013			2014	
	Y	ovan	al Üretimi (kg)	Y	ovan	al Üretimi (kg)	Y	ovan	al Üretimi (kg)	Y	ovan

BAHÇE SARAY	1 20	2.573	40.876	1 30	1.991	0.820	22 30	1 4.461	20 5.610	1 45	7.
BAŞKA LE	1 20	.440	1	1 20	400	2. 0	1 0	.120	.800	16 5	.3
ÇATAK	1 10	7.053	92.536	1 08	3.061	0.610	23 10	1 8.717	25 5.755	1 18	1.
EDREM İT				0 2	10	700	3. 2	20	050	3. 5	90
ERCİŞ	2 3	.957	4.349	4 5	.280	.800	81 0	3 0.000	.000	75 5	2 .0
GEVAŞ	5 7	.884	7.658	9 2	.016	9.370	12 6	6 .426	12 2.390	7 1	.2
GÜRPIN AR			0			0			0		
İPEKYO LU			0			0			0	07	1 4.
MERKE Z	8 7	7.489	17.868	3 7	2.854	9.080	42 1	8 5.513	51 5.745		
MURAD İYE	2 85	.420	3	2 00	000	6. 000	2 2	50	250	5. 3	85
TUŞBA										2 3	6.
TOPLA M	4 00		98.147	7 07		103.780	1. 31	4 3.807	1. 199.600	5 02	19

KOVAN TİPİ

ORGANİK ARICILIK VERİLERİ 2013

İller	Çiftçi Sayısı	Hayvan Sayısı	Et ton	Süt ton	Yumurta adet
Erzurum	42 BB	259	68	0	0
Konya	1 YT	19777	0	0	577488 4
Van	396 BB, KK	53655	40	0	0
Türkiye	1632	10213 82	4970	54780 ,9	480407 78

SU ÜRÜNLERİ

İlimizde toplam 43 ruhsatlı işletmede 4.363,50 ton/yıl sofralık, 11.210.000 adet yavru Gökkuşakğı Alabalığı üretimi yapılmaktadır.

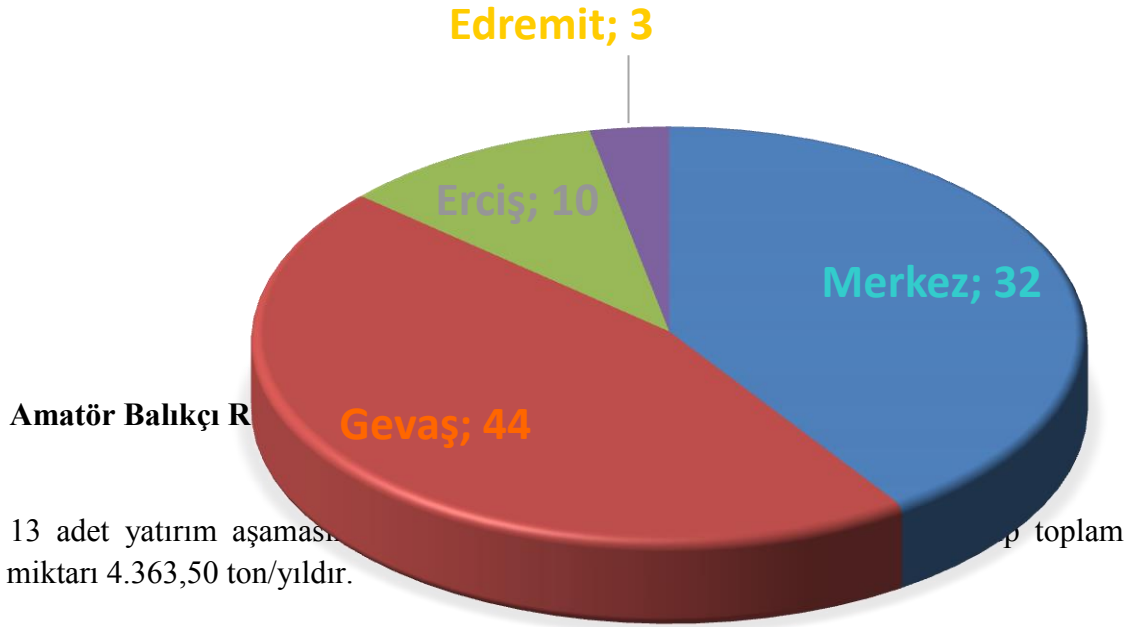
İlçe	İşletme Sayısı	Kapasite	
		Porsiyon (Ton/Yıl)	Yavru (Adet/Yıl)
Bahçesaray	1	29,00	5.250.000
Başkale	1	20,00	
Çatak	15	878,00	
Edremit	1	5,00	
Ereş	2	37,50	
Gevaş	3	78,00	

Gürpınar	15	2.318,00	5.960.000
İpekyolu	1	14,00	
Muradiye	4	984,00	
İL GENELİ	43	4.363,50	11.210.000

Van Gölü'nde toplam 112 tekne kayıtlı olup 96 adedi İl Müdürlüğümüze bağlı olmakla beraber tekne başına 25 ton/yıl avcılık yapılmaktadır.

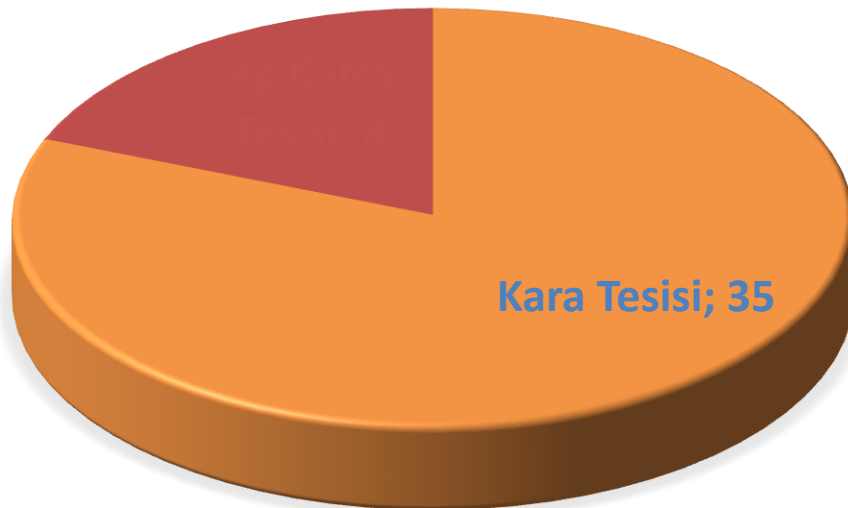
151 adet Ticari ve 62 adet Amatör Ruhsatlı Balıkçı kayıtlıdır.

Teknelerin ilçelere Göre Dağılımı

13 adet yatırım aşamasında olup toplam üretim miktarı 4.363,50 ton/yıldır.

OLUŞUMUNA GÖRE TESİSLERİN DAĞILIMI

Ticari Kanatlı İşletmeleri

Tuşba İlçesinde 1 adet 285.000 kapasiteyle Ticari Yumurtacı Kanatlı İşletmesi faaliyet göstermektedir.

DESTEKLEME FAALİYETLERİ

Yıllara Göre Destekleme Faaliyetleri

Destekleme Adı	2011		2012		2013		2014	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Anaç Sığır	95	417.050,00	06	802.597,50	69	960.270,00		
Suni Tohumlamadan Doğan Buzağı	3	6.525,00	5	15.975,00	0	34.875,00		
Anaç Koyun Keçi	7.765	17.124.615,00	7.005	19.030.248,00	8.356	23.346.120,00		
Besi	8	953.400,00	72	2.077.350,00	92	4.319.100,00	69	1.000,00
Su Ürünleri	4	1.203.501,55	6	1.095.303,50	5	1.228.683,30		
Arılı Kovan	00	492.527,00	93	491.608,00	19	599.896,00	02	1.070,00
Çiğ Süt	2	43.577,78	88	149.338,93	99	316.836,31	18	200,35

Organik Koyun Keçi					92	254.630,00		
Organik Sığır					6	47.550,00		
Organik Buzağı						1.200,00		
Organik Arı					5	14.400,00		
Anaç Manda			0	1	28.350,00	5	47.950,00	
Brucella Aşısı	1.547	974.788,00						
TOPLAM	3	21.215	1	23.690	2	31.171	8	2
AM	0.124	.984,33	8.335	.770,93	0.280	.510,61	89	.070,35

Toplam Hayvancılık Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013		2014	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Bahçeşaray	1.021	377.147,18	629	397.935,20	715	644.733,00	145	176.320,00
Başkale	644	358.603,68	2291	1.837.046,44	2.503	2.405.865,00	5	23.000,00
Çaldiran	4202	1.764.009,00	1382	1.450.119,00	1242	1.447.095,00		
Çatnak	1.444	1.980.750,38	1.132	1.945.371,00	1.433	2.638.109,50	120	240.100,00
Edirne	160	202.273,32	129	259.969,00	152	346.876,33	30	232.492,08
Erciş	2.882	2.907.594,15	2.385	3.062.742,62	2.498	3.723.497,44	46	170.990,00

Ge	1	678.12	7	703.82	6	772.12	1	98.81
vaş	.159	1,70	01	6,84	61	5,80	44	0,00
Gür	7	5.730.	3	4.893.	3	5.513.	3	2.799
pınar	.564	880,92	.240	753,76	.598	932,32		,80
Me	1	1.947.	1	4.054.	2	6.843.	2	1.729
rkez	.143	662,76	994	631,95	363	460,80	70	.981,20
Mu	2	2.051.	1	2.098.	1	2.562.	1	21.25
radiye	.731	518,04	.311	448,88	.401	325,72	0	0,00
Öza	5	2.117.	2	2.052.	2	2.798.	1	26.32
lp	.052	793,20	294	492,24	651	424,70	16	7,27
Sar	2	1.099.	8	934.43	1	1.475.		
ay	.122	630,00	47	4,00	.063	065,00		
TO	3	21.215	1	23.690	2	31.171	8	2.722
PLAM	0.124	.984,33	8.335	.770,93	0.280	.510,61	89	.070,35

Anaç Sığır Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013	
	Desteklenen İşletme Sayısı	Destekleme Tutarı	Desteklenen İşletme Sayısı	Destekleme Tutarı	Desteklenen İşletme Sayısı	Destekleme Tutarı
Bahçe						
aray						
Başkale	17	65.700,	14	60.975,	16	79.875,
	00		00		00	
Çaldıra			1	225,00	5	24.750,
n					00	
Çatak	4	3.375,0	4	4.275,0	1	855,00
	0		0			
Edremit	2	8.325,0	4	13.950,	9	39.150,
	0		00		00	

Erciş	13	00	26.100,	19	,00	102.150	29	,00	115.425
Gevaş	28	00	13.050,	91	00	29.700,	24	00	25.200,
ar	6	00	12.150,	9	00	33.750,	6	00	22.125,
Merkez	50	,00	121.525	62	,50	280.087	48	,00	282.495
ye	67	,00	156.025	96	,00	259.260	111	,00	300.825
Özalp	6	0	3.825,0	4	00	11.025,	15	00	58.095,
Saray	2	0	6.975,0	2	0	7.200,0	5	00	11.475,

Buzağı Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013	
	İşletme Sayısı	Tutar	İşletme Sayısı	Tutar	İşletme Sayısı	Tutar
ay			2	0	3.450,0	
Başkale	1	0	1.125,0			
Çaldıran					1	225,00
Çatak						
Edremit	3	900,00	1	900,00	3	1.125,0

						0
Erciş	1	150,00	1	150,00	4	4.350,00
Gevaş			2	525,00	1	75,00
Gürpınar			4	1.650,00	1	225,00
Merkez	4	1.500,00	16	5.775,00	15	10.725,00
Muradiye	3	2.400,00	9	3.525,00	36	12.150,00
Özalp					7	4.800,00
Saray	1	450,00			2	1.200,00
M TOPLA	13	6.525,00	35	15.975,00	70	34.875,00

Anaç Koyun-Keçi Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı

Bahçe esaray	473	0	255.135,0	496	0	287.100,0	566	0	496.920,0
le	624	0	290.280,0	2.26	,00	1.736.892	2.47	,00	2.120.340
Çaldı ran	1.95	,00	1.588.305	1.38	,00	1.448.694	1.22	,00	1.399.020
Çatak	1.31	,00	1.350.840	1.01	,00	1.265.292	1.25	,00	2.045.920
Edre mit	154	0	188.715,0	119	0	224.658,0	126	0	264.360,0
Erciş	2.83	,00	2.836.590	2.30	,00	2.854.296	2.37	,00	3.274.160
Geva ş	495	0	529.770,0	440	0	580.896,0	423	0	624.640,0
Gürpı nar	3.80	,00	5.045.115	3.21	,00	4.617.702	3.45	,00	5.037.000
Merk ez	908	0	662.070,0	1.57	,00	1.490.580	1.76	,00	2.177.080
Mura diye	1.32	,00	1.417.035	1.17	,00	1.559.880	1.20	,00	1.730.500
Özalp	2.55	,00	1.937.715	2.17	,00	2.037.024	2.42	,00	2.717.580
Saray	1.31	,00	1.023.045	845	0	927.234,0	1.05	,00	1.458.600
TOP LAM	17.7	5,00	17.124.61	17.0	8,00	19.030.24	18.3	0,00	23.346.12

Besilik Erkek Sığır Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013		2014	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Bahçeşarayı					200	3.600,		
Başkale			10	32.700,00	11	199.400,00		
Çaldıran			100	1.200,				
Çataklı			300	14.100,00	200	8.400,	200	23.600,00
Edremit			100	9.300,	200	16.500,00	210	216.800,00
Erciş			210	26.700,00	240	97.300,00	800	36.800,00
Gevaş					100	600,00		
Gürpınar			200	900,00	200	3.300,	100	1.000,
Merkez	808	953.400,00	226	1.969.950,00	327	3.963.000,00	130	1.081.400,00
Muradiye			600	21.000,00	210	27.000,00	700	17.400,00
Özalp			100	1.500,				
Saray								

TO PLAM	8	8	953. 400,00	2	2.077. 350,00	3	4.319. 100,00	1	1.377. 000,00
------------	---	---	----------------	---	------------------	---	------------------	---	------------------

Su Ürünleri Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Bahçe saray	1	9.817,18	1	0 11.705,2	1	0 12.545,0
Başkal e						
Çaldır an						
Çatak	14	38 507.164,	16	00 546.736,	11	50 366.138,
Edrem it						
Erciş	1	3 11.975,3	1	0 18.850,0	1	0 18.850,0

Gevaş	2	6	16.737,5	2	0	29.510,0	2	0	29.900,0
ar	4	40	292.068,	4	50	238.881,	6	00	333.294,
z	1		8.892,20	1		5.870,80	1		6.455,80
iyeye	1	50	356.846,	1	00	243.750,	3	00	461.500,
Özalp									
Saray									
AM TOPL	24	1,55	1.203.50	26	3,50	1.095.30	25	3,30	1.228.68

Aktif Arılı Kovan Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013		2014	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Bahçe	1	88.0	1	95.6	1	115.	1	176.32
esaray	20	11,00	30	80,00	27	688,00	45	0,00
Başk	1	840,	2	2.00	2	5.20	5	23.000,

ale		00		0,00		0,00		00
Çaldıran								
Çata	10	119.371,00	94	114.968,00	18	161.816,00	118	216.500,00
Edremit			2	1.680,00	2	1.680,00	5	9.900,00
Erciş	3	27.699,00	25	34.240,00	24	35.424,00	25	60.620,00
Gevaş	57	62.188,00	62	56.128,00	65	67.376,00	71	92.540,00
Gürpınar								
Merkez	87	192.423,00	78	186.912,00	81	212.712,00	130	613.340,00
Muradiye	2	1.995,00					3	3.850,00
TOP LAM	400	492.527,00	393	491.608,00	419	599.896,00	502	1.196.070,00

Çiğ Süt Desteklemeleri

İlçe	2011		2012		2013		2014	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Başkale	168	658,	14	279,4				
Edremit	13,32	4.33	2,00	9.481	71,33	20.01	4,08	5.792
Erciş	59,82	5.070	26,62	15.850	388,44	150.83	10,00	73.57
Gevaş	36	6.912,14	104	7.067,84	140	17.564,80	73	6.270,00
Gürpınar	152	239,	26	870,2	6	4.838,32	2,80	1.799
Merkez	52,56	7.852	32	101.806,65	22	104.093,00	10	35.241,20
Muradiye	15	13.708,54	16	11.033,88	15	14.610,72		
Özalp	43	4.793,20	111	2.943,24	179	4.829,70	116	26.327,27
TOP LAM	107	43.577,78	288	149.338,93	399	316.836,31	218	149.000,35

Anaç Manda Desteklemeleri

İlçe	2012		2013	
	İşletme Sayısı	Tutarı	İşletme Sayısı	Tutarı
Başkale	2	4.200,00	1	1.050,00
Çaldıran			14	23.100,00
Erciş	4	10.500,00	7	20.650,00
Merkez	4	13.650,00	3	3.150,00
TOPLAM	10	28.350,00	25	47.950,00

**GÜNEYDOĞU VE DOĞU ANADOLU PROJESİ KAPSAMINDAKİ İLLERDE
KURULACAK DAMIZLIK SIĞIR İŞLETMESİ YATIRIMLARININ
DESTEKLENMESİ 2010 - 2015**

İlimizde 2010 - 2014 yılları arasında müracaatı kabul edilen ve yatırımı tamamlanan projelere ait veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

DOĞU ANADOLU PROJESİ (DAP) 2010 - 2014 YILI VERİLERİ						
TAMAMLANAN PROJELER						
MÜRACAA TÇİ	HAYVAN ALIMI		SAĞI M SİSTEMİ HİBE MİKTARI	İNŞA AT HİBE MİKTARI	DEST EK TOPLAMI	TOP LAM PROJE BEDELİ
	AD ET	HİBE MİKTARI				
VOTAŞ	312	780.000	68.000	661.720	1.509.720	4.325.733
Halkalı Hayvancılık	53	112.000	40.800	48.000	200.800	542.000
Veysel COŞKUN	50	120.000	40.000	74.250	234.250	647.500
ÖZ-AKA Madencilik	50	120.000	40.000	78.750	238.750	662.500
Zafer ÖNTÜRK	50	112.032	43.357	84.024	239.413	668.553
Zeynel Abidin GÖRENTAŞ	50	114.366	28.372	85.775	228.513	642.762
Abdulkerim ATEŞ	56	126.792	37.600	91.453	255.845	715.823
TOPLAM						

KIRSAL KALKINMA VE ÖRGÜTLENME

Tarımsal Amaçlı Kooperatifçilik

- 2013 yılında 110 ad. kooperatif feshedildi. (Gerekçe: 5 yıldan uzun süre genel kurul yapmama)
- 49 adet kooperatif faaldir.

VAN'DA KONULARINA GÖRE DESTEKLENEN KOOPERATİF SAYISI

Proje Konuları	1999-2002		2003-2012	
	Koop. Sayısı	Kredi Desteği (TL)	Koop. Sayısı	Kredi Desteği(TL)
Süt Sığırcılığı Projesi	2	946.440,00	10	11.975.050,00
Koyunculuk Projesi	-		7	7.776.562,00
Damızlık Sığır Projesi	-		1	1.496.603,00
Desteklenen Aile Sayısı	200		1.062	
Genel Toplam	2	946.440,00	18	21.248.215,00
Faaliyet Halinde Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Sayısı		43		

TARIMSAL AMAÇLI BİRLİKLER

Birlik	Sayısı
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği (5996 say.kan.)	1
Damızlık Koyun Ve Keçi Yetiştiricileri Birliği (5996 say.kan.)	1
Arıcı Yetiştiricileri Birliği (5996 say.kan.)	1
Bal Üreticileri Birliği (5200 say.kan.)	4
İç su ürünleri yet. üretici birliği (5200 say.kan.)	1
Kırmızı Et Üreticileri Birliği (5200 say.kan.)	1
Süt Üreticileri Birliği (5200 say.kan.)	2
TOPLAM	11

- 3 adet Yetiştirici Birliğinin çalışma alanı Van İli genelidir.
- 4 Bal Üreticileri Birliği; Bahçesaray, Çatak, Gevaş ve Erciş İlçelerinde kuruludur.
- 2 Süt Üreticileri birliği; 1'i Başkale İlçesinde, diğeri ise (Tuşba, İpekyolu, Erciş, Muradiye,Çaldıran, Edremit ve Gevaş) İlçelerinde faaliyet göstermektedir

PROJE UYGULAYAN KOOPERATİFLER

Konu	Programı	Proje Sayısı	Aile Sayısı	Hayvan Sayısı	Yatırım Tutarı
Süt sığırcılığı	Yatırım Programı	5	362	1.200 Baş	7.564.603,00
	KASDP	8	550	1.100 baş	5.907.050,00
Toplam		13	912	2.300 baş	13.471.653,00
Koyunculuk	Yatırım Programı	5	250	12.500 baş	6.166.030,00
	KASDP	2	100	2.500 baş	1.718.560,00
Toplam		7	350	15.000 baş	7.884.590,00
Genel Toplam		20	1.262		21.248.215,00

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI- 2014 YILI

Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi

.No	Yatırımcı	Yatırım Konusu	Hibe Tutarı-TL
1	A.KAHAR ERASLAN	Yumurta Tasnif ve Paketleme	105.435
2	ÇOKLAR GIDA A.Ş.	Kuruyemiş Hazırlama	399.528
3	DÖNERDERE KALKIN.KOOP	Mandıra	246.347
4	AS-PA GIDA LTD.ŞTİ.	Un Fabrikası Kapasite Art.	399.665
5	MISS YERLİ UN LTD.ŞTİ.	Un Fabrikası Kapasite Art.	380.225
6	ÖZ SÜERLER LTD.ŞTİ.	Mezbahane Modernizasyonu	399.880
7	BAYTAR TAVUKÇULUK LTD.ŞTİ.	Et Parçalama, Paketleme	231.424
Toplam			2.162.50
			4

Makine ve Ekipman Alımının Desteklenmesi

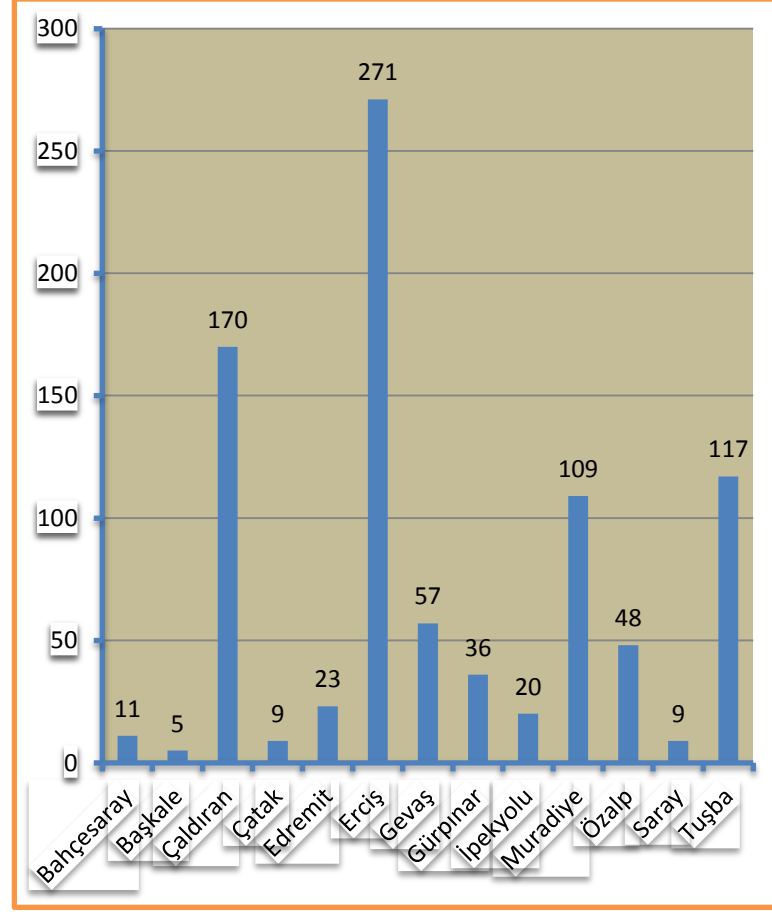
- Desteklenen çiftçi sayısı : 621 kişi
- Ödenen Hibe tutarı : 2.142.035 TL

Bireysel Sulama Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi

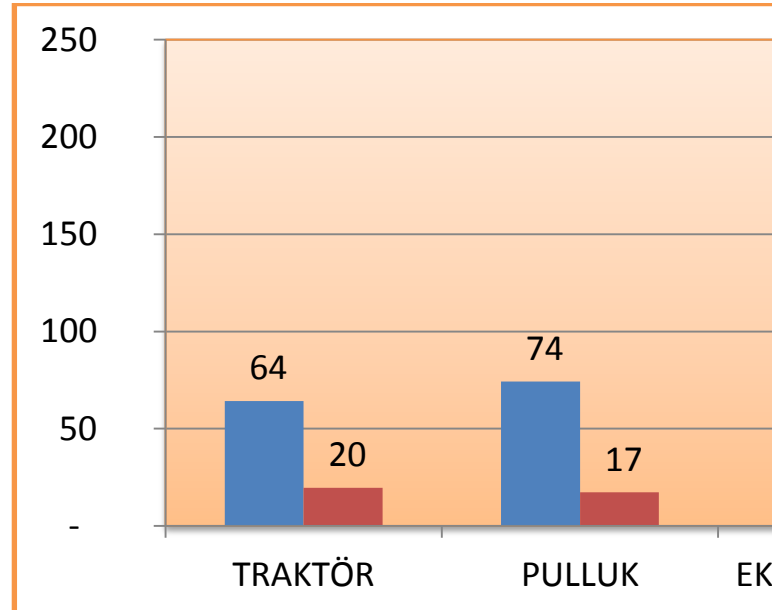
- Desteklenen çiftçi sayısı : 25 kişi
- Ödenen Hibe tutarı : 218.621 TL
- Yağmurlama sulama proje sayısı : 12 adet
- Damla sulama proje sayısı : 13 adet
- Sulanan alan (2014) : 734 da

Makine ve Ekipman alımının desteklenmesi programı müracaatlarının ilçelere göre dağılımı

İlçe Adı	Müracaat Sayısı
Bahçesaray	11
Başkale	5
Çaldıran	170
Çatak	9
Edremit	23
Erciş	271
Gevaş	57
Gürpınar	36
İpekyolu	20
Muradiye	109
Özalp	48
Saray	9
Tuşba	117
Toplam	885

Bir Makine ve Ekipmana Düşen Arazi Miktarı-Hektar

KKYDP 2006-2014 Dönemi Gerçekleşme Özeti

istihdam

- **Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Programı**
8 yılda; 16 farklı konuda 68 yatırım, 15,2 milyon TL hibe desteği, 840 yeni

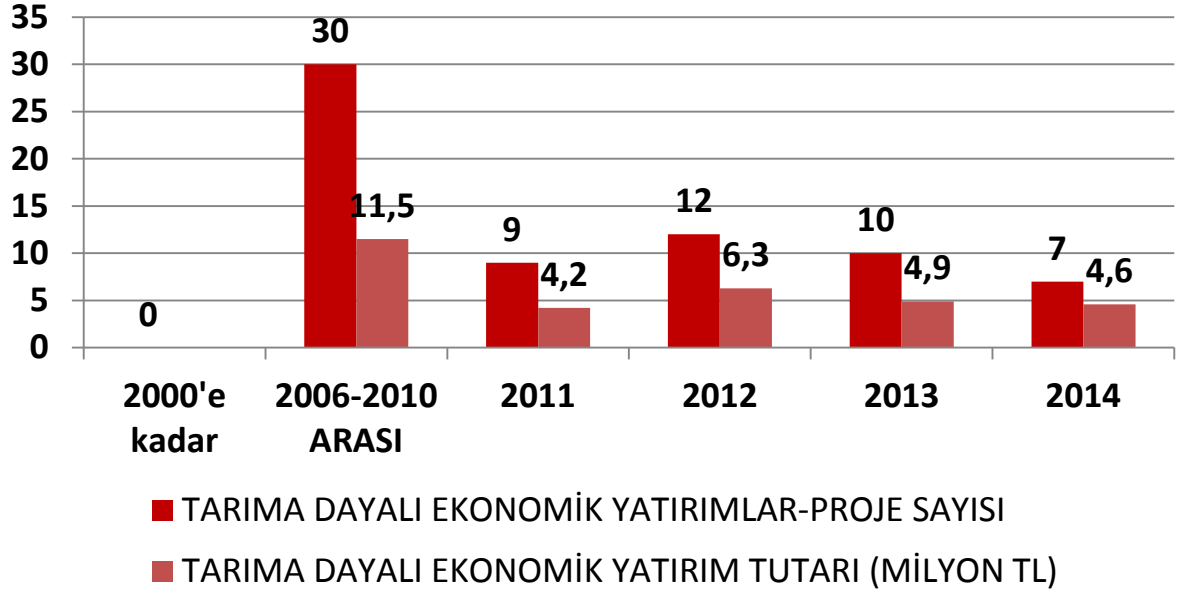
- **Makine ve Ekipman Alımının Desteklenmesi Programı**
 - **Desteklenen mak./ekipman sayısı** : 2.581 kişi
 - **Ödenen Hibe tutarı** : 8 Milyon TL
- **Bireysel Sulama Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı**
 - **Desteklenen proje sayısı** : 172 adet
 - **Ödenen Hibe tutarı** : 1,96 Milyon TL
 - **Sulanan Alan** : 7.339 da

Destekleme Programı ile ilimizde:

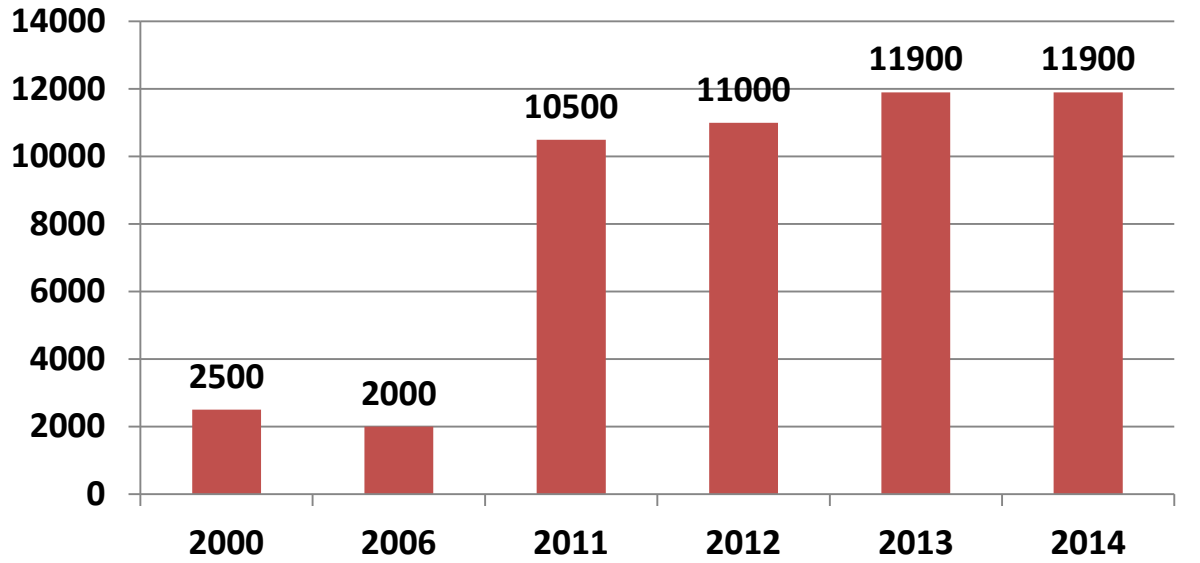
- 10 adet un üretimi yatırımı
- 12 adet bakliyat paketleme yatırımı
- 8 adet soğuk hava deposu yatırımı
- 8 adet süt ürünleri yatırımı
- 7 adet yem yatırımı
- 5 adet mezbahane ve et işleme yatırımı
- 4 adet çelik silo yatırımı
- 2 adet tohumluk eleme ve paketleme yatırımı
- 2 adet bal dolum tesisi yatırımı
- 2 adet çerez hazırlama yatırımı ve

Patates cipsi, mısır cipsi, turşu üretimi, alabalık işleme, ceviz kırma eleme, yumurta tasnif ve paketleme, reçel ve çikolata konularında toplam 7 adet yatırımı % 50 hibe desteği ile destekledik.

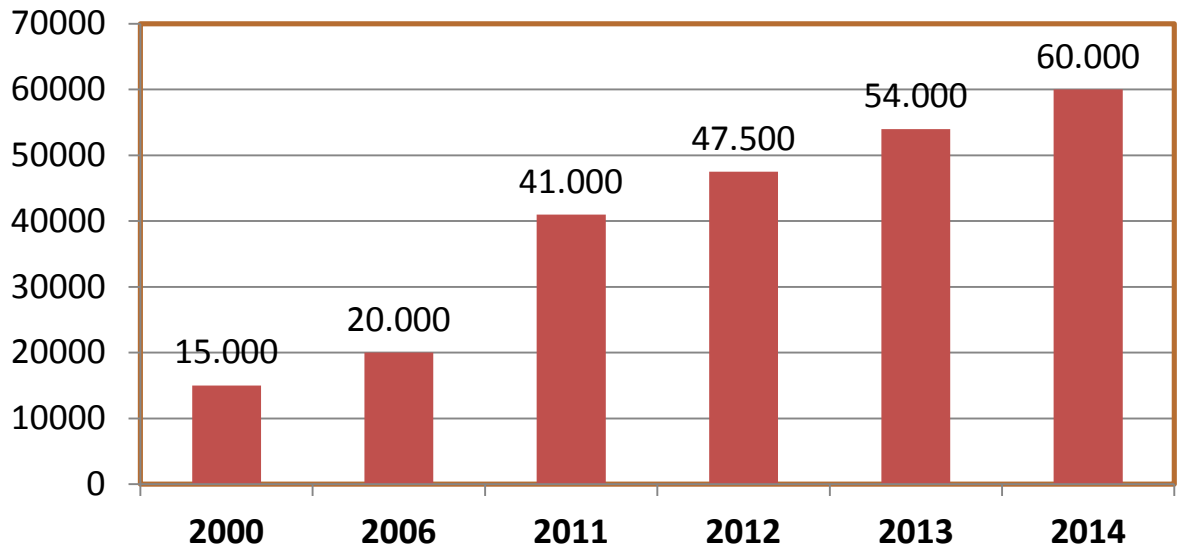
KKYDP TARIMA DAYALI EKONOMİK YATIRIMLAR

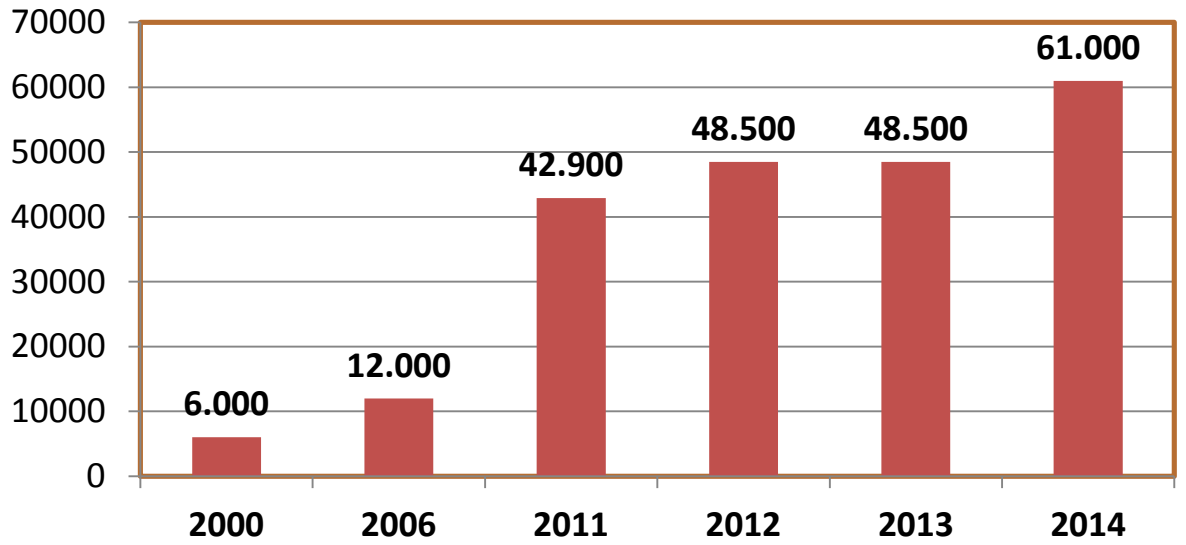
İŞLENEN SÜT MİKTARI (TON/YIL)

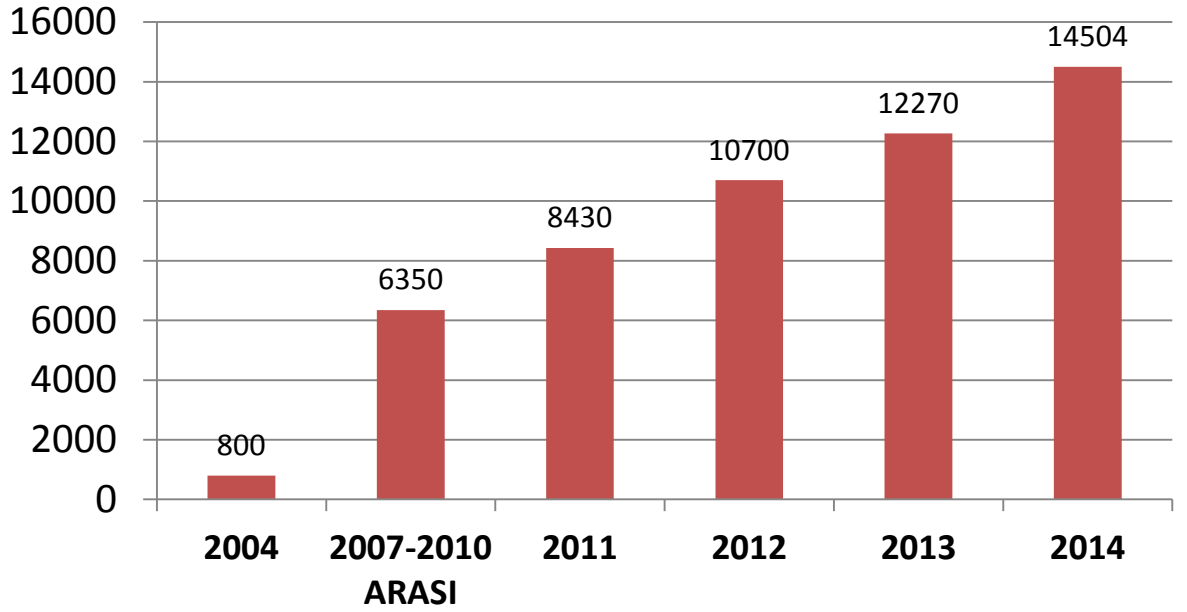
HUBUBAT DEPOLAMA KAPASİTESİ-TON

SOĞUK HAVA DEPOSU (M3)

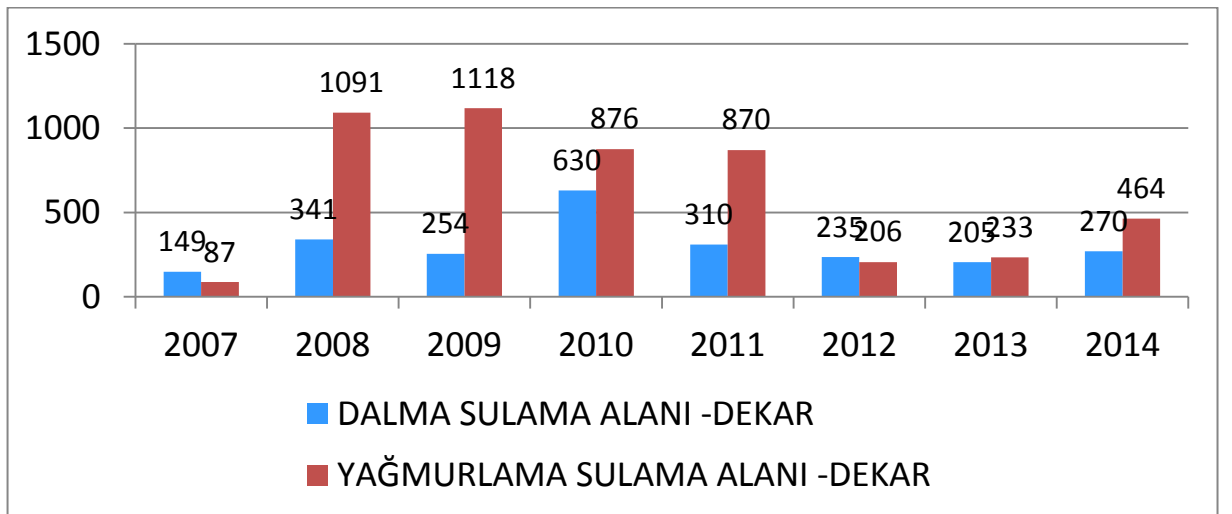

BASINÇLI SULAMA ALANI (Dekar)-TOPLAM

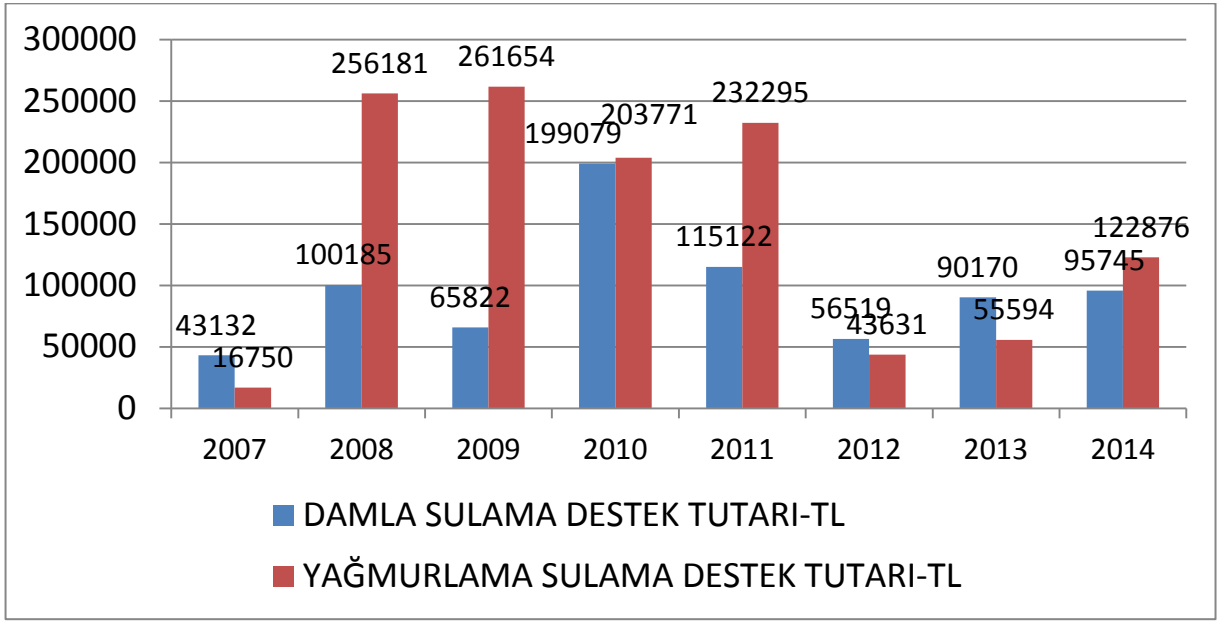

Basınçlı sulama sistemleri ile sulanan alanların %58'ine KKYDP desteği verilmiştir.

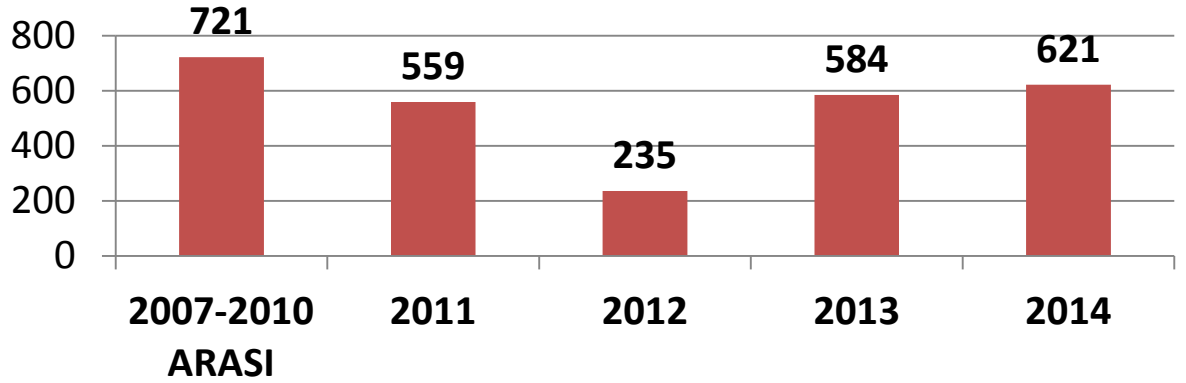
BASINÇLI SULAMA YÖNTEMLERİ İLE SULANAN ALAN (KKYDP)-DEKAR

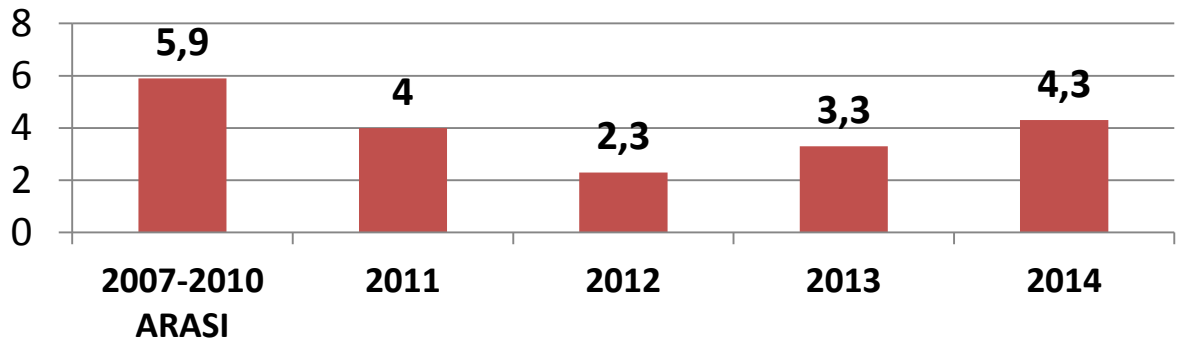
BASINÇLI SULAMA DESTEK TUTARI (KKYDP)-TL

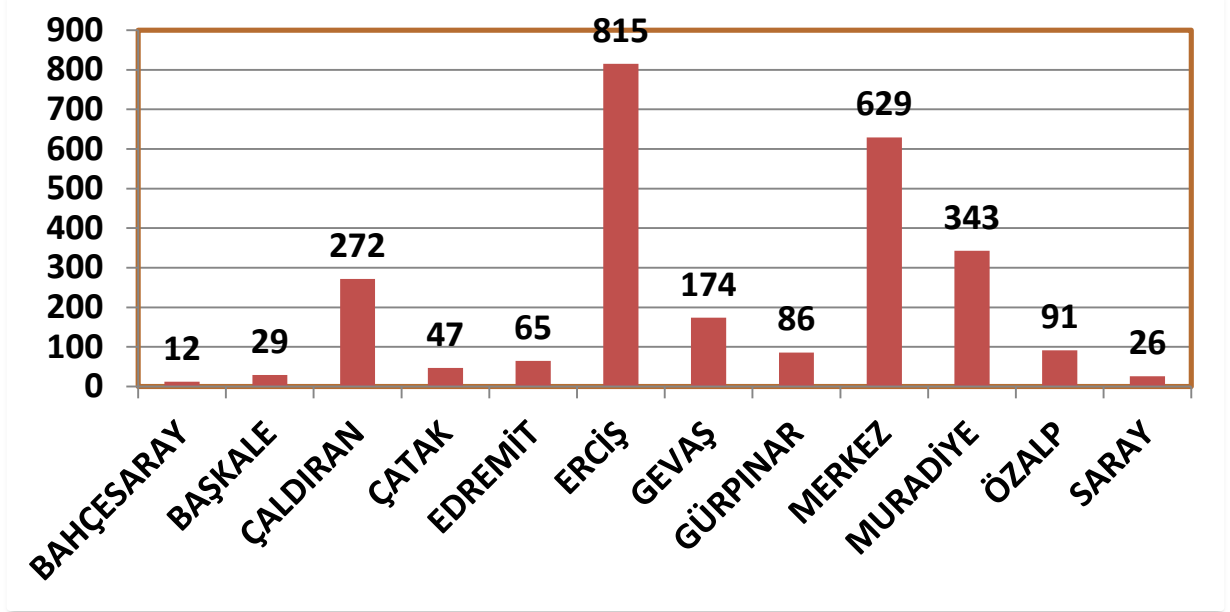
KKYDP KAPSAMINDA DESTEKLENEN MAK. VE EKİP. SAYISI

ALIMI DESTEKLENEN MAKİNE VE EKİPMAN TUTARI-(MİLYON TL)

İLÇE BAZINDA DESTEKLENEN MAKİNE - EKİPMAN SAYISI

YILLAR İTİBARI İLE ALIMI DESTEKLENEN BAZI MAKİNE VE EKİPMANLAR

MAKİNE ADI	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BALYALAMA MAK.	1	1	0	4	10	11	7	7
SÜT SAĞIM ÜNİTESİ	0	3	9	64	69	52	23	9
MİBZER	0	0	8	31	24	27	14	21
PÜLVERİZATÖR	0	13	11	34	47	40	40	44
ÇAYIR BİÇME MAK.	0	37	16	171	161	0	378	207
SAP TOPLAMALI SAMAN MAK.	0	2	2	8	24	63	43	40

İLİN DIŞ TİCARETİ

İLİN DIŞ TİCARETE KONU OLAN SEKTÖRLERİ

PATATES CİPSİ

İki yıl önce İlimizde üretimine başlanan patates cipsi, ağırlıklı olarak yurt içi pazarında yer bulmakla beraber, Irak’a da ihracatı yapılmaktadır.

ŞEKERLİ MAMULLER

İlde üretimi yapılan helva, pekmez, reçel gibi ürünler komşu Ülkelere ve Orta Doğu ülkelerine de ihraç edilmektedir.

CEVİZ AHŞAP ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

İlimizde üretimi yapılan ahşap ceviz dipçik ürünleri Avrupa ülkeleri başta olmak üzere komşu ülkeler vb. bir çok ülkeye satılmaktadır.

KİLİM

Yöremizin önemli geleneksel üretim konularından biri de kilim dokumacılığıdır. İlde üretilen ürünler Yurt dışına da pazarlanmaktadır.

İLİN DIŞ TİCARETE KONU OLABİLECEK POTANSİYELİ

SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

ET VE ET ÜRÜNLERİ

GELENEKSEL OTANTİK VE ORGANİK ÜRÜNLER ÜRETİMİ

CEVİZ AHŞAP ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

BAL HARİCİ ARI ÜRÜNLERİ

KİLİM ÜRETİMİ BAŞTA OLMAK ÜZERE KONSEP ÜRÜNLER ÜRETİMİ

AGRO TURİZM

GIDA ve YEM

SEKTÖREL BAZDA İŞLETME KAYDI ALAN İŞ KOLLARI	İŞLETME KAYDI ALAN İŞYERİ SAYISI			
	2011	2012	2013	2014
Süt ve Mamulleri	11	11	11	10

Et ve Mamulleri	8	8	9	6
Ekmek	92	93	142	170
Unlu Mamuller	43	47	54	56
Un Fabrikası	9	9	10	10
Mantar	1	1	1	1
Bakkal-Market-Kantin	-	4	842	880
Şeker ve Şekerli Mamuller	14	17	21	18
Yumurta ve Yumurta Ürünleri	-	4	5	3
Alkolsüz İçecekler	2	2	2	4
Lokanta	-	5	330	350
Cips	2	2	3	3
Bal	9	10	10	11
Tuz	1	1	1	2
Ambalaj Malzemeleri	1	1	1	2
Yemek Fabrikaları	22	31	29	33
Gıda Paketleme (Bakliyat, Kuruyemiş, Çay vb.)	23	29	29	29
Diğer				815
TOPLAM	238	275	1500	3 240

2014 YILI GIDA ÜRETİM YERLERİ SAYILARI

İLÇE	İŞYERİ SAYISI
Başkale	9
Bahçesaray	5
Çaldıran	11
Çatak	4
Edremit	13
Erciş	40
Gevaş	10
Gürpınar	8
İpekyolu	45
Muradiye	14
Saray	-
Özalp	9
Tuşba	27
Merkez	124
TOPLAM	319

YEM FABRİKA ve YEM BAYİİ RUHSATI

İlimizde Bakanlığımız tarafından ruhsatlandırılmış toplam 6 adet karma yem üreten fabrika ve 1 adet rendering fabrikası bulunmaktadır.

İlimizde 11 adet yem bayii mevcut olup, rutin olarak denetlenmektedir.

VAN'DA TARIMA YATIRIM YAPMAK İÇİN 10 NEDEN

1. İlin geniş mera varlığı ile (1.359.022 ha) büyükbaş ve küçükbaş hayvan besiciliği için önemli potansiyel taşıması,
2. İlde geniş alanlarda (126.225,6 ha-tuik 2012) yem bitkileri üretiminin yapılmasının özellikle süt sığırcılığı için büyük avantaj oluşturmaları,
3. Gelişmekte olan önemli dış pazarlara (Türk Cumhuriyetleri, Rusya Federasyonu, İran ve Irak) yakın olması,
4. Alabalık yetiştiriciliği için önemli su kaynaklarına sahip olması ve iç su balıkları üretiminde önemli bir yer tutan inci kefalı balığının (yılda 7.607 ton) tüm istihsal sahalarının ilde bulunması,
5. İlin geleneksel üretim çeşitliliği fazla aynı zamanda tarımsal kirliliğinin düşük olması nedeniyle organik tarıma ve iyi tarıma elverişli olması ve otantik özellikleri ile ekoturizm için önemli fırsatlar sunması,
6. Yaz sebzeciliği için rekabet avantajı ve mukayeseli üstünlüğe sahip olması,
7. Kiraz üretiminde geç dönem hasat avantajı bakımından stratejik üstünlüklere sahip olması,
8. Çevre İller ile etkileşim gücünün yüksek olması ve genç işgücünün fazla olması,
9. İlde bitkisel ve hayvansal üretimin giderek artmasının tarıma dayalı sanayi yatırımlarını ihtiyaç haline getirmesi,
10. Son yıllarda bölgede hayvancılık, meyvecilik, sebzecilik yatırımlarına olan ilginin artması ve halı hazırda bölgede yapılmayan damızlık düve yetiştiriciliği ile fide ve fidan üretimine yönelik yatırımların cazip hale gelmesi.

VAN'DA TARIMSAL YATIRIM İÇİN UYGUN SEKTÖRLER VE ALANLARI

SEKTÖR ADI	AÇIKLAMA
Kırmızı Et Üretimi	Van, sahip olduğu geniş meraları ile özellikle büyük baş ve küçükbaş et hayvancılığı için önemli bir potansiyeli barındırmaktadır. Van'daki mera varlığı Ülkemizin mera varlığının % 10'unu oluşturmaktadır.
Süt Sığırcılığı	Van'daki hayvancılık işletmelerinin küçük ve düşük verimli olması ve ilin geniş yem bitkisi üretim alanlarına sahip olması, 100 baş üzeri kapasiteli süt sığırı işletmeleri için önemli bir rekabet avantajı sunmaktadır.
Organik Tarım ve İyi Tarım Sektörü	İlde kimyevi gübre ve tarımsal ilaç kullanımı düşük seviyededir. Birçok ürün doğal olarak üretilmektedir. Özellikle Bahçesaray, Çatak ve Gevaş İlçelerinde yapılan geleneksel üretim ile ilin genelinde yapılan bal üretimi başta olmak üzere Van'da bitkisel ve hayvansal organik tarım ve iyi tarım yatırımlarını cazip kılmaktadır.
Meyvecilik ve Yaz sebzeciliği	Meyvecilikte ve sebzecilikte Van'ın geç hasat avantajı pazarda önemli bir avantaj sağlamaktadır. Özellikle kiraz hasadının Ağustos ayına kadar devam etmesi kiraz üretimini önemli kılmaktadır.
Kırsal Turizm	Kırsal alanda çiftliklerin geleneksel yapıda olması, kırsal alanın otantik özellikleri, dağ, yayla, göl, kış turizmi potansiyelinin yüksek olması İlde ekoturizm için önemli fırsatlar sunmaktadır.
Su Ürünleri Yetiştiriciliği	Van, alabalık yetiştiriciliği için önemli su kaynaklarına sahiptir. Vangölü ve Erçek göllerinde her yıl 7.000 ton civarında inci kefalı balığı istihsali gerçekleşmektedir.

İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

TALEBİ KARŞILAMAYA YÖNELİK YATIRIMLAR

UN FABRİKALARI MODERNİZASYON YATIRIMLARI

Son 10 yılda Van'da un üretim kapasitesi 50 Bin ton/yıl'dan 112 Bin Ton/yıl'a çıktı. İlde 8 adet un fabrikası mevcuttur. Bu fabrikaların kapasite kullanım oranları % 60 civarındadır.

HUBUBAT DEPOLAMA YATIRIMLARI

İlde bulunan un ve yem fabrikalarının hammadde depolama kapasiteleri ise 50.000 ton civarındadır. İlimizde bulunan tesisler, üretim kapasitelerinin %28'i kadar hammadde depolama kapasitesine sahiptir. Bu fabrikalar hammadde depolama kapasitelerini arttırmaları gerekmektedir.

SÜT İŞLEME YATIRIMLARI

İlimizde üretilen sütün ortalama % 5'i (11.520 Ton) mandıralarda işlenmektedir. Özellikle 5 ton ve üzeri kapasiteye sahip mandıralar kapasite arttırma yatırımlarına ağırlık vermektedir. Bunun dışında mandıraların bulunmadığı süt üretim bölgelerinde de yeni mandıra yatırım talepleri yapılmaktadır.

SOĞUK HAVA DEPOLARI

Son 10 yıl içinde Van İlinde 2.000 ton olan soğuk hava deposu kapasitesi 10 Bin Ton'a çıktı. İlde ortalama 1.000 ton ve üzeri kapasiteye sahip toplam 10 adet soğuk hava deposu bulunmaktadır.

Son yıllarda İlde üretilen tarımsal ürünlerin muhafazası ve özellikle beyaz et pazarlama sektörü için soğuk hava deposu ihtiyacı öne çıkmaktadır. Buna yönelik yatırımlar devam etmektedir.

ET İŞLEME YATIRIMLARI

İlimizde et ve et ürünleri işleyen 8 adet tesis bulunmaktadır. Bunların üçü kırmızı et sektöründe faaliyet gösteren entegre niteliğindeki tesislerdir. Bu tesislerin kesimhanelerinin kapasite kullanım oranları % 10'unun altındadır. Özellikle beyaz et parçalama tesisleri ile kırmızı et paketleme ve işleme şeklindeki yatırım talepleri artmaktadır.

BAKLİYAT VE KURUYEMİŞ PAKETLEME YATIRIMLARI

İlimizde 10 adet bakliyat ve kuruyemiş paketleme yatırımı bulunmaktadır. Bu sektörlerde özellikle teknoloji yenileme ve kapasite arttırma yatırım talepleri bulunmaktadır.

HAZIR YEMEK VE YEMEK FABRİKASI

İlimizde 22 adet hazır yemek ve yemek fabrikası bulunmaktadır. Buna ilişkin yatırım talepleri artarak devam etmektedir.

TAHİL, UN VE UNLU MAMULLER

İlimizde 115 adet hazır Tahıl, Un ve Unlu Mamuller yatırımı bulunmaktadır. Buna ilişkin yatırım talepleri artarak devam etmektedir.

PASTACILIK ÜRÜNLERİ VE TATLILAR

İlimizde 29 adet pastacılık ürünleri ve tatlı sektörü yatırımı bulunmaktadır. Buna ilişkin yatırım talepleri artarak devam etmektedir.

CEVİZ AHŞAP ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

İlimizde üretimi yapılan ahşap ceviz dipçik ürünleri Avrupa ülkeleri başta olmak üzere komşu ülkeler vb. bir çok ülkeye satılmaktadır.

POTANSİYELİ KARŞILAMAYA YÖNELİK YATIRIMLAR

SÜT TOPLAMA VE SOĞUTMA ZİNCİRİ

İlimizde 2012 yılında 244.802 ton süt üretimi gerçekleşmiştir. Üretilen sütün ortalama % 5'i (11.520 Ton) mandıralarda işlenmektedir.

Van'da 11 adet mandıra bulunmakta olup bunların toplam kurulu süt işleme kapasiteleri 25.000 Ton/yıldır. İlimizde bulunan mandıraların kapasite kullanım ortalaması % 46'dır.

Yukarıda görüldüğü gibi Van İlinde süt bulunduğu halde süt istenen düzeyde sanayiye kazandırılmamaktadır. Mandıralar için süt arzının fazla olması, süt fiyatlarını düşürmesi beklenirken, fiyatlar ülke ortalamasının üzerindedir. 2012 yılında çiğ sütün mandıralara maliyeti ortalama 1,1 TL/l'te kadar çıkmıştır. İşletmeler küçük ölçekli ve dağınık vaziyettedir. Bu da özellikle süt toplama maliyetlerini artırmaktadır.

Bu nedenle, kamu ortaklığı ile veya etkin destekleme mekanizmaları ile süt toplama ve soğutma zincirleri kurulması gerekmektedir. Bu, hem üreticinin elindeki sütün katma değerinin yükseltilmesi hem de mandıracıların yüksek kapasitede ve istikrarlı çalışmalarının sağlanması için gereklidir.

ORGANİZE JEOTERMAL SERA BÖLGESİ

İlimizin iklim özellikleri, özellikle sebzecilikte kalite ve geç turfanda avantajı sağlamaktadır. Van İlinde bulunan jeotermal kaynaklar ile ısıtılacak organize sera bölgeleri yatırımları ile ilin bu potansiyeli ekonomik değere dönüştürülebilecektir.

İNCİ KEFALİ İŞLEME YATIRIMLARI

Van Gölünde yıllık inci kefalı istihali ortalama 8.000 Ton'dur. Genellikle Van ve çevre illerde taze olarak tüketilen balığın başka pazarlara arz edilebilmesi için katma değerini arttıracak işleme ve değerlendirme yatırımları yapılması gerekmektedir.

GELENEKSEL OTANTİK ÜRÜNLERİN TESCİLİ VE E-TİCARETİ

Yöreye özgü ürünlerin coğrafi tescil işlemlerinin yapılması ve bu ürünler ile İlde üretilen geleneksel otantik ürünlerin e-ticaret yoluyla pazarlanmasına yönelik yatırımlar.

SU ÜRÜNLERİ İŞLEME (FLETO)

Van İlinde kültür balıkçılığı gittikçe artmaktadır. İlde bulunan baraj göllerinin de kafes balıkçılığına açılmış olup kısa süre içinde yıllık kültür balığı üretimi 2.500 Ton'a çıkacaktır. Bu üretim artışı, balığın fleto şeklinde işlenerek uzak pazarlara satılmasını gerekli kılacaktır.

GIDA İŞLEME VE PAKETLEME SANAYİİ SEKTÖRÜ

Van ili ve ilçelerinde gıda sanayii sektörünün güçlü yönleri olarak tarım sektörü, tesisleşme, organize sanayi bölgesi, işgücü, coğrafi konum ve üniversite öne çıkmaktadır. Dış çevre kapsamında ise Türkiye gıda sanayii, dış ticaret açığı, teşvikler, Vizyon 2023 hedefleri ve organik tarım, Van ili ve ilçeleri gıda sanayii sektörü için fırsat oluşturmaktadır.

1-Gelişmiş Tarım Sektörü:

Van ili tarımsal faaliyetlerin en yoğun olduğu iller arasında yer almaktadır. Mevcut durumda bölgesel gayri safi katma değer, istihdam vb. göstergelerde tarım sektörü önemli bir yere sahiptir. Gıda sanayiinin en önemli hammadde/tedarikçisi olan tarım sektörünün gelişmiş olması ve yoğun olarak yapılması, Van ili ve ilçeleri gıda sanayii için önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

2-Gelişmiş Tesisleşme:

Van ili ve ilçelerinde tarım sektörünün bu denli gelişmiş ve yoğun olması, gıda sanayiini Van ili sanayiinin lider sektörü konumuna getirmiştir. Özellikle il genelinde un, nişasta, yem gibi gıda sanayii tesisi sayısı yüksek olmakla birlikte bu tesislerin uzun geçmişe sahip olması, deneyim ve üretim miktarı ve de hayvancılık vb. sektörlerin desteklenmesi açısından avantaj sağlamaktadır. Saha çalışmalarında özellikle diğer bölgelerden veya ülkelerden buğday vb. hammadde ithal edilmekle birlikte bu tarımsal ürünlerin işlenerek geriye satıldığı belirtilmektedir. Dolayısıyla gıda ürünlerinde Van ili hammadde temin edip işleyerek tekrar geri satabilecek pozisyonundadır.

3-Organize Sanayi Bölgesi Varlığı:

Ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, kantin, banka, ilk yardım vb. imkanlarıyla donatılmış uygun bir alanda genel hizmetlerin ve teknik hizmetlerin sağlandığı sanayi tesislerinin yerleşim birimleri olarak da adlandırılan organize sanayi bölgesi (OSB), sürdürülebilir kentsel gelişimin yanı sıra sanayi kuruluşlarının birbirleri arasında ve diğer hizmet sektörleri ile koordinasyonun ve işbirliğinin sağlandığı bölgelerdir. Bu açıdan özellikle imalat sanayiinin gelişimi ve etkinliğinde önem taşıyan OSB'nin 1998 yılından beri faaliyet göstermesi, Van ili için avantajlı bir durumdur.

4-Ucuz İşgücü:

Van ili, Türkiye'nin diğer kentlerine göre ucuz işgücü olanaklarına sahiptir. TÜİK işgücü maliyetleri istatistiklerine göre Van ilinin Ortadoğu Anadolu Bölgesi en ucuz işgücüne sahip bölgedir. Bu durum özellikle üretim maliyetlerini azaltırken, Van iline önemli bir maliyet avantajı sağlamaktadır. Bunun yanında kentteki işgücünde genç nüfusun önemli bir paya sahip olması, dinamik işgücü açısından bir avantaj daha oluşturmaktadır

5-Coğrafi Konum:

Van ili Marmara Bölgesi, İstanbul, İzmir vb. iç pazara uzak bir konumda olsa da özellikle dış ticaret açısından Türkiye'nin en avantajlı kentleri arasında yer almaktadır. İran'a komşu olan Van iline 2 saatlik uçuş mesafesinde 500 milyon kişinin üzerinde bir nüfus bulunmaktadır. Dolayısıyla bu pazarların gıda ihtiyaçlarının karşılanması açısından Van ili avantajlıdır.

6-Üniversite:

Van ilinde yer alan ve 1982 yılında kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye'nin en köklü üniversiteleri arasında bulunmaktadır. İktisadi ve idari bilimlerden ziraata, mühendislik ve mimarlıktan fen fakültesine kadar 15 fakülte ile hizmet veren YYÜ'de teknopark çalışmaları da devam etmektedir. Bu durum, Van ili sanayi sektörü ve ekonomisi için oldukça önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

7-Gelişmiş Türkiye Gıda Sanayii:

Gıda sanayii, Türkiye için milli gelir, istihdam, ihracat vb. ekonomik göstergelerde yüksek düzeyde paya sahip önemli bir sektör konumundadır. Milli gelirde %9,7 paya sahip gıda sanayii, sanayi sektörü istihdamının da %13'ünü oluşturmaktadır. Bunun yanında Türkiye ihracatının %10'u gıda sanayii ürünlerini kapsarken, gıda sanayii son 6 yılda yıllık ortalama %6 gibi yüksek düzeyde büyüme hızına sahiptir. Bunun yanında nüfus artışı vb. göstergeler dahilinde gıda sanayiinin bu gelişim hızını sürdürmesi beklenmektedir. Gıda sanayiinin ulusal ölçekteki bu konumu, Van ili için fırsat oluşturmaktadır.

8-Gıda Ürünlerinde Dış Ticaret Açığı:

Türk gıda sanayii, ihracatın en önemli kalemlerinden biri olmakla birlikte Türkiye bazı gıda ürünlerinde dış ticaret açığı vermektedir. Ceviz, baklagil, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri gibi bazı gıda kalemlerinde Türkiye, önemli düzeyde ithalat yaparken, aynı zamanda dış ticaret açığı verir duruma gelmiştir. Diğer bir deyişle birçok tarım ve gıda ürününde Türkiye'de üretim açığı söz konusudur. Bu durum, ceviz, baklagil, hayvansal ürünler gibi dış ticaret açığının verildiği ürünlerde güçlü ve rekabetçi olan Van ili için önemli bir fırsat yaratırken, ulusal ölçekte cari açığın azaltılması vb. açılardan da önem taşımaktadır.

9-Teşvikler:

Başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere devletin tarım sektörüne yönelik teşvikleri oldukça yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bitkisel ve hayvansal üretim yüksek düzeyde sübvansede edilirken, bölgesel teşvik paketlerinde Van ili, teşvik ve sübvansiyonların en yüksek olduğu 6.Bölge'de yer almaktadır. Dolayısıyla bölgeye yapılacak tarım ve gıda yatırımlarının büyük bir kısmına devlet tarafından teşvik ve destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda Van ili, teşvik ve yatırım ortamı bakımından oldukça önemli bir fırsat taşıyan kentlerimiz arasında yer almaktadır.

10-Vizyon 2023 Hedefleri:

Vizyon 2023 Projesi'ne göre 2023 yılında Türkiye, dünyanın en büyük 5 tarım üreticisinden biri olmayı planlamaktadır. Buna göre gıda sanayii gayri safi yurt içi hasılasında %140, ihracatta ise %167 oranında artış sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca tarım ve gıda alanında teknolojilerin geliştirilerek katma değerin artırılması, yine Vizyon 2023 Projesi'nin hedefleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede ıslah ve biyoteknoloji ile yeni genotipler geliştirme, tohum-tohumluk vb. ve damızlık üretimi, gen kaynaklarının muhafazası, işlenmiş ürün çeşitliliği ve gıda yöntem ve süreçleri, gıda güvenliği ve güvenilirliği gibi birçok teknolojik faaliyetin geliştirilmesi planlanmaktadır. Vizyon 2023 Projesi'nde gıda sanayiinin bu denli önemsenmesi, Van ili için öne çıkan fırsatlar arasında yer almaktadır.

11-Organik Tarım:

Yalnızca Türkiye'de değil, dünya genelinde son yıllarda organik tarıma ve organik gıda ürünlerine ilginin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında bu trendin gelecekte de artarak sürmesi beklenmektedir. Ayrıca organik tarım ve organik gıda ürünleri, katma değeri en yüksek üretim ve ürün şeklidir. Dünya genelinde organik gıda ürünlerine talebin artması ve organik tarımın katma değerinin yüksek olması, temiz kaynakları, florası,

iklimi vb. özellikleriyle organik tarıma en elverişli kentler arasında yer alan Van ili için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

TARIMA DAYALI SANAYİ İŞLETMELERİ

KONUSU	SAY	KONUSU	SAYI
ISI	SI		
Süt ve Süt Ürünleri	11	Yumurta ve Yumurta ürünleri	4
Et ve Et Ürünleri	8	Makarna	-
Tahıl, Un ve Unlu Mamuller	56	Dondurulmuş Gıda	-
Meyve-Sebze işleme-paketleme	27	Gıda Katkı ve Yardımcı Maddeleri	-
Konserve ve Salça	-	Gıda ile Temas Eden Maddeler	-
Bitkisel Yağ	-	Kuruyemiş ve Çerezler	-
Hayvansal Yağ	-	Baharatlar	-
Zeytinyağı	-	Hazır Yemek ve yemek fabrikası	31
Su Ürünleri	-	Gazlı İçecekler ve Meyve Suyu	-
Şekerli Mamuller	17	Alkollü İçecekler	-
Pastacılık Ürünleri ve Tatlılar	-	Tütün ve Mamulleri	-
Nişasta ve Nişasta mamulleri	-	Yem	39
Bisküvi	-	Diğer	-

**SINIR TİCARETİ KAPSAMINDA İTHALATI GERÇEKLEŞTİRİLEN
ÜRÜNLER**

İRA O	ÜRÜN ÜN ADI	ADEDİ				MİKTARI (KG)			
		011	012	013	014	201	20	20	20
	CEVİ Z	4	7	1		134. 485	13 2.786	21 0.331	16 8.520
	ELMA					-	-	20 8.827	51. 261
	KAVU N					-	-	14 9.926	-
	KARPUZ	15		3	9	6.93 0.549	-	3.9 85.719	4.3 06.100
	KİVİ	13	7	53	5	1.97 6.000	1.3 47.168	1.9 31.175	1.7 07.000
	K.BA DEM		7			25.0 12	11 0.322	7.6 23	-
	K.LA HANA	78	6			4.60 5.000	1.4 70.900	-	14 5.833
	B.LA HANA					114. 160	-	-	-
	HUR MA					8.42 0	-	-	-
0	PATLI CAN	4				92.9 52	-	-	-
	KAYI					9.66	-	-	-

1	SI					2			
2	K.SO ĞAN	70				6.42 8.426	10 0.000	10 0.000	-
TOPLAM		726	22	81	4	20.3 24.666	3.1 61.176	6.5 93.601	6.3 78.714

İHRACAT

L	YI	İŞLE TME ADI	Ü RÜN ADI	İHR ACAT SAYISI	NUM UNE SAYISI	SO NUÇ	GERÇEKL EŞEN İHRACAT MİKTARI
13	20	Vanet Gıda San İç Ve Dış Tic A.Ş	Ta vuk Sosis	9 adet	9	Uy gun	146 ton
14	20	Vanet Gıda San İç Ve Dış Tic A.Ş	Ta vuk Sosis	47 adet	47	Uy gun	1.117,46 ton
		Mirxa n Süt Ürünleri	Pe ynir-Lor	4 adet	1	Uy gun	55 ton

TEŞVİK VE DESTEKLER

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARINI DESTEKLEME PROGRAMI

UYGULAYICI KURUM: GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

1-EKONOMİK YATIRIMLAR

DESTEK KAPSAMI : Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırımlar ile mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar ya da kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar

KİMLER BAŞVURABİLİR: Gerçek ve tüzel kişiler

YATIRIM KONULARI	YATIRIM TUTARI	DESTEK VERİLEN İLLER*	DESTEK ORANI
Bitkisel Yaş ürün işlenmesi, meyve sebze paketlenmesi ve tasnif, paketlenmesi ve depolanması	3.000.000	İL	39 % 50
Tohum işleme, paketlenmesi ve depolanması	3.000.000		81 İL
Diğer	1.000.000		81 İL
Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	3.000.000		39 İL
Su ürünleri işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	3.000.000		39 İL
Hayvansal orjinli gübre	2.000.000		81 İL

işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması

***39 il:** Adana, Adıyaman, Antalya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Muğla, Niğde, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Şırnak, Bartın, Iğdır, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye ve Düzce

NOT: Detaylı bilgi 2014/43 no’lu tebliğe dayalı yayımlanan “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 9.Etap Uygulama Rehberi” nde yer almaktadır.

2-BİREYSEL SULAMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ

DESTEK KAPSAMI

Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş bireysel sulama makine ve ekipmanları alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.

KİMLER BAŞVURABİLİR

Gerçek ve Tüzel Kişiler

YATIRIM KONULARI

☐ Tarla içi damla sulama sistemi kurulması

☐ ☐ Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması

☐ ☐ Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması

☐ ☐ Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması

☐ ☐ Center pivot sistem yağmurlama sulama makinesi alınması

☐ ☐ Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması

☐ ☐ Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması

YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI

☐ Gerçek kişiler için : **100.000 TL**

☐ Tüzel kişiler için : **200.000 TL**

☐ Hibe Desteği Oranı : **%50**

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 14.05.2014 tarih ve 29000 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Makine-Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ no: 2014/13)” yer almaktadır.

3-MAKİNE VE EKİPMAN ALIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI

DESTEK KAPSAMI

Bu Tebliğ, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için çiftçilerin makine ve ekipman alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gereken usul ve esasları kapsar.

KİMLER BAŞVURABİLİR

Gerçek ve Tüzel Kişiler

DESTEKLENEN MAKİNE-EKİPMANLAR

☐ Anıza doğrudan ekim makinesi	☐ Mibzer
☐ Arıcılık makine ve ekipmanı	☐ Mini yükleyici
☐ Balıkçı gemilerinde soğuk depo	☐ Motorlu tırpan
☐ Balya makinesi	☐ Pamuk toplama makinesi
☐ Bahçe traktörü	☐ Pancar söküm makinesi
☐ Biçerbağlar	☐ Patates söküm makinesi
☐ Biçerdöver ürün hasasında kullanılan verim ölçer kiti	☐ Pülverizatör
☐ Canlı balık nakil tankı	☐ Sap parçalama makinesi
☐ Çayır biçme makinesi	☐ Sap toplamalı saman makinesi
☐ Çeltik fide dikim makinesi	☐ Silaj makinesi
☐ Çiftlik gübresi dağıtma makinesi	☐ Sıra arası çapa makinesi
	☐ Su ürünlerinde buzlama makinesi
	☐ Su ürünleri için

☐ Dal parçalama kuluçka dolabı makinesi	☐ Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı
☐ Diskli tırmık	☐ Süt analiz cihazı
☐ Dip kazan	☐ Tambur filtre
☐ El traktörü	☐ Taş toplama makinesi
☐ Fındık toplama makinesi	☐ Tarım römorkları
☐ Fındık, mısır, çeltik, ayçiçeği, k. Çekirdeği kurutma makineleri	☐ Toprak frezesi
☐ File sisteminin kurulması	☐ Yem hazırlama makinesi
☐ Güneş kolektörü	☐ Zeytin hasat makinesi
☐ Kimyevi gübre dağıtma makinesi	

**YATIRIM TUTARI
VE DESTEK ORANI**

- ☐ Hibeye Esas Yatırım Miktarı;
☐ Gerçek Kişilerde : **50.000 TL**
☐ Tüzel kişilerde : **100.000 TL**
☐ Hibe Desteği Oranı : **%50**

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 10.05.2014 tarih ve 28996 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ No: 2014/10)” yer almaktadır.

IPARD KAPSAMINDA VERİLEN AB HİBE DESTEKLERİ

UYGULAYICI KURUM: TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME
KURUMU
(TKDK)

TEDBİR ADI	DESTEĞE ESAS HARCAMA LİMİTLERİ		DESTEK ORANI (%)
	(EN AZ- EN FAZLA)	(AVRO)	
101-1 Süt üreten tarımsal işletmelere yatırım	15.000 - 1.000.000	-	50-65
101-2 Et üreten tarımsal işletmelere yatırım			
☐ Bütçe Kalemi-1 (Kırmızı et)	20.000 - 1.000.000	-	50-65
☐ Bütçe Kalemi-2 (Kanatlı eti)	15.000 - 500.000	-	50-65
103-1 Süt ve süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması			
☐ Bütçe Kalemi-1 (Süt işleme tesisleri)	50.000 - 3.000.000	-	50
	25.000 -	-	50

□ Bütçe Kalemi-2 (Süt toplayan üretici örgütleri) 1.000.000

103-2 Et ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması

□ Bütçe Kalemi-1 (Kırmızı et işleme ve pazarlama) 3.000.000 30.000 - 50

TEDBİR ADI

DESTEĞ
E ESAS
HARCAMA
LİMİTLERİ
(EN AZ-
EN FAZLA)
(AVRO)

□ Bütçe Kalemi-2 (Kanatlı eti işleme ve pazarlama) 3.000.000 30.000 - 50

103-3 Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması 50.000 - 50
1.250.000

103-4 Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması 50.000 - 50
1.500.000

302-1 Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi 5.000 - 50
250.000

302-2 Yerel ürünlerin ve mikro işletmelerin geliştirilmesi 10.000 - 50
400.000

302-3 Kırsal turizm 15.000 - 50
500.000

302-4 Kültür balıkçılığının geliştirilmesi 15.000 - 50
400.000

2015 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI

KREDİ KONULARI	İNDİRİM (%)	ORANI	Kredi Üst Limiti (TL)
Yatırım Dönemi		İşletme Dönemi /Kredisi	
MUHTELİF KONULAR			
İyi tarım/Organik tarım uygulamaları	50	50	5.000.000
Tarımsal Mekanizasyon	50	50	1.500.000
Modern basınçlı sulama	100	75	1.500.000
Arazi alımı	25	25	500.000
Lisanslı Depoculuk Yatırımları	50	25	5.000.000
TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLERİN ÜRETİM KONULARI			
Damızlık Süt Sığırtı Yetiştiriciliği	100	50	7.500.000
Büyükbaş Hayvan Besiciliği	75	50	5.000.000
Küçükbaş Hayvan Besiciliği	100	50	5.000.000
Kontrollü Örtü Altı Tarımı	75	50	7.500.000
Su Ürünleri Avcılığı	50	50	3.000.000
Tarımsal Ürün İşleme, Paketleme, Depolama Tesisleri	75	50	5.000.000

YATIRIM TEŞVİKLERİ

UYGULAYICI KURUM: EKONOMİ BAKANLIĞI, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

GENEL AÇIKLAMALAR

İlgili Mevzuat

19.06.2012 tarih ve 28328 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar”

20.06.2012 tarih ve 28329 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)”

Sabit yatırım tutarı ve asgari kapasite

Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgari sabit yatırım tutarının; 1 inci ve 2 nci bölgelerde birmilyon Türk Lirası, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı bölgelerde ise beşyüzbin Türk Lirası olması gerekir. Ayrıca, yatırımların asgari kapasite, sabit yatırım tutarı ve diğer şartları sağlaması da gerekir.

Finansal kiralama yöntemiyle yapılacak yatırımlarda finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın, her bir finansal kiralama şirketi için asgari ikiyüzbin Türk Lirası olması gerekir.

Teşvik belgesi kapsamında yatırım harcaması olarak kabul edilen maddi olmayan duran varlıkların (marka, lisans, know-how vb.) oranı, teşvik belgesinde kayıtlı toplam sabit yatırım tutarının yüzde ellisini aşamaz.

Müracaat

Teşvik belgesi müracaatları, Ekonomi Bakanlığına yapılır. Ancak, genel teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve sabit yatırım tutarı onmilyon Türk Lirasını aşmayan, tebliğle belirlenecek yatırımlar için yatırımcının tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki yerel birimlere de müracaat edilebilir.

Teşvik belgesi

Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için, projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir.

Diğer desteklerden yararlanma

Bu kapsamdaki destek unsurlarından yararlanan yatırım harcamaları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden yararlanamaz. Ancak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının sadece sübvansiyonlu kredi desteğinden yararlanan yatırımlar, bu Karar kapsamında faiz desteği dışındaki diğer destek unsurlarından yararlandırılabilirler.”

Tarım sektörüne ilişkin değerlendirme

Tarım Sektörüne yönelik yatırımlar, “Genel Teşvik Sistemi” ve “Bölgesel Teşvikler”den yararlanabilir.

GENEL TEŞVİK SİSTEMİ

Bölge ayrımı yapılmaksızın, belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartı ile diğer Tebliğ şartlarını sağlayan Tarımsal yatırımlar, Genel Teşvik Sistemi kapsamında;

Gümrük Vergisi Muafiyeti

KDV İstinası desteğinden faydalanılabilir.

Ayrıca, Bölgesel Teşvik Sistemi kapsamında teşvik belgesi düzenlenebilecek olan yatırımlar için talep edilmesi halinde Genel Teşvik Uygulamaları çerçevesinde belge düzenlenebilir.

Genel teşvik sistemi kapsamında teşvik edilemeyecek yatırımlar:

Un, irmik (makarna imalatı ile entegre irmik yatırımları ve mısır irmiği yatırımları hariç), yem (balık unu, balık yağı, balık yemi ve entegre hayvancılık üretimi içindeki yem üretimi hariç), mısır nişastas ve nişasta bazlı şeker.”

Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler (hazır yemek).

Küp şeker.

5 dekarın altındaki seracılık yatırımları.

Bitkisel üretim (5 dekar ve üstü seracılık yatırımları, kültür mantarı yetiştiriciliği ve entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem bitkileri yetiştiriciliği hariç).

Bölgesel uygulamalar kapsamında teşvik edilecek entegre hayvancılık yatırımları ve şartlı desteklenecek hayvancılık yatırımları dışındaki hayvancılık yatırımları.

5 ton/gün ve altında üretim kapasitesine sahip süt işleme yatırımları.

Teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları:

Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,

Et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,

Damızlık büyükbaş entegre hayvan yetiştiriciliğinde (et/süt yönlü) asgari 150 büyükbaş/dönem,

Kanatlı entegre yatırımlarında 100.000 adet/dönem,

Süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında (damızlık dahil) 1.000 küçükbaş dönem şartı aranır.

BÖLGESEL TEŞVİKLER

Van ilinde Bölgesel Teşvikler Kapsamında Desteklenen Tarımsal Sektörler

BÖLGESEL TEŞVİKLERDEN YARARLANACAK SEKTÖRLER	ASGARİ YATIRIM TUTARLARI VEYA KAPASİTELERİ
Entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil)*	500 Bin TL
Gıda ürünleri ve içecek imalatı	500 Bin TL
Su ürünleri yetiştiriciliği (Balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	500 Bin TL
Soğuk hava deposu hizmetleri	500 metrekare
Lisanslı depoculuk	500 Bin TL
Seracılık	5 Dekar

**Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş, et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş, damızlık büyükbaş entegre hayvan yetiştiriciliğinde (et/süt yönlü) asgari 150 büyükbaş/dönem, kanatlı entegre yatırımlarında 100. 000 adet/dönem, Süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında (damızlık dahil) 1.000 küçükbaş dönem şartı aranır.*

Van ilinde Bölgesel Teşvik Kalemleri

DESTEK UNSURLARI	31.12.2014 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	01.01.2015 tarihinden itibaren başlanılan yatırımlar
GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ		TÜM SEKTÖRLERDEKİ TEŞVİK BELGELİ YATIRIMLAR
KDV İSTİSNASI		TÜM SEKTÖRLERDEKİ TEŞVİK BELGELİ YATIRIMLAR
VERGİ İNDİRİMİ		

Yatırıma Katkı Oranı (%)	50	35
Vergi İndirim Oranı (%)	90	90

SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ

Desteğin Uygulama Süresi	10 yıl	7 yıl
Desteğin Sabit Yatırım Tutarına Oranı (%)	-	

YATIRIM YERİ TAHSİSİ

TÜM SEKTÖRLERDEKİ TEŞVİK
BELGELİ YATIRIMLAR

FAİZ DESTEĞİ

TL Kredisi	7 puan
Döviz Endeksli Kredi/Döviz Kredisi	2 puan

SİGORTA PRİMİ DESTEĞİ 10 yıl

GELİR VERGİSİ STOPAJI DESTEĞİ 10 yıl

BÖLGESEL TEŞVİK KALEMLERİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

KDV İstisnası: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Vergi İndirimi: gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının belirli bir süre Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım Yeri Tahsisi: Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenmiş bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilebilir.

Faiz Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli krediler için sağlanan bir finansman desteğidir. Teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ilişkin ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmı Bakanlığımızca karşılanmaktadır.

Sigorta Primi Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi **işçi** hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının 10 yıl süreyle Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Gelir Vergisi Stopajı Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken gelir vergisi stopajının asgari ücrete tekabül eden kısmının 10 yıl süreyle terkin edilmesidir.

İLAVE DESTEK UYGULAMASI

Bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında teşvik belgesi düzenlenen yatırımlar, aşağıdaki şartlarından en az birini sağlaması durumunda sigorta primi işveren hissesi desteği, bölgede geçerli olan süreye iki yıl ilave edilmek, vergi indirimi desteği ise bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına beş puan ilave edilmek suretiyle uygulanır.

Sağlanması gerekli şartlar

Yatırımın Organize Sanayi Bölgesinde gerçekleştirilmesi,

Yatırımın aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortağı olduğu yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesi ve ortak faaliyet gösteren alanda entegrasyonu sağlayacak bir yatırım olması.

KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN DESTEKLENEN ALANLAR

UYGULAYICI KURUM: DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI

Kalkınma Ajansları, Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulunun kararlaştırdığı ve Kalkınma Bakanlığının onayladığı Çalışma Programı ve Bütçe doğrultusunda hazırlanan ve finanse edilen Mali Destek Programları kapsamında tarım sektörüne de destek sunabilmektedirler.

Bu programlar kapsamında, destek için öncelikli alanlar, örnek proje konuları ve başvuru koşulları Ajansların web-sitelerinde ilan edilmekte ve Başvuru rehberlerinde ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Kalkınma Ajansları, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla;

- ☐ Yerel idarelere,
- ☐ Üniversitelere,
- ☐ Kamu kurum ve kuruluşlarına,
- ☐ Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarına,
- ☐ Sivil toplum kuruluşlarına,
- ☐ Kâr amacı güden işletmelere,
- ☐ Kooperatif ve birliklere,

☐ Gerçek ve tüzel kişilere, proje veya faaliyetleri için “Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet destekleme Yönetmeliği’nde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde “*mali ve teknik*” olmak üzere iki konuda destek sağlanmaktadır.

Mali Destek Türleri:

Doğrudan Finansman Desteği

Doğrudan finansman desteği, ajansın esas itibarıyla proje teklif çağrısı yöntemiyle kullandığı desteklerden oluşur. Ancak ajans istisnai olarak, proje teklif çağrısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü proje desteği şeklinde de doğrudan destek sağlayabilir. Bu destek 3 şekilde sağlanır; “Güdümlü Proje Desteği”, “Doğrudan Faaliyet Desteği” ve “Proje Teklif Çağrısı”

Faiz Desteği

Faiz desteği, kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır.

Faizsiz Kredi Desteği

Faizsiz kredi desteği, ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzelkişilerin başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve bu mali desteğin bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar dahilinde ajansa faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmesini öngören karşılıksız yardımdır.

Faizsiz kredi desteğinde, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren en az üç ay geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içinde tamamlanır.

KOSGEB HİZMET VE DESTEKLERİ

Desteklenen Sektörler

- 1- Madencilik ve taş ocakçılığı
- 2- İmalat
- 3- Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
- 4- Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- 5- İnşaat
- 6- Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
- 7- Ulaştırma ve depolama
- 8- Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
- 9- Bilgi ve iletişim
- 10- Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- 11- İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- 12- Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor
- 13- Diğer hizmet faaliyetleri

Destek Programları

- 1- Genel Destek Programı
- 2- Ar-ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Programı
- 3- Kobi Proje Destek Programı
- 4- Girişimcilik Destek Programı
- 5- Tematik Destek Programı İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı
- 6- Gelişen İşletmeler Piyasası Kobi Destek Programı

7- Finansman Destekleri (Kredi Faiz)

Kosgeb Hizmet ve Destekleri Veri Tabanına Kayıt

Bir işletmenin KOSGEB Desteklerinden yararlanabilmesi için öncelikle veri tabanına kayıt olması gerekmektedir. Veri tabanına kayıt işlemleri için <http://www.kosgeb.gov.tr> adresinden “E-KOBİ” tıklanıp KOSGEB’ e ilk kayıt linkini seçip işletmeye ait bilgiler girilir kaydedilip sonraki sayfada KOBİ Bilgi Beyannamesi doldurulur.

DİĞER TARIMSAL YATIRIM DESTEKLERİ

DOĞU ANADOLU PROJESİ (DAP) KAPSAMINDAKİ İLLERDE ETÇİ VE KOMBİNE IRKLARLA KURULACAK DAMIZLIK SIĞIR İŞLETMESİ YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI

UYGULAYICI KURUM: GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI,
Hayvancılık Genel
Müdürlüğü

DESTEK KAPSAMI

Doğu Anadolu Projesi kapsamındaki (2010-2012) Ağrı, Ardahan, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Erzincan, Elazığ, Erzurum, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van İllerinde et ve süt üretiminde verimlilik ile kalitenin artırılmasını ve bölgesel kalkınmayı sağlamaya yönelik olarak üreticilerin, etçi ve kombine ırklarla kuracakları **en az 50, en çok 300 baş** damızlık amaçlı sığır işletme yatırımlarını kapsar.

KİMLER BAŞVURABİLİR

YATIRIM KONULARI VE DESTEK ORANI

Gerçek ve Tüzel kişiler

☐ **İNŞAAT**

Yeni Yatırım : %30

☐ **HAYVAN ALIM**

Damızlık gebe düve alımı : %40

☐ **MAKİNE ALIM**

Süt sağım ünitesi ve/veya : %40
soğutma tankı

**GAP, DAP, KOP, DOKAP İLLERİNDE HAYVANCILIK YATIRIMLARININ
DESTEKLENMESİ PROGRAMI**

UYGULAYICI KURUM: GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI,
Hayvancılık Genel
Müdürlüğü

**DESTEK
KAPSAMI**

GAP, kapsamındaki Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak; **DAP kapsamındaki** Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Erzincan, Elazığ, Erzurum, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van; **DOKAP kapsamındaki** Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Artvin, Bayburt ve **KOP kapsamındaki** Konya, Karaman, Niğde, Aksaray illerinde Büyükbaş için **en az 10 baş anaç, en çok 49 baş kapasiteli, Küçükbaş için en az 100 baş anaç, en çok 200 baş kapasiteli** yeni ahır ve ağıl yapımı, tadilatı ve kapasitelere uygun damızlık erkek materyal (boğa, koç, teke) alımına hibe desteği uygulanır.

**KİMLER
BAŞVURABİLİR**

Gerçek ve Tüzel kişiler

**YATIRIM
KONULARI VE DESTEK
ORANI**

☐ **İNŞAAT**

Yeni İnşaat veya Tadilat : %50

☐ **HAYVAN ALIM**

Damızlık boğa, koç ve teke alımı : %80

Hibe Desteği Programı 2015- 2018 yılları arasında uygulanır.

Not: Uygulamaya ilişkin detaylar 30.01.2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2015/4 no’lu Tebliğ’de mevcuttur.

İletişim Bilgileri

**Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı - Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi
(TARYAT)**

Adres: Eskişehir Yolu 9. Km Yeni Bina 14.Kat Lodumlu / ANKARA

Tel: 0 (312) 258 84 52 0 (312) 258 84 09

Faks: 0 (312) 258 85 16

Web: www.taryat.gov.tr

E-posta:

Ekonomi Bakanlığı- Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Adres: İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA

Tel: 0 (312) 444 63 63

Web: www.ekonomi.gov.tr

E-posta: tesvik@ekonomi.gov.tr

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı – Van İl Müdürlüğü

Adres: Erciş Yolu VAN CITY İş Merkezi. 65100 VAN

Tel: 0 (432) 222 02 37

Faks: 0 (432) 222 00 67

Web : www.vantarim.gov.tr

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu – Van İl Koordinatörlüğü

Adres: Bahçıvan Mah. Kazım Karabekir Cad. Tursak Apt. 66/A VAN

Tel: 0(432) 210 23 33

Faks: 0(432) 214 17 77

Van Valiliği

Adres: Cumhuriyet Cad. Hükümet Konağı65100 Şerefiye/ VAN

Tel: 0 (432) 214 96 42

Faks: 0 (432) 215 86 17

Web : www.van.gov.tr

E-posta: van@icisleri.gov.tr

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA)

Adres: Şerefiye Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad. No: 27 65100 Merkez / VAN

Tel: 0 (0432) 215 65 55

Faks: 0 (0432) 215 65 54 - 0(212) 381 79 93

Web: www.daka.org.tr

E-posta: bilgi@daka.org.tr

**Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
(KOSGEB)**

Adres: Abdülhak Hamit Cad. No:866 Altmışevler / MAMAK / ANKARA

Tel: 0 (312) 595 28 00

Faks: 0 (312) 368 07 15

VAN İLİ TARIM SEKTÖRÜ YATIRIM KILAVUZU

Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr

www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi
www.twitter.com/DAKA_org_tr